

תלמוד

מסכת סוכה

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(12×4)	—	48	נקודות
פרק שני	—	(9×4)	—	36	נקודות
פרק שלישי	—	(4×4)	—	16	נקודות
סה"כ	—		—	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (48 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. שלוחי מצווה והולכי דרכים – חיובם במצוות סוכה

א. במשנה נאמר "שלוחי מצווה פטורין מן הסוכה".

רש"י: "ואפילו בשעת חנייתו".

בעלי התוספות הביאו מן הגמרא שתי הוכחות לדברי רש"י.

הסבר את שתי ההוכחות של בעלי התוספות. (4 נקודות)

ב. עיין במקור שלפניך, וענה על השאלות שאחריה.

...ונראה דדעת התוס' הוא דעוסק במצווה פטור ממצווה השנית מטעם אנוס, שאנוס הוא מלעשות

מצווה השנייה מחמת טרדת העסק במצווה ראשונה... ולכן כשאפשר לקיים שניהם חייב. ודעת

הר"ן ז"ל הוא דעוסק במצווה הוא פטור גמור, דרחמנא פטריה משאר מצוות בעידנא דעוסק

בראשונה, ולכן פטור אפילו באפשר לקיים שניהם בלא גירעון.

(הרב יעקב ישראל קנייבסקי [הסטיפלר], קהילות יעקב, מסכת ברכות, סימן ט"ז)

(1) "העוסק במצווה פטור מן המצווה" – על פי "קהילות יעקב", כתוב את ההסבר של

בעלי התוספות ואת ההסבר של הר"ן לכלל זה.

(2) מהי הנפקא מינה בין שני ההסברים האלה?

(4 נקודות)

ג. עיין בשני המקורות שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

1. ביחס למה שנשאלתי, בעניין היתר אכילה ולינה חוץ לסוכה במסגרת טיולים בחול המועד...

יסוד הדברים בסוגיה שבסוכה כו, ע"א... וכפי שפירש רש"י ("ד"ה "הולכי") על אתר...

והיינו שזיקתו של אדם לסוכתו חייבת להקביל ליחסו לביתו הקבוע אך לא מעבר לזה.

אין עליו חובה לסבול צער או סבל בגלל ישיבתו בסוכה מעבר למה שיש לו במשך שהותו

בביתו, ואינו חייב להיות צמוד לסוכה.

(הרב אהרן ליכטנשטיין, "חיוב סוכה במשך טיול", מנחת אביב, עמ' 575-576)

2. באגרות משה (אורח חיים, חלק ג, סימן צ"ג) הבחין בין טיולים ליציאה למסחר בחול

המועד, שמסחר הוא צורך, ואילו טיולים אינם לצורך אלא רק לתענוג, ולכן אסור לדעתו

לצאת לטיול בחול המועד סוכות ללא סוכה.

(הרב משה פיינשטיין, אגרות משה, מובא בדברי הרב יעקב אריאל, שו"ת באהלה של תורה)

בנוגע לפטור של הולכי דרכים מן הסוכה הזכיר רש"י בפירושו הליכה לצורך מסחר.

בעקבות דברי רש"י יש מחלוקת בין הרב משה פיינשטיין לרב אהרן ליכטנשטיין בשאלה

אם הפטור של הולכי דרכים חל גם על היוצאים לטיול.

הסבר את הסברה של כל אחד מהם. (4 נקודות) /המשך בעמוד 3/

2. מצווה הבאה בעבירה

א. "לולב הגזול... פסול".

(1) על פי הגמרא, כתוב שני טעמים לדין זה.

(2) על פי כל אחד מן הטעמים שכתבת, ציין מהו דינו של לולב גזול ביום טוב שני.

נמק את דבריך.

(3 נקודות)

ב. עיין בדברי הריטב"א שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

"חג הסוכות תעשה לך" (דברים ט"ז, י"ג) – למעוטי סוכה גזולה.

תמיהא מילתא, הא למה לי קרא, תיפוק ליה דהוה ליה מצווה הבאה בעבירה כדאמרינן בקרבן ובלולב?

תירצו בתוספות, דליכא למימר מצווה הבאה בעבירה אלא בדבר הבא לרצות כקרבן ולולב, אבל לא בשאר מצוות. וליתא, כדמוכח בירושלמי גבי מצה גזולה. והתם נמי מוכח קצת דמצווה הבאה בעבירה איסור תורה הוא.

וי"ל דאנן השתא לשמואל קיימינן דלית ליה מצווה הבאה בעבירה בפרק לולב הגזול (סוכה, ל, ע"א), ומשום הכי אצטריך ליה קרא למעוטי גזולה.

(חידושי הריטב"א, מסכת סוכה, דף ט, עמוד א)

(1) הסבר את התירוץ של בעלי התוספות לקושיה "תמיהא מילתא... בקרבן ובלולב",

והסבר את הדחייה של הריטב"א לתירוץ של בעלי התוספות.

(2) הסבר את התירוץ של הריטב"א לקושיה "תמיהא מילתא... בקרבן ובלולב", והסבר

מניין למד הריטב"א ששמואל "לית ליה מצווה הבאה בעבירה בפרק לולב הגזול".

(7 נקודות)

ג. על פי התוספות בסוגיית לולב הגזול, כתוב את דעת שמואל בנוגע למצווה הבאה בעבירה.

(2 נקודות)

3. "כל המצוות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן"

א. (1) על פי התוספות, כתוב שלוש מן הדרכים לברך על ארבעת המינים "עובר לעשייתן".

(2) הסבר מדוע כל אחת מן הדרכים שכתבת נחשבת "עובר לעשייתן".

(6 נקודות)

ב. (1) "דאע"ג דאמרי' בסוף ראוהו ב"ד (ראש השנה, כח, ע"ב) דמצוות אינן צריכין כוונה

מ"מ בעל כורחו לא נפיק".

הסבר את הקושיה ואת הדחייה של הקושיה שבדברי התוספות האלה.

(2) "והא דלא משני הכא בסוף פירקין".

הסבר שאלה זו של בעלי התוספות. בתשובתך הסבר את קושיית הגמרא

ש"בסוף פירקין".

(6 נקודות)

4.

נטילת לולב שבעה ימים במקדש ובירושלים בזמן הזה

א. עיין בשני המקורות שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

1. מדינה היא שאר ארץ-ישראל חוץ מירושלים (רמב"ם, פירוש המשנה, סוכה, ג', י"ב).
 2. ראיתי לחקור איך הדין בירושלים בזמן הזה אי נטל מן התורה בו כל שבעה... דאם ירושלים יש לו דין מקדש לענין לולב, בזה פליגי רש"י והרמב"ם.
- ... בירושלמי (סוכה, פרק ג', הלכה י"א) מבואר ד"ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים" קאי על ירושלים, הרי מפורש כדעת הרמב"ם. ...ומעתה יש לבאר אם גם בזמן הזה יש לירושלים דין זה. וזה תלוי אי קדושת ירושלים קידשה לעתיד לבוא... דלדעת הרמב"ם (הלי' בית הבחירה ו, טז) קדושת העזרה וירושלים קידשה לעתיד לבוא... ולפי זה יש לדון דלולב נטל בירושלים גם בזמן הזה כל שבעה מן התורה חוץ משבת.
- ... "לפני ה'" שייך גם בזמן הזה, דקדושת ירושלים שהוא ע"י השראת השכינה לא בטלה, כמו שכתב הרמב"ם, אם כן מוכח דמצוות לולב נוהג גם עתה בירושלים מן התורה כל שבעה...
- (הרב יעקב עטלינגר, ערוך לנר, ביכורי יעקב, סימן תרנח, ס"ק א')

הרב יעקב עטלינגר קבע "דמצוות לולב נוהג גם עתה בירושלים מן התורה כל שבעה".

הוא ביסס את קביעתו על המקורות האלה: פירוש הרמב"ם למשנה, ירושלמי, והלכות בית הבחירה של הרמב"ם.

הסבר את הביסוס של הרב יעקב עטלינגר לקביעתו זו. בתשובתך הסבר מה למד

הרב עטלינגר מכל אחד מן המקורות האלה. (6 נקודות)

ב.

עיין בדברי הרב שלמה גורן שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

לפי שיטה זו של הרמב"ם הרי לא נתבטלה חובת הנטילה כל שבעה בירושלים גם לאחר חורבן הבית... ולמה אפוא היה צורך לתקן לאחר החורבן שיהא לולב נטל במדינה כל שבעה 'זכר למקדש', הרי עדיין הלולב נטל כל שבעה במקדש דהיינו בירושלים כמו בזמן הבית?

... נטילת לולב צריכה להיות "לפני ה' ". לאחר חורבן הבית לאו 'לפני ה' ' היא ירושלים, ואין מצוותה כל שבעה אלא כמדינה יום אחד בלבד. לכן אם לא היה רבן יוחנן בן זכאי מתקין שיהא הלולב נטל במדינה כל שבעה לאחר החורבן, הייתה הנטילה כל שבעה מתבטלת גם מירושלים, והרי למדו שציון צריכה דרישה וזיכרון למצוותיה שלפני החורבן, לכן התקינו בגללה שיהא נטל כל שבעה גם במדינה זכר למקדש, דהיינו ירושלים כולה לפי שיטת הרמב"ם.

(הרב שלמה גורן, תורת המועדים, עמ' 448-449)

הרב שלמה גורן שאל שאלה על דברי הרמב"ם שלכאורה אינם מתיישבים עם תקנת

רבן יוחנן בן זכאי.

הסבר את השאלה של הרב שלמה גורן ואת תשובתו על שאלתו. (4 נקודות)

ג.

הסבר הבדל אחד בין דעת הרב יעקב עטלינגר לדעת הרב שלמה גורן בנוגע לנטילת לולב

בירושלים בזמן הזה. (2 נקודות) /המשך בעמוד 6/

5. מתנה על מנת להחזיר

א. "ומעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהיו באין בספינה... והחזירו לרבן גמליאל".

(1) הגמרא למדה ממעשה זה שהלולב של רבן גמליאל היה "מתנה על מנת להחזיר".

הסבר את הלימוד של הגמרא.

(2) הגמרא למדה ממעשה זה ש"מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה".

הסבר את הלימוד של הגמרא.

(3 נקודות)

ב. (1) עיין בדברי הרא"ש שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

וצריך שיתנהו לו במתנה גמורה על מנת שיחזיר, ואחר שיצא בו צריך לחזור וליתנה לו במתנה בשעת חזרה. אבל אם אמר לו יהא במתנה עד שתצא בו ואחר כך יהא שלי כבתחילה, לא יצא בו, דהווי כמו שאול.
(רבנו אשר, רא"ש, מסכת סוכה, פרק ג', סימן ל')

בדברי הרא"ש מתוארים שני מקרים שבהם אדם נטל לולב שניתן לו במתנה על מנת להחזיר – במקרה הראשון האדם יצא ידי חובת נטילת לולב, ובמקרה השני האדם לא יצא ידי חובה.

ציין הבדל אחד בין המקרה הראשון למקרה השני.

(2) הרב אריה לייב הכהן, בעל "קצות החושן" ("הקצות"), חלק על הרא"ש וסבר שגם במקרה השני האדם יצא ידי חובת נטילת לולב.

עיין בדברי הרב חיים פינחס שיינברג שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

נראה לי בדעת "הקצות" דסבירא ליה דשייך קניין הגוף לזמן אף שמשיר זכות פרטי, והיינו שנותן לו הגוף לחלוטין על אותו זמן ויכול לעשות בו כרצונו אלא שמשיר בהנתינה זכות מיוחדת. וסבירא ליה דזה אינו מגרע בקניין הגוף... ואם כן בכל קניין לזמן, אף דשייר זכות כזה שאי אפשר לכלות הגוף בפועל, מכל מקום חשיב זה קניין הגוף לשעה, ומשום דנותן לו בפועל הגוף לאותו הזמן, והווי זה כמו שנותן לו הגוף להיות שלו לגמרי עד שיוצא בו. אבל לאחר שיוצא בו צריך להחזיר. ונמצא דפועל השירור על הזמן לאחר שיצא בו, אבל עד שיצא בו היה שלו לגמרי להיות יוצא בו, ובוה מובן אמאי חשיב על מנת להחזיר קניין לזמן. והרא"ש סבירא ליה דאם כבר שייר הזכות עכשיו על לאחר זמן, שוב אין זה קניין הגוף, דקניין הגוף צריך להיות עולמי מבלי שיר, דהיינו דהגוף שלו על מכירה וכיליון, דאם לא כן אין זה אלא השתמשות והווי כשאילה.

ולפי זה ל"הקצות" דקניין הגוף לשעה חשיב כשלו על אותו זמן, ומשום דיש לו הגוף על אותו זמן להשתמש בו ולעשות בו כרצונו מלבד כיליון, ולא דמי לשאילה, דהגוף נשאר להבעלים והשואל יש לו רק זכות ושעבוד של השתמשות...

(הרב חיים פינחס שיינברג, טבעת החושן, סימן רמא, ס"ק ד, חלק ג, עמ' 272-273)

לפי הרב חיים פינחס שיינברג, נמק את דעת הרא"ש ואת דעת "קצות החושן".

/המשך בעמוד 7/

(9 נקודות)

פרק שני (36 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 6-10 (לכל שאלה – 9 נקודות).

6. סוכה גבוהה מעשרים אמה; סוכה – דירת עראי

א. על פי הגמרא, יש שלושה טעמים של שלושה אמוראים לפסילת סוכה הגבוהה מעשרים אמה.

הסבר מהי הבעיה בכל אחד מן הטעמים שבגללה שני האמוראים האחרים היו צריכים להציע טעם אחר. (5 נקודות)

ב. לפי רבא, סוכה צריכה להיות דירת עראי.

(1) לפי התוספות, מהו גִּדָּר עראי בנוגע לדפנות, ומהו גדר עראי בנוגע לסכך?

(2) הסבר מדוע יש הבדל בין גדר עראי בנוגע לסכך ובין גדר עראי בנוגע לדפנות. (4 נקודות)

7. חזר בו רבי אליעזר

א. (1) "אמר בירא א"ר אמי חזר בו ר' אליעזר".

על פי רש"י, כתוב את ההלכה שממנה חזר בו רבי אליעזר.

(2) בעלי התוספות הקשו ארבע קושיות על רש"י.

הסבר שתיים מן הקושיות.

(6 נקודות)

ב. על פי התוספות, כתוב את ההלכה שממנה חזר בו רבי אליעזר. (3 נקודות)

8. דיחוי אצל מצוות

א. (1) הסבר את המושגים "דיחוי מעיקרא" ו"נראה ונדחה".

(2) כתוב דוגמה אחת להדס "דיחוי מעיקרא" ודוגמה אחת להדס ש"נראה ונדחה". (6 נקודות)

ב. במשנה במסכת חולין נאמר בנוגע לכיסוי הדם "כיסהו הרוח חייב לכסות".

על פי רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן, דין זה חל רק במקרה שהדם חזר ונתגלה.

רב פפא למד מכך שאין דיחוי אצל מצוות.

הסבר את הלימוד של רב פפא. (3 נקודות)

9. אגד הלולב

א. קְתוּב מַדּוּעַ "אֵין אוֹגְדִין אֶת הַלּוּלָב אֶלָּא בְּמֵינוּ" לְפִי רַבִּי יְהוּדָה, וְהַסְבֵּר מַדּוּעַ הַמְנַהֵג שֶׁל אֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם לֹא־אָגְדוּ אֶת הַלּוּלָב בְּגִימוּנֵיהֶם שֶׁל זֶה־בְּזֶה אֵינוֹ סוֹתֵר אֶת הַפְּסִיקָה שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה. (4 נְקוּדוֹת)

ב. (1) לְפִי רַבָּה, הָאֵגֶד שֶׁל הַלּוּלָב חוֹצֵץ בֵּין הַלּוּלָב וּבֵין יָדוֹ שֶׁל הַנוֹטֵל אוֹתוֹ. הַסְבֵּר אֶת הַטַּעַם שֶׁל רַבָּה.

(2) בְּנוּגַע לְמַקְרָה אַחֵר הוֹרָה רַבָּה:

"לֹא לִיִּנְקִיט אֵינִישׁ הוֹשַׁעְנָא בְּסוּדְרָא דְּבַעֲיָנָא לְקִיחָה תָּמָה וְלִיכָא".

לְפִי תַּחֲלִיל הַדְּבָרִים שֶׁל בְּעָלֵי הַתּוֹסֵפוֹת, הַסְבֵּר מַדּוּעַ נִטְלָה שֶׁל "הוֹשַׁעְנָא בְּסוּדְרָא" נֶאֱסָרָה מִשּׁוּם "לְקִיחָה תָּמָה" וְלֹא מִשּׁוּם חֲצִיצָה.

(5 נְקוּדוֹת)

10. שְׁמַחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה; בֵּית הַכִּנְסַת בְּאַלְכַּסְנַדְרִיָּה

א. "הַחֲלִיל חֲמִישָׁה וְשִׁישָׁה זֶהוּ הַחֲלִיל שֶׁל בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁאֵינוֹ דוֹחָה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב". (1) עַל פִּי קוּשִׁיית בְּעָלֵי הַתּוֹסֵפוֹת, הַסְבֵּר מַדּוּעַ יֵשׁ מְקוֹם לומר שֶׁהַחֲלִיל שֶׁל בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה יִדְחָה שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. בְּתִשּׁוּבַתְךָ הַסְבֵּר אֶת הַמוֹשְׁגִים "שְׂמָא יִתְקַן כְּלִי שִׁיר" וְ"אֵין שַׁבּוֹת בְּמִקְדָּשׁ".

(2) הַתִּירוֹץ שֶׁל בְּעָלֵי הַתּוֹסֵפוֹת מֵתְבַסֵּס עַל קְבִיעַת הַגְּמָרָא שֶׁהַחֲלִיל שֶׁל בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה הוּא "מִשּׁוּם שְׂמַחָה יִתְרָה".

הַסְבֵּר כִּיצַד קְבִיעָה זוֹ מֵיִישַׁבֵּת אֶת הַקּוּשִׁיָּה שֶׁל בְּעָלֵי הַתּוֹסֵפוֹת.

(5 נְקוּדוֹת)

ב. "וּכְיוּן שֶׁהִגִּיעַ לְעֻנּוֹת אֲמֵן הִלָּה [= חֲזוֹן הַכִּנְסַת] מְנִיף בְּסוּדֵר וְכָל הָעָם עוֹנִין אֲמֵן".

בְּנוּגַע לְנוֹהַג זֶה בְּבֵית הַכִּנְסַת בְּאַלְכַּסְנַדְרִיָּה הִקְשָׁה רַבְּנוֹ נָסִים שֶׁ"אֵין עוֹנִין אֲמֵן יְתוּמָה".

עַל פִּי הַתּוֹסֵפוֹת, הַסְבֵּר אֶת שְׁנֵי הַתִּירוֹצִים לְקוּשִׁיָּה שֶׁל רַבְּנוֹ נָסִים. (4 נְקוּדוֹת)

פרק שלישי — קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניך משנה ממסכת סוכה, דף מח, ע"א, וסוגיית הגמרא בעניינה.

סוגיה זו עוסקת בהכנות של אדם ביום השביעי של חג הסוכות לקראת סיום החג.

למד את המשנה ואת סוגיית הגמרא (היעזר בפירוש רש"י), וענה על השאלות לפי ההוראה שבעמוד 10.

[הבהרה: על פי רש"י ד"ה "הא לך", בני בבל "לא קים להו בקביעא דירחא". כלומר מכיוון שבני בבל לא

ידעו מתי נקבע ראש החודש בארץ-ישראל, הם היו צריכים לשבת בסוכה גם ביום שמיני עצרת מִסְפָּק.].

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מתני' גמר

מלאכול. בשביעי: לא יתיר את

סוכתו. לא יתיר אגדים שלה

לסותרה דהא כל היום חובתה לישן ולשקן ואי אקלע ליה סעודתא

אכיל לה בגווה: אבל מוריד הוא את הכלים. ואת המנעו

שנשתמש בהן בתוכה כדתינא צפ' הישן (לעיל דף כח:) היו לו כלים נאים

ומנעו נאות מעלן לסוכה: מפני כבוד יום טוב. שמראה כמין

עלמא לקראתו למקום שישעוד שם הלילה: גמ' אין לו מקום.

אחר לאכול שם (שיריד כליו וצריך לאכול בסוכה) צו"ט האחרון:

מאי. מה יעשה להוכיח שאינו מוסיף על המנעו לעשות סוכה שמנה

ימים: פוחת זה ארבעה. טפחים ופוסלה: מדליק זה את הנר.

דאמר' (דף כט.) שרגא בסוכה קטנה לזר ממטללתא: הא לן.

לזני צבל שהשמיני שלהם ספק שביעי דלא קים להו בקביעא דירחא

מדליק זה את הנר ולא יפחתנה ויפסלנה לפי שצריך לישב זה מחר:

והא להו. לזני א"י דקים להו בקביעא דירחא ולא יתבי בסוכה

בשמיני פוחת: הסינה בסוכה קטנה. צהדלקת הנר: סוכה גדולה

מאי איכא למימר. דהכי אמרן לעיל (ס) שרגא אמרי לה צמטללתא

ואמרי לה לזר ממטללתא ולא פליגי הא בסוכה גדולה כו':

מתני' סוכה שבעה כיצד

יגמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל

(י) מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה מפני

כבוד יו"ט האחרון של חג: גמ' אין לו כלים

להוריד מהו אין לו כלים אלא כי אשתמש

במאי אשתמש אלא אין לו מקום להוריד

כליו מהו ר' חייא בר (ר) אמר

"פוחת בה ארבעה ור' יהושע בן לוי אמר

"מדליק בה את הנר ולא פליגי" הא לן והא

להו הא תינה סוכה קטנה סוכה גדולה מאי

איכא למימר דמעיל בה מאני מיכלא

(י) דאמר רבא מאני מיכלא בר ממטללתא

מאני משתיא במטללתא:

ענה על ארבע מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

11. א. כתוב בלשונך מהי הפעולה שאסור לאדם לעשות לאחר ש"גמר מלאכול" ביום השביעי של חג הסוכות, והסבר מדוע אסור לעשות פעולה זו.

ב. כתוב בלשונך מהי הפעולה שמוותר לאדם לעשות לאחר ש"גמר מלאכול" ביום השביעי של חג הסוכות, והסבר מדוע מותר לעשות פעולה זו.

12. "אין לו כלים להוריד מהו
אין לו כלים אלא כי אשתמש במאי אשתמש
אלא אין לו מקום להוריד כליו מהו".
בציטוט זה מן הגמרא יש שאלה, תמיהה על השאלה וניסוח מחדש של השאלה.
הסבר את התמיהה על השאלה ואת השאלה בניסוחה החדש.

13. רב חייא בר רב ורבי יהושע בן לוי השיבו על שאלת הגמרא.
הסבר את התשובה של כל אחד מהם.

14. "ולא פליגי הא לן והא להו".
א. איזו מן התשובות נוגעת לבני בבל? הסבר את דבריך.
ב. איזו מן התשובות נוגעת לבני ארץ-ישראל? הסבר את דבריך.

15. "הא תינח סוכה קטנה... מאני משתיא במטללתא".
הגמרא הקשתה קושיה על התשובה של רבי יהושע בן לוי.
הסבר את הקושיה של הגמרא ואת התירוץ של הגמרא לקושיה זו.

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת סוכההנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרקים א-ב במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 4-3	—	דף ב, ע"א — דף ב, ע"ב
עמודים 9-5	—	דף כה, ע"א — דף כז, ע"א
עמודים 15-10	—	דף כח, ע"ב — דף לא, ע"א
עמודים 18-16	—	דף לב, ע"ב — דף לג, ע"ב
עמודים 21-20	—	דף לו, ע"ב — דף לז, ע"א
עמוד 23	—	דף לט, ע"א
עמודים 27-25	—	דף מא, ע"א — דף מב, ע"א
עמודים 33-29	—	דף נ, ע"א — דף נב, ע"א

סוכה פרק ראשון סוכה

ב: רבינו חננאל

מסורת הש"ס

(א) [תוס' רפ"א], (ב) [שבת טז: וס' נמנן], (ג) [מיתב פורתא אין לו מונח ואולי י"ל מני לא שלטנא בה], (ד) [במ"א טקס: נמי, (ו) וי"ע תוס' שבת ט: ד"ה השתא ועניוין], (ז) [ד"ה עד ובתפוח מ], (ח) [ד"ה שמים ודף ט. ד"ה ר"י וס' מ"ה, ד"ה השתא ובגדה ל: ד"ה ארבעים],

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה כמאן דלא הדי"א ע"ס ד"ה נלאו ורובו:

גילוי הש"ס
גמ' א"י מעשה בחילני המלכה. עין עיוניין דף טו ע"ה מדי"ה מיל ועין בראשון קימן פ"ו: שם מדרבנן הוא דמחייב עין יומא דף פב ע"ה עין פ"ז ד"ה פ"ז ע"ה ומי"ש שם היתא ממחמתם לנחום בעלמא וק"ל וליך אמרי' בגמ' וי"ת קטן ש"ס לאמו מדרבנן הוא דמחייב ואיך בדבנא לא אשגחא מ"ש ועוד וכו'. ה' א"י מדרבנן לא מחייבה ואיך לתקן אותם וכו': תוס' ד"ה יש בה וכו'. לפי חשבון ר"א לעשרים. ע"י משנת משכ"ץ ח"א סימן קס"ו:

מוסף רש"י
משם ראייה בתמיה (קמ"ח). (כח).

כולהו. הנך אמוראי: כרזה לא אמרי. דליף מלמנע ידעו: ההוא. לאו צדיעה דשיצית סוכה קא אמר אלף צדיעות דורות הצאין היקף סוכות עניי כדור הנעשה לאכזות: לימוס המשיח. אותם סוכות יהיו ללל לעונג ולמחמור אבל סוכת מזה אינה ללל: סרסי. דאין שם סוכה אלף העשויה ללל דההיא דימות המשיח משום דעשויה ללל קרויה סוכה: משום קושיא דאני. דעשה מחילות של כדור ושינוי לא משמע להו הואיל וקרא לאו דוקא עראי נקט לא ילפינן מיניה שיעורא: כמאן. מהנך אמוראי דלעיל אלא הכ' כו': מחלוקת. דר' יהודה ורבנן: משלט שלטנא בה עינא. דרך דפנות דאי טעמא משום עראי הוא או משום לל דפנות מגיעות לסכך אמאי מודו רבנן: ה"ג מחלוקת בשאין בה אלף ארבע אמות על ארבע אמות אלף יש בה יותר כו': משום לל. דאי משום משלט עינא צטפי מד' אמות (פורמא) לא שלטנא בה עינא: הכי גרסין מחלוקת בשאניה מחזקת אלף כדי ראש כו'. ואם תאמר קשיא דרב אדרב אמוראי ניינה לאליבא דרב: (א) כמאן דלא כהד. מהנך דלעיל דמפרשי טעמא דעשרים אמה דאי משום משלט עינא צשיעורא דיותר מכדי ראש ורובו ושלמנו (נמי) לא שלטנא וכל נמי ליכא ומחילות קצב נמי צביא: ראש ורובו. דרך סעודתן בהסיכה היתה על מנות ומסודין על לל שאלם ואין חולקין וקופין ויושצין ממונו לפיכך הולך לומר ראש ורובו ושלמנו וקטנה שראש נכנס בה ושלמנו ולא רובו או ראש ורובו ולא שלמנו: למשאל. למשך הסוכה דלמנר צין גדולה צין קטנה לא נחלקו אלף בשאין דפנות מגיעות: אלף כ' הונא ורב חנן. דלמנר טעמא דרבנן צשיעורא דמשכא הוא ומר אמר ד"א ומר אמר ראש ורובו ושלמנו: נימא כהכשר סוכה. צלרכה וצרכה פליגי דמרווייהו אית להו דכי פליגי רבנן צסוכה המזומנת צשיעור הכשר אורכ סוכה פליגי וצטפי מיהא מכשרי אפילו היא צבוסה דכיון דרוחא איכא לל סכך או טעמא אחרינא להכשריה דרב הונא סבר אי אפשר להעמיד מחלוקתן צפחותה מד' אמות דלס כן צללו צבוסה מעשרים אמה פסולה דהכשר סוכה צצרכה אמות כרבי דלמנר כמאן הכי (דף ג:). אלף יוסר מכדי ראש כו' כשירה. וטעמא דפסול למעלה מעשרים לא ידע לן כדלמנר לעיל דהך לא כהד: ומר סבר צנדי ראש ורובו ושלמנו. וכן ציותר עד ד' אמות פליגי צבוסה וטעמא משום לל אלף ציותר לא פליגי דכיון דרוחא איכא לל: מיציני. להנך אמוראי דפרשו דפלותא דמחייב כדמפרש ואיל: קטן שאינו צריך לאמו. אמרין לקמן (דף כח). דחייב לתכנו צמלות סוכה: מדרבנן. שהזקיקו להרגיל את הקטן למזה שהוא ראוי לה כדי שיהא מחונן ורגיל למנות: משום

כולהו כרבה לא אמרי ההוא ידיעה לדורות היא כרבי זירא נמי לא אמרי ההוא לימות המשיח הוא דכתיב ור' זירא א"כ לימא קרא וחופה תהיה לצל יומם ומאי וסוכה תהיה לצל יומם שמעת מינה תרתי כרבה נמי לא אמרי משום קושיא דאביי כמאן אולא הא דאמר ר' יאשיה אמר רב מחלוקת בשאין דפנות מגיעות לסכך אבל דפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה כמאן כרבה דאמר משום דלא שלמא בה עינא וכיון דרפנות מגיעות לסכך משלט שלמא בה עינא כמאן אולא הא דאמר רב הונא אמר רב מחלוקת בשאין בה אלא ארבע אמות על ארבע אמות אבל יש בה יותר מארבע אמות על ארבע אמות אפי' למעלה מעשרים אמה כשרה כמאן כרבי זירא דאמר משום צל הוא וכיון דרוחא איכא צל סוכה כמאן אולא הא דאמר רב חנן בר רבה אמר רב מחלוקת בשאניה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושלמנו אבל מחזקת יותר מכדי ראשו ורובו ושלמנו אפי' למעלה מעשרים אמה כשרה כמאן דלא כהד בשלמא דרבי יאשיה פליגי אדרב הונא ורב חנן בר רבה דאניהו קא יהי שיעורא במשכא ואיהו לא קא יהי שיעורא במשכא אלא רב הונא ורב חנן בר רבה נימא בהכשר סוכה קמיפלגי דמר סבר הכשר סוכה בארבע אמות ומר סבר הכשר סוכה במחזקת ראשו ורובו ושלמנו לא דכולי עלמא הכשר סוכה ראשו ורובו ושלמנו והכא בהא קמיפלגי דמר סבר במחזקת ראשו ורובו ושלמנו פליגי אבל יוסר מראשו ורובו ושלמנו עד ד' אמות פליגי אבל יותר מד' אמות דברי הכל כשרה מיתבי סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה אמר רבי יהודה (מ) מעשה בהילני המלכה בלוד שהיתה סוכתה גבוהה מעשרים אמה והיו זקנים נכנסין ויוצאין לשם ולא אמרו לה דבר אמרו לו (נ) משם ראייה אשה היתה ופמורה מן הסוכה אמר להן והלא שבעה בנים הו' לה ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים למה לי למיתני ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים הכי קאמר להו כי תאמרו בנים קטנים היו וקטנים פטורין מן הסוכה כיון דשבעה הו' אי אפשר דלא הו' בהו חד שאינו צריך לאמו וכי תימרו קמן שאינו צריך לאמו (מדרבנן הוא דמחייב ואיהו בדרבנן לא משגחה ת"ש ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא ע"פ חכמים בשלמא למ"ד בשאין דפנות מגיעות לסכך מחלוקת דרבה של מלכה לישב בסוכה שאין דפנות מגיעות לסכך משום

כרבי זירא לא אמרי. הא דלא קאמר משום קושיא דאביי דקאמר על רבא משום דרבי זירא שני לאביי שפיר: וביון דרפנות מגיעות לסכך מישלט שלמא בה עינא. ולא דמי לנר חנוכה וקורת מצוי דלא אע"פ שהקורה על גבי כהלים דהתם קורה טפח לא שלטנא בה עינא כמו צסוכה דרמזה טופא: י"ש בה יותר מארבע אמות אפילו למעלה מעשרים כשרה. לצסוף מסיק דרב הונא סבר מראשו ורובו ושלמנו עד ד' אמות פליגי יותר מד' אמות כשרה ותימה וכי נכשיר צרכה משהו יתר מד' אמות אס היתה צבוסה מעשרים אפילו טופא הא דאין אין כאן לל סוכה ו"ל לעולם צריך הרוחצ לפי הגובה קים להו לרבנן דלפילו צבוסה אלף אי אפשר שלא יהא כאן לל סכך פורתא אס היתה רחבה יותר מד' אמות כדלשכסן צפרק יו"ה" (יומא דף פ:) גצי כותבת הגסה דמייצבא דעתא דאמרין כולי עלמא טופא עוג מלך הצנן שומא: כרבי זירא דאמר משום צל. אלף כרזה דלמנר משום מישלט עינא לא דלפילו רחבה טופא לא שלטנא בה עינא: כמאן דלא כהד. ודברי רב חנן בר רבה צריכה טעמא וס מפרשים משום דהוא ליה לול של מרגולין כיון דגציהה וקטינה כולי האי אלף מחזקת טפי מכדי ראשו נפקא מכלל לול של מרגולין לאקרוי סוכה. הכי גר"ס: בשלמא דר' יאשיה דרב חנן ודרב הונא פליגי אדר' יאשיה דלא יהי שיעורא במשכא כו'. וכתב רבינו חננאל יש שגורסין פליגי: עד ארבעים וחמשים אמה. כי האי גוונא קמני גצי מצוי צריש עירובין (דף ג:) ולא מקשי דלא דייק הכא השתא חמשים כשרה ארבעים מיעבא כדדייקין צריש אלמנה נחומים (מנחות דף טו:). גצי אלמנה ששהתה שמים ושלם שנים ולא מצעה מנוחיה איציד מנוחיה וצסוף צ"ק (דף קיט:) גצי לוקחין מן הרועים ארבע וחמש זאן ארבע וחמש גמין דהתם ניחא דהו' זו ואין צריך לומר זו משום הכי קשיא ליה אלף קשיא מההיא דפרק צנות כותים (נדה לו:). גצי קישו וקאמר רבי מאיר אפילו ארבעים וחמשים יום ופריך עלה השתא חמשים מקשיה ארבעים מיעבא ויש לומר דליכא לשנוי הכא כי ההוא ליטנא דמשני צריש מפנין (שנת דף קס). ארבע וחמש דלמנר אפילו וס"ה אפילו טופא אלף לגצי קישו לא שייך לשנוי הכי דלא מיסתבר שיעור קישו לעולם וכן פרק צמה אשה ויאלה (סס פ:) וס' גצי סגדל המסומר שנשמעו צו' ד' וחמש פשיטא ליה דלא שרינן טופא צצריש אע"פ (מנחות לו:). גצי משהה אדם אשמו צ' וג' שנים צלא כמזה ועוד התם (דף פ:) וס' גצי יונק מניק וסוף אפילו ארבע וחמש שנים צצני שייך לומר ה"ה אפילו טופא:) לא

כולהו הני אמוראי כרבה לא אמרי משום דסבירא להו מדיא ידיעה דכתיב בה קרא. ליתא ידיעה למאן דיתב בסוכה צצריך הישבו שיעור דהתם יושב בסכך של אותה סוכה, אלא ידיעה לדורות, כלומר הדורות הבאין כיון שרואין שערין סוכות ומניחין בית דירוחם, ויושבין בימות התג בסוכה, שואלין מפנין מה ערשין כן ומגידין להן אבותיהם מפשה צציתא מצרים. וד' יזירא סוכה לימות המשיח היא. כלומר ישיבה ישראל בשלום בלי פחד, או אפילו במדבר במקום שאין שם לא חומה וציר, ואין חוששין אלא לחמה או לורם מטר, וסוכה לצל ולמחסה דיי, ולא נלמד ממנה דין סוכה של מצור. ומשני ר' זירא אי הוי ליכנסת חופה בלשון כסוי, כלומר דבר המכסה ומחסהו מן השמש ומן המטר, אמאי כתיב בלשון סוכה, ללמד כי גם סוכה של מצור בעינן זה היא מצוהה. (כרבה) [ברבא] נמי לא אמרי משום קושיא דאביי כו'. הא דאמר ר' יאשיה אמר רב מחלוקת טנא קמא דמתי' ור' יהודה, בשאין דפנות מגיעות לסכך, אלא הונא דפון (י) פסחים וס יותר תחת הסכך והשאר הניח בלא דופן, כולי שיהא האור נכנס בו. אבל אם מגיעות לסכך אפי' למעלה מכ' אפי' כשרה, כרבה דאמר משום ידיעה היא. וקיימא לן כרבה (הא) כל מילה כרב (הונא) עבדי. והא דאמר רב הונא משהיה דרב, מחלוקת בשאין בה אלא ד' על ד' אמות כו'. והא דאמר רב חנן משהיה דרב, מחלוקת בשאניה מחזקת אלא ראשו ורובו ושלמנו כו', דבריהן פשוטין הן. נמצאו שמונתה שלשתן משהיה דרב, ואמרין בשלמא שמונה דרבי יאשיה לא פליגי אשפתא דרב הונא ורב חנן, משום דלא אורי אלא הכשר בדפנות אבל שיעור משך לא אורי. ויש מי שגורס פליגי, ופשוטה היא. אלא רב הונא ורב חנן בר רבה נימא בהכשר סוכה פליגי, אליבא דרב. ושעני לא כולי עלמא הכשר סוכה במחזקת ראשו ורובו ושלמנו, ובהא פליגי בבהה מכי אמה אפילו לת"ק כשר, ור"ש לר' יהודה. ורב הונא סבר מכדי ראשו ורובו ושלמנו עד ד' אמות על ד' אמות פליגי, יתר מד' אמות על ד' אמות, אפילו גבוהה מכי אמה כשרה לדברי הכל. ומותבין מהא דתניא סוכה שהיא גבוהה מכי אמה פסולה, ור' יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה, אמר ר' יהודה מעשה בסוכה הילני המלכה שהיתה גבוהה מכי אמה (והיה) וקנים נכנסין אצלה ולא אמרו לה דבר. וישלמי אמר לו מפני שהיא אשה ואין אשה מצוה במצות, ואמר להם והלא ד' בנים היו לה תלמידי חכמים. אית לך לימיר בסוכת מלכה שאניה מחזקת אלא ראשו ורובו ושלמנו, אלא בשאין הדפנות מגיעות לסכך, דכך אורחיה דעתיירא למעבד דפנתא קלילן די היא קורא עייל. פי' מן קדר הלכתי בלא חמה. דייקתן מינה, דלא מייירי ראייה מסוכת הילני המלכה אלא ברבר שחלקו והביא סייע לדבריו, עכשיו אם תאמר בשאין הדפנות מגיעות לסכך חלוקתם שפיר(י), שדרך המלכה לישב בסוכה כעין זו.

הישן תחת המטה פרק שני סוכה כה.

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה מריד וכו'
דאינו יכול:

אלא בית סאחיים. אס
היה הקיפו וימר על ציב
סאחיים. אס
אלא סאחיים תמות ואחילו
נעטו סאחיים. דהו
מוקף לדיה (עורבין צט.)
שומעמישיה לאורין.
אינה דלור צה תמיד
אלא להסחיתיה שומרי
הסדה (סס פ.) שבת
בתל. קדש עליו היום
וקנה שם צימית, שהוא
גבוה עשרה. דלאמרי
גוד פאקס ממילומי
כל קצימיתו והרי הוא
מוקף (עורבין צט.) וכן
במקף. אס

יית סאתים כחנר המשכן
לדיררה ואם גדול הוא מכאן
ך ארבע אמותיו של אדם
הוא יותר מבית סאתים

קמח קצורה ושבולות מקיפות או
דעזיד לה צהנא ודפנא לא
צולה כדאקשי לעיל דהתם צ
צו סקן וחשיב כמוקף לדירה אצל הכ

יְפֹת אֹתָהּ. אַע"ג דְּמוּקוּי לֵה בְּמִסְקָנָהּ
נִשְׁמַע לֹא שִׁיר כְּלוֹן לְאִשְׁקוּי אִי הִי
דְּהֵסֵם בְּצִילֵין הַמִּסְכָּן עַל הָאָרֶץ שֶׁ
הָיָה הֵכָּה לִישָׁא סֶכֶן אֵלָּא אִיר וּשְׁפִי
הִקִּיף וּלְבָסָף פִּתַּח לֹא חֲשִׂי מוּקָף
לְדִירָה כְּדֵאִתָּא פֶּרֶק עוֹשִׂין פִּסְן
(פִּרְיוֹנִין דָּף ה'ד): **שְׁלוּחֵי מִצְוָה.**
הוֹלִיב דְּבִדָּר מִזְוֵה כְּגוֹן לְלַמּוּד מִזְוֵה
אוֹ הַקְּבִיל פִּי רֵצוֹ לְפִלּוּדָּהּ שְׂבִירָה
פְּטוּרִין מִן הַסּוּסָה וּאֲפִילוּן שְׂמַעַת
חֲנִיתוֹן כִּךְ פִּי' בְּקוֹנֶטֶרֶס וְכֵן מִשְׁמַע
בְּגִמְרָא* דְּקֹאֲרַם הוֹלִיב לְדִבֵּר מִזְוֵה
פְּטוּרִין מִן הַסּוּסָה בִּין צִיּוֹם וּבִין בְּלִילָה
וּמִשְׁמַע אַע"פ שֶׁאֵין לְאִשְׁקוּי אֵלָּא צִיּוֹם
דִּי לְדוּלֵי בִימּוּמָא וְצִלְלֵה לְבִי לְדִבֵּר
הַרְשֵׁתָּ נָמִי פְּטוּרֵי דְקִדְמָתָּ בְּצִירִימָא*

א [ממי] פ"ו מהל' סוכה
הל' ד' טושיע' א"ח כ"י
חמס פט"ו :||
בכ"ד ב' מ"י פט"ו הל' ד'
ופט"ו מהלכות שבת
הלכות ד' ופ"ו מ"י שיעורין
הלכות ד' סמג לאון כ"י
ועשין דקבוצ' א' טושיע' א"ח
ס' טשע' סק' פ' :||
בכ"ה א' מ"י פ"ו מהל'
ק"ש הלכות א' סמג
ועשין י"ח טושיע' א"ח ס' ע'
טושיע' א"ח :||
בכ"ו ד' מ"י פ"ד מהלכות
דכלל הלכות ט' סמג
ועשין דקבוצ' א' טושיע' א"ח
ס' י"ח סק' א' וטושיע'
י"ד ס' טשע' א"ח וס' י'
סמג טשע' א"ח :

וְשִׁנַּנְתָּם לְבִנְיָ וּדְבַרְתָּ
בְּפֶהְךָ בְּשִׁבְתְּךָ בְּכִיתְךָ
בְּדֶרֶךְ יוֹשְׁבְךָ
וּבְקוֹמְךָ:
דברים ו ז

וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ
טַמְאִים לְנוֹשׂ אָדָם וְלֹא
יָכְלוּ לַעֲשׂתِ הַפֶּסַח בְּיוֹם
הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה
וַלִּפְנֵי אֶהֱרֹן בְּיוֹם הַהוּא:
במדבר ט ו

ווליא"ה (וליד"א).
בקעה, עמק.

ויותר מבית אסתיס.
 וישנינו התם כדקתני
 טעמא, משום הדריא
 כלומר משמיטה לאירי, כלומר
 אין שם בית, וכל דירה
 ששתמישה לאירי אין
 מטלטלין בה יותר מבית
 אסתיס. ת"ש שכתב בתל.
 שגבוה כו' פשוטה היא.
פסקא שלוחי מצוה
 פטורין מן המצוה. מנא לן,
 והתנו רבנן בשבת בביתך
 פטול לעוסק במצוה,
 ובלכתך בדרך פרט לחתן.
 ודייקי' מדבריה ליה לקרר
 למכתב ובלכת בדרך,

אנשים וגו'. בפסח מדבר קרא בשנה השנית לביאת מצרים:

י' וממילא משתמע נמי מינה דרך מזה ואפילו הכי אמר רחמנא ליקרי (שם). אלא מעתה. וכיון דדעו פאר ואכל מוטגלן צלערו בעפר אין זה פאר (שם וכ"ז כתובות ז:). הכא טריד (ברכות דא:).

בח ב ג מ"י פקד ד מהל'
 אכל הלכה ט סמג
 עשין דרבנן ב מוש"ע א"ח
 ס' לח סע"ף ה וטוש"ע
 י"ד ס' שפ סע"ף ו וס'
 שח סע"ף א:
בח ד מ"י פ"ו מהלכות
 סוכה הלכה ג סמג
 עשין ממ מוש"ע א"ח ס'
 תרמ סע"ף ה:
 ל ה מ"י שפ מוש"ע שס
 סע"ף ו:
 שס ו:

לֵב ד' טור וז"ל שם:
לֵב ד' (מ"י) פ"ו מהל'
תפלה סמוג עשין יט
טוש"ע א"ח ס' קו עקיף
(א) טור א"ח ס' לח:
לֵב ח' מ"י פ"ד מהלכות
תפילין הלכה יג סמוג
עשין כב טוש"ע א"ח סימן
לח עקיף:

היה יודעה אומר מישאל
לאלפנצין היה ששוא נרד
הוא, וזכורו, "תצוק אומר"
הוא נשוא ארונה של יוסף
היה, "כילון היה ליהטרה",
ואם שאלה אלפנצין היה,
"כילון היה ליהטרה, והל
קבריה מן מצוה היה, וחל
שבשביעית ליהטרה ערב
הפסח, שנה וזה יכלו
הפסח, ושנה הפסח ביום ההוא.
במזל המהפסח במזל
פסח מן המצוה האחרת.
וששני ציראט זו וזו דאי
אשמענין גבי פסח רב
אמר ר' רבא שמחה רב
אכל יין בסוכה, ולא
כלל למעטע דהוא פסח
מן הסוכה. וכל חתן וכל
השושבינן וכל שנה חופה
פסחין מן החתולין, ומכל
מצוה האחרות בתורה,
חייבין בקריית שמע.

פרק המפלת (מדף דף כ:). מת שנשרץ
ושלדו קיימת תמא: **שחף שביעי**
ושרדון בערב הפסח. ממאן קשה
לאלהא דא"ר לוי צבליה הנציץ (גיטין
דף ס"ט) פ'רשוי נאמר צבאומ
דיום שם. שחף המשכן וקא שריט פרמ
טעמאס ופירש שם צקונט' ויהי
נאמאס אשך היו טמאים נפש וגו'
ולא יתכן כדמוכח הכא שיהי צער
הפסח והמשכן הוקם צבאד צניסן
ואפליגי לר"ע ואי יתכן לפי הפסדים
דגרוסין צפסחים צפ' האשה (דף ס'
ד'רצ סבר לה כר"ע דאמר מיסאל
ואנאלפן היו שחל שביעי שנה להיות
צבער צמא ומיהו אותה גירסא ליתא
האם אלא ר' יצחק גרס דהו גירסא לפרש
פירשט טמאים דשרץ ונבלה דא וזה
נעודה לפי שהורכו ונבלה על טומאת
מקדש וקדשיו: **משום דלא מביא**
הבית חייובא. ואין להקשות מהא
דדרשין ברש טבול יום (צבחים
דף ק. תס) דהולך לשחוט את פסחו
ממנו תמא מזהו מביא חומותא אפי'
לאלאחר חזות דמת מזהו שאני והא
דדייק הכא מצרייתא דקטיי למת
מזהו טעמו לא מת מזהו ממש אלא
ככלומר לקרובים כפירש צקונטרס
לאלאחר חזות הוא דליני ממתא
הם אמרת לא יעמא אלא
הם חזות יעמא כדקאמרינן הם
ציוסף הכהן שמתה אשמו צער
ועמנו אחיו הכהנים וטומאזו
הפסל כרחו אבל קשה א' (לרבי) דאמר
הם אריזי אריזי לאחר חזות כאן
קודם ששחטו וחקרו עליו כאן לאחר
ששחטו וחקרו עליו אלמא מטמא
לקרובים אפי' היכא דמטא זמן
חייבא וזמן הפסח מאחר שלא שחטו
וחקרו עליו ואין לומר דהיא גופא
לפנין מתחן פטור מק"ש דלמא
שאיני ק"ש דלית ציה כרת כדקאמר
הכא ולא אתי מיניה פסח דאיכא
כרת ומטיא זמן חייבא: **אין שבחה**
אלא בחופה. משמע ממאן דאם
יאלא חתן מחופה אפי' כלתו עמו
והולכים לאכול צבית אחר דאין

ומצרכין שהשמחה צמעו ולא זכרת חתנים כיון דאין שמחה אלא
 בצחופה וצפ"ק לכתובות (דף 1: וס) אמרין נמי מצרכין זכרת
 חתנים צבית חתנים משמע דוקא במקום חופה דהוא בית חתנים
 וממיהו אין ראייה משם דלמלא לפוקי מדרבי יהודה קא אחי דאמי
 צבית האירוסין מצרכין אותה ולרין לקדמך מה יאה חופה דאמי
 בתנאק שצרכו מחלה זכרת נישואין קרי ליה חופה פעמים שפ"י
 וצברחוב העיר מצרכין אותה כשהם מרובין ואין יכולין ליכנס
 בצבית אלא מקום עיקר ישיבת חתן וכלה קרי ליה חופה ולא מקום
 ההשעו לאקראי צענלח וס מצרכין זכרת חתנים כל צענה:
והייבין בן"ש. כפריש בקונו' דמאז כוונתה אינו אלא פסוק ראשון
 ויכולין ליישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון:
 חסו

שאינן לה אלא שלש דפנות ובוש לשחק עם כלתו: תרמי.
הרגל קיימא לן במועד קטן (דף טז:) דלין נושאינן נשים ביום
שכרות והלות ראש: והייבין בקריס שמע. דמלות כוונתה אינו אלא

ר"ע אומר מישאל ואלצפן היו שהיו עוסקין
בגנב ואביהוא ר' יצחק אומר אם נושאי
ארגונו של יוסף היו כבר היו יכולין ליטھر
אם מישאל ואלצפן היו יכולין היו ליטھر
(6) אלא עוסקין במת מצוה היו *שחל שביעי
שלהן להיות בערב פסח שנאמר ולא יכלו
לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא אין
יכולין לעשות הא למחר יכולין לעשות
צריכא דאי אשמעינן התם משום דלא
מטא זמן חיובא דפסח אבל הכא דמטא זמן
ק"ש אימא לא צריכא ואי אשמעי' הכא
משום דליכא כרת אבל התם דאיכא כרת
אימא לא צריכא גופא א"ר אבא בר זבדא
אמר רב (7) אבל חייב בכל מצות האמורות
בתורה חוץ מתפילין שהרי נאמר בהן פאר
דמאמר ליה רחמנא ליחזקאל (8) פארך חבוש
עליך וגו' את היה דמיחייב אבל כ"ע פטורי
יהו"מ ביום ראשון דכתיב (9) ואחריתו כיום
זה ואמר רבי אבא בר זבדא אמר רב יאכל
חייב בסוכה פשיטא מהו דתימא הואיל
(6) וא"ר אבא בר זבדא אמר רב מצטער פטור
מן הסוכה האי נמי מצטער הוא קמשמע לן
ה"מ צערא דממילא אבל הכא איהו הוא
דקא מצטער נפשיה איבעי ליה ליתובי
דעתיה וא"ר אבא בר זבדא אמר רב חתן
והושעבינן וכל בני החופה פטורין מן הסוכה
כל שבעה מ"ט משום דבעו למיחרז וליכלו
בסוכה וליחרזו בסוכה אין שמחה אלא בחופה
וליכלו בסוכה וליחרז בחופה אין שמחה
אלא במקום סעודה ולעקבו חופה בסוכה
אב"י אמר משום ייחוד ורבא אמר משום
צער חתן מאי בינייהו איכא בינייהו דשכיחי
אינשי דנפקי ועיילי להתם למאן דאמר
משום ייחוד ליכא למאן דאמר משום צער
חתן איכא א"ר זירא יאנא אכלי בסוכה וחדו
בחופה וכ"ש דחדו ליבאי דקא עבידנא
תרתיה ת"ר חתן והושעבינן וכל בני חופה
פטורין מן התפלה יומן התפילין וחייבין בק"ש
משום

דקאמיר ליה רחמנא העני לוק
 סום מחים אזל לא תעשה
 שלא דרך שחר אצילים לפי
 שך עמידן למות מחיה וו
 בתפילין: והני מילי ציוס
 ואחריתא ביום מן: פשיטא
 לא לעיל דאזל חייב בכל הה
 בגון חמה או זינה או ס
 יתוסי דעסיה. חובה עליו
 משה יסוד. דקסם סוכה
 ויזאזל או לרבים תמיד
 נכרי ויסייד אחר עם
 ויזאזל או לרבים תמיד

ק עם כלתו: **פרטי:** שתי מנחות סוכה ומנחות נישואין
דאין נושאין נשים במועד: **פטורים מן הספלה:** דבשאי
דמנחות כוונתה אינו אלא פסוק ראשון ויכולים ליישב דעת

הכי גרסיין צבריימא צסיפרי ר"ע אומר מישאל ואללפן היו שנטמאו צנדק ואביהוא ר' יצחק אומר אם נושא ארונו של יוסף היו יכולין היו ליעהר ואם מישאל ואללפן היו יכולין היו ליעהר אלא מי היו טמאי מה מזה היו שחל שבעי שלהן להיות צערב פסה שנאמר ולא

יכלו וגו': ואם נושאי ארוננו של יוסף או משהאל זלצנץ היו יכולין לומר שרי ליתערב בחדש בניסן הוקם המשכן ושי לו שרק אלעזר את הפרה שזיו על עומאי מת צבה לעשות פסחיהן בטירה כדאמר במסכת גיטין (דף ק"ג) שמנה פרשיות נאמרו בימי שהוקם המשכן ופרה אדרתו חלת מתן ואלחזר בניסן הוקם המשכן והוא ח' למלואים כדקיימא לן (שם דף ק"ג:) אותו היום נטל עשר עצמות ועד מתו נדב ואביהו הלך מראה חדש אשר הפסח היו יכולין ליתערב ויקרא אחר ולא יכלו ונושאי ארוננו של יוסף נמי כבר עברו עליהם

עשרה חדשים ויותר שלא נשארו
משמחו. זה חורב זראש חדש סיון
דכרמבי (שמות יט) ציוס הזה באו
ממדבר סיני ולא נקעו משם עד
עשרים באייר של שנה הבאה דכרמבי
ויהי בשנה השנייה בחדש השלישי
בחדש נעלה הענן מג' וגו' וישירו
בחדש נעלה הענן מה מלכו ללו מח

מזה דרוקא קאמיר דלפי* ממזין ממי
מת מזה קרי להו דמזהו להפעסק
בהן כגון האמורים צפסח כהנים
(ויקרא חא) * שעהכא נטמא צו: שחל
ציעי שפון. וועג: דמזו לאורחא
לא ארשין דקסצר זיג שמוסין
וורקין על טמא שרץ. מכל מקום
שמעין מיניה דעוסק במזהו פטור
מן המזהו שהרי נטמאו במזמין
שצבה יום לפני הפסקה ואף על פי
שטומאה צוה מנכב על דלם ארילת
פטמין אלמא מזהו קלה הבאה
ליד אינך צריך לדחות מפני חמורה
העמידה לבא: דלא מנא זמן חיובא.
כשטומא עדיין לא הביע זמן ארילת
פסק: צדון קרית שמע דמטא ארילת
חיובה בתור החופה פסח רחוי לכן
אימא ליחיוב: אכל פסח דבכרס הוא
אימא לא. יטמאו במת כל שצבה
לפני הפסק: ירימא. למיכתב ביום
ההוא לאשמעין דנטמאו מוך שצבה
דעוסק במזהו פטור מן המזהו:
מדאמר ינה רחמנא יתקאל* ור'.

דקאמער ליה רחמנא הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וגו' האנק דום מתיס אזל לא תעשה לא תחאבל עליה פאךר חשוב על ראשך שלא דורך שחר אזליס לפי שאני עושה אותך אחר ומופת לישראל שכן עמידין למות מתיהם ואין איש מתחאבל עליהם אלמא אזל אסור ופארלין: **והני מילי ביום ראשון**, דעיקר מררה חד יומא דרביבי ואחריתה ביום מר: **פשיטא**, מאי שנא הא משאר מנאות דאשמעינן רב לעיל דאזל חייב בכל המנאות: **לערא דממלא**, שהסוכה מנערתו כגון חמה או יניא או סירחא דבדברים שסביב בהן: **מינעי ליה ליסובי דעפיה**, חוצה עליו ליישב דעמו למנאות: **לימחדי**, לשמוח: **משום ייחוד**, דקסם סוכה ליה עושין בגגותיהם ואין דרך ביאה ויציאה של גברים תמיד מפני הטוירחא ושמה ירד החמץ לפשות ולכריכי וימיחד אחר עם הכלה: **לערי חסן**, שהמקום נר ופחות מנאות סוכה ומנאות נישואין וכגון שנשא ערב הרגל אזל בתוך פטורין ויכולים **הפלה**, דבעיא כוונה: **ומן הפטילין**, משום דשכיחא ק אחריון ויכולים ליישב דעמן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון: משום

מסורת הש"ס

(א) פקחים 5; (ב) זרכות יא.
טו: כתובות ו: מ"ק טו.,
(ג) [ל' לרבא],

תורה אור השלם

1. וְהָיָה אֲנִישֵׁי אֶשֶׁר הָיוּ
מִטְּמָאִים לִפְנֵי שָׁם וְלֹא
יִבְּלוּ בַעֲלֻשֶׁת הָאֵם וְלֹא
יִשְׁכְּבוּ וְיִקְרְבוּ לִפְנֵי מִשְׁה
וְלִפְנֵי אֲחֵיהֶם בְּיוֹם הַהוּא:
מִדְּבַר טו
2. הָאֵם דָּנָה כִּי מִתִּים אֵין
לָהּ תִּשְׁעָה פֶּאָרִךְ תִּבְשׁ
עֲלֶיהָ וְנִגְלִיךְ תִּשְׁמִי
בְּרִילִיךְ וְלֹא תִשְׁעָה לֵךְ
שִׁשְׁפֶּם וְלֹחֵם אֲנִישֵׁי אֵל
אֲבָל:
3. יִחוּזָאֵל כִּי דִּי
וְנִכְפְּתִי חֲתִיבֵן אֲבָל
וְכָל שִׁירֵבֵן לִקְנֶה
וְעֲלִיתִי עַל כָּל מִתִּים
שֶׁקֶע לֵךְ כִּי רֹאשׁ אֲרֶה
שְׁמִתִּיהָ אֲבָל וְיָחַד
וְהִיאֲחִיתִי בְּיוֹם הַהוּא:
מִדְּבַר טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' מהו דתימא הו"א
דאמר רבא מטער:
(ב) תוס' ד"ה משום וכו'
אפילו היכא דמטא זמן
חיובא דפסח כ"ל ותיבת
זמן ה' נמחק:

גליון הש"ס

דש"י ד"ה ממאי מת
ממצוה וכו' שהכהן מממא
בו. עיין טורי אבן ר"ה דף
טו ע"ג ד"ה קייב אדם:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מסורת הש"ס

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה משום בקי
וכו' הלכה בן כדפירשתי:

מוסף רש"י

שְׁלוּחֵי מִצְוָה אָנָּךְ.
לְהַקְבִּיל פָּנֵי רֹאשׁ גּוֹלָה,
לְחַיֵּב אֶדָם לְהַקְבִּיל פָּנֵי
רֵבּוֹ בְּרָגַל וּפְטוּרֶיךָ, כְּדִתֵּן
שְׁמוֹת מִזֶּה פְטוּרִין
לְהַסִּיק (לְעֵיר יי.)
כְּדִרְשִׁים בְּרֵי בִי רַב.
הֵדִינִי כְּפִילָה, וְכִנְיָה אוֹכֵל
הַנֶּאֱכָל בְּנִינָה אַחַת הִיא,
כְּדִאֲמַרְתִּין בְּפ' בְּתָרָא דִּימָא
(פ.) מִלָּא הָאוֹכֵל אֲשֶׁר יִאֲכַל
(לְקוּמ' ד.)

רבינו חננאל

[illegible]

ת שמע דטריד ושאר בני
במלוה פטור מן המלוה:
נציאן לצריך להם: מוכרי
מן הסוכה ציוס. דכתיב

משום רבי שלא אמרו "חתן פטור והשושבינן וכל בני החופה חייבין תניא א"ר חנניא בן עקביא כותבי ספרים תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקין במלאכת שמים לאתווי מוכרי תכלת פטורין מק"ש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה לקיים דברי ר' יוסי הגלילי שהיה רבי יוסי הגלילי אומר עוסק במצוה פטור מן המצוה ת"ר ⁶הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה הולכי דרכים בלילה פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום הולכי דרכים ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה הולכין לדבר מצוה פטורין בין ביום ובין בלילה כי הא דרב חסדא ורבה בבר רב הונא כי הוו עיילי בשבתא דרגלא אלבי ריש גלותא הוו גנו ארקתא דסורא אמרי ⁷אנן שלוחי מצוה אנן ופטורין ת"ר ⁸שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה שומרי העיר בלילה פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום שומרי העיר בין ביום ובין בלילה פטורים מן הסוכה בין ביום ובין בלילה שומרי גנות ופרדסים פטורין בין ביום ובין בלילה ליעבדי סוכה התם וליתבו אביי אמר ⁹תשבו ¹⁰קעין תדורו רבא אמר פרצה קורא לנגב מאי בינייהו איכא בינייהו דקא מנטר כריא דפירי: ¹¹חולים ומשמשיהם: תנו רבנן ¹²חולה שאמרו לא חולה שיש בו סכנה אלא אפילו חולה שאין בו סכנה אפי' חש בעיניו ואפילו חש בראשו ארשב"ג פעם אחת חשתי בעיני בקיסרי והתיר ר' יוסי בריבי לישן אני ומשמשי חוץ לסוכה דרב שרא לרב אחא ברדלא למגנא בכליתא בכסוכה משום ¹³בקי רבא שרא ליה לרבי אחא בר אדא למגנא בר ממטללתא משום סירחא דגרנישתא רבא למעמיה דאמר רבא מצטער ¹⁴פטור מן הסוכה והא אנן תנן חולין ומשמשיהם פטורים מן הסוכה חולה אין מצטער לא אמרי חולה הוא ומשמשו פטורים ¹⁵מצטער הוא פטור משמשו לא: ואוכלים אכילת עראי חוץ לסוכה: וכמה אכילת עראי אמר רב יוסף ¹⁶תרתין או תלת בביעי א"ל אביי והא זימנין סגיאי סגי ליה לאיניש בהכי והוה ליה סעודת קבע אלא אמר אביי ¹⁷כדטעים בר כי רב ועייל לכלה ת"ר אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ¹⁸זואין ישינים שינת עראי חוץ לסוכה מ"ט אמר רב ¹⁹אשי גזרה שמא ירדם א"ל אביי אלא הא דתניא ישן אדם שינת עראי בתפילין אבל זואין שינת קבע ליחוש שמא ירדם אמר רב יוסף ביה דרב עילאי כמומר שינתו לחאחרים וסמיהו ליה רב משהשיא ²⁰גזריה עררא צירי

חַתָּן פטור מקריאת שמע. טרדיר ושאר בני חופה חייבין ליה ליה
להני מאלי העוסק במזוה פטור מן המזוה כדפירש בקובץ
וקשיא דאי ליה להו א"כ יחייב חתן בקוכה ומשמע בדמחן פטור
יוצא ממח"ק לכך נראה דקסבר חתן אין יכול לכזי דעמו כלל אפי'
בפסוק ראשון אבל שאר בני חופה
יכולין לכזי ואקריאש שמע לחודיה
קאי ובטלוהו מאחריני מנדי לתק'
ומכל מצות האמורות בתורה.
מאי דליטערך למיחש
הני אנן דחשיבניהו בצרייתא קמימא:
הולכי דרכים ביום. כל זה
נפקא מתשבו כעין תדורו
שכשם שאלם צביטו אינו מנע
מללאת לדרך וכן מנעטר דפטור
לעיל מן הסוכה היינו מתשבו כעין
תדורו דאין אלם דר במקום שמנעטר:
וחייבין בדיעה. כשאלם לן צליה
צייטו: **פרצה** קוראה
אננה. לאו משום דלית ליה לרצא
דרשע דמשבו כעין תדורו בצרייתא
היא לקמן צפיתמן (דף עא):

ואפילו חש בעיניו. אע"פ שאין
 בו סכנה עין דסכנה
 אבר כסכנה נפשות אפילו לחלל עליו
 את השבת כדמוכה פרק אין מעמידין
 (ע"ז דף כח.) גבי עין שמרדה:
משום בקי. ואע"פ שצפ"ק
 (דף י"א.) דרש רבה בר

רצ הווא מותר לישן כצילת חתנים
אע"פ שיש לה גג ואע"פ שגבוהה
עשה אין הלכה (א) (כרזה) כדפירשמי
ס: **תרתי** תלת. תלת. פירש
קונטן שמים או שלש פעמים יתן
למחן פיו מורש"ל בלעז" ויש ספרים
שכתבו צחק תרמי תלת ציני והכל
אחד כדמכח לקמנו) גבי לימא מיהו
יציאתיה דרב יוסף ואב"י דשעור
היה כצילתה ורשקו ולבסוף מכלה
כדטעם צורבא מדרבנא ואזיל לכל
זוה מלל פיו דהיינו כצילת ושעור
זה דוקא כפת דפירי לאו צנו קוכה
כדמסיק פרק תבאר ליומא דף עט:
(ש) דקנע דידור כצילת ערלי דפת:
אב"י שינת קבע א"ל. והא דלמרי

פרק צמה טומונין (שבת 74
מט.) וסס) תפילין לריכין גוף נקי
כליטשע צעל כעפס ואמר אציי
שלא יפיה בהן ורובא אמר שלא ישן
האן לאו דשרי אציי לישן דהא
בסר אציי גופיה הוה אלא קסבר
אע"פ שאינו זכיר בשניה כליטשע
מיתן כיון דזכיר שלא יפיה דשניה
גופה אינה אלא גזרה שמה יפיה:
הירשן בתפילין ממוך הלשון
משמע דרבי יעקב שרי
אפי' שנית קבע דאי לאו הכי בנאי
פלגי וי"ל דרולחו מודו בשנית קבע
דאסיר ופליגי במילתיה דרבי נתן
דבסמוך דשרי לישן בתפילין ביום
שאין דרכו לישן שנית קבע וצליה
חולץ אפילו לישן עראי דלמא ממליך
וישן שנית קבע ור' יעקב לא חיש
דלמא ממליך:

נבטלו

אין קבע לשנינה תני חדא י^{שן}
יא אידך ^עלא קבע ולא עראי
לויה וכמה שינת עראי תני
ורואה קרי ^פאוחז ברצועה
ואינו

עין משפט
נר מצוה

לך א מיי פיד מלך
 קען הלכה ד סנה
 עשן יוש טעיש איז פ
 עטק ע:
 לך א טעיש איז פ
 טעיש סנה פ
 לך א מיי פיד מלכות
 סנה הלכה ד סנה
 עשן יוש טעיש איז פ
 מלך טעיש פ
 לך א מיי טעיש טעיש
 לך א ו מיי טעיש טעיש
 טעיש טעיש פ
 מ ו טעיש טעיש טעיש
 טעיש טעיש פ
 מ ו א ד מיי טעיש טעיש
 ו סנה טעיש טעיש
 טעיש איז פ מלך
 טעיש פ
 מ ו א ד מיי טעיש מלך
 מלך טעיש טעיש טעיש
 מ ו א ד מיי טעיש איז פ
 מ ו א ד מיי טעיש איז פ
 טעיש פ

לעזי רעז"י

צינצל"ש (צילצל"ש).
יתושים.
מורשיל"ש. מלוא הפה.

בינו חננאל (המ')

[illegible]

(א) לפנינו בש"ס ובר"ף הגי' פטורין מק"ש, ואולי דט"ס נפל בדברי רבינו וקצת י"ל ע"פ דברי התוס' ד"ה חתן ודו"ק.

כו:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) יומא עט, ט' [נעפרש"י שבת קוד: ד"ה שמים יבירי דלס], ג' ונדבוען [נל] אלדע מקומן דנקדושין ע: גרש"י ד"ה די טבי ונבנות קלא. אסור ללאט כ"י לא פירש ופי' גניטין ד, ט' [נלעל כה].

תורה אור השלם

1. עד מתי יציל תשכב
מתי תקום משנתך;
מש"י ט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה במשל וכו'
דמפרש במקום אחר. עין
תשובות נועד ביהודה
מהדורה מנייחא חל"ח סי'
כ:

לעזי רש"י

אלע"ש (אלייני"ש).
נשימות.

מובא רש"י

העלות לסוכה. כל
כניסה לסוכה נקט גליון
עליה במסכת סוכה, לפי
שיון עשין סוכות
בראש גגן (שבת קנד).
נטלו במפה וכו'. שלשה
קולין נגד צו, אחת של
נטל דיו אלא תמפה כך
דיו משום איעות הדעת
וחון לסוכה אכלו ולא ציך
אחרי (יזמא עט).

ולא יאחו בקציעה. הן תפילין עומן דפוס מושנן ורלווען^א ודומה לו
במס' גיטין בהנחין (דף נח). ארבעים סאה קלואי תפילין: לישן
ציוס. מפני ציטול תורה: דמר. רבה צר נחמני: כרב. דממנו
למד מדת שינתו שהיה יסן רב ציוס כשיעור זה: דרב כרבי. ורב

למדה מרבינו הקדוש שגדל אללו:
ורבי דוד. כך קבל מאבותיו שזו
היתה שינת דוד מלך ישראל: שיטין
נשמ. אלז"ש: הוה נייס. ציוס:
כמיעל מפומבדיתא לני כוני. דמפ'
צמקוס אחר דוון שימא פרסי:
ננכנס לישן. שאין כוונתו אלא לישן

ואינו מהרהר לדבר אחר: רלס חולץ.
תפילין: רלס מניח. לפי שציוס אין
דרכו לשמש עם אשתו ולא לישן קבע:
צניא חולץ. אפי' לשינת עראי דלמא
מימלך וישן קבע: הילידים. בחורים:
לעולם חולין. ואפי' ציוס. שרגילין
צטומאס. קס"ד שמא ירלו קרי

שהרהור מלי צבן: לימא קא סבר
רבי יוסי כו'. ומידיע לן למיעבד
כוותיה שהלכה כמותו ברוב מקומות
דקיימא לן נימוקו עמוגניטין דף
סא. שאל ינאו וכו'. והא ודאי
אסור לצומן לנהוג צבו קלות רלס:
עסקניות הן. ושמא נגעו צמקוס
הטיוטת: ברתני' אונל פחות

מכביצה. מאלל פחות מכביצה:
נעלו צמפה. לא נטל דיו אלא
כך צמפה דיו משום נקיות דקסבר
פחות מכביצה לא צעי נט"י ולא צעי
סוכה ולא צעי צרכת המוון לאחריו

דדריש כרבי יהודה (ברכות דף מט).
ואכלת ושצעת וצרכת אכילה שיש בה
ציעה והיינו כביצה אכל לפניו בכל דהו
צעי צרכה שהרי נהנה ואסור ליהנות
מן העוה"ז בלא צרכה: גמ' מעשה
לספור. וכי דרך המדברים להביא אחר
דבריהם מעשה הקותר דבריהם דקמני
רישאים אכולין ושומין עראי חוץ לסוכה
ומציא מעש' דלעשי' מצלל צריך סוכי:
הכי

ואינו אוחז בקציעה דברי רבי יעקב וחכמים
אומרים ישן אדם בתפילין שינת עראי אבל
לא שינת קבע וכמה שינת עראי כדי הילוך
מאה אמה אמר רב "אסור לאדם לישן
ביום יותר משינת הסוס וכמה שינת הסוס
שיתין נשמי אמר אביי שנתיה דמר כדרב
ודרב כדברי ודברי יודרוד כדסוסיא

ודסוסיא שיתין נשמי יאביי הוה נייס
כדמעיל מפומבדיתא לבי כובי קרי עליה
רב יוסף יעד מתי עצל תשכב מתי תקום
משנתך ת"ר הנכנס לישן ביום רצה חולץ
רצה מניח בלילה חולץ ואינו מניח דברי

רבי נתן רבי יוסי אומר הילדים לעולם
חולצין ואינו מניחין מפני שרגילין בטומאה
לימא קסבר רבי יוסי בעל קרי אסור להניח
תפילין אמר אביי בילדים ונשותיהן עמהן
עסקינן שמא יבואו לירי הרגל דבר ת"ר
ישכב וישמש מטתו בתפילין אינו אוחז לא

ברצועה ולא בקציעה עד שיטול דיו ויטלם
מפני שהידים עסקניות הן: ברתני' מעשה
והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי למעום את
התבשיל ולר"ג שני כתבות ודלי של מים
ואמרו העולם לסוכה וכשנתנו לו לר'
צדוק האוכל פחות מכביצה נטלו במפה

ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו:
גמ' מעשה לסתור חסור מחסרא והכי
קתני יאם בא להחמיר על עצמו מחמיר
ולית ביה משום יוהרא ומעשה נמי והביאו
לו לרבן יוחנן בן זכאי למעום את
התבשיל ולר"ג שני כתבות ודלי של מים
ואמרו

נפלי במפה. פירש בקונט' משום נקיות וצחם פירש כן דרבי
צדוק כהן הוה כדמוכח פ' מי שמטו (ברכות דף יט:) וצדוק
פרק כל פסולי המוקדשין (בסורות דף לו.) והיה אוכל על סהרת
תרומה וידיים שניות הן ופוסלות את

דבר דפס"ק דשבת (דף יד.) דלפי'
פחות מכביצה מקבל טומאה כדמוכח
פרק שני דמס' טהרות (מ"א) דתנן
אין צו כביצה הוה טמא והכל טהור:
ולא בירך אחריו. סבר לה כרבי
יהודה דפרק שלשה שאכלו

(ברכות דף מט:) דדריש ואכלת ושצעת
וצרכת אכילה שיש בה ציעה דהיינו
כביצה ור"מ פליג ואמר דמצרכין
בכית וגרלה הלכה כוותיה מדאמר'
פרק כילד מצרכין (סס דף לח:) וסס)

א"ר חייא בר אבא אני ראייתא את
ר' יוחנן שאכל זית מליח וצירך עליו
תחלה וסוף ועוד אמר' פרק שלשה
שאכלו (סס דף מח.) א"ר חייא
בר אבא א"ר יוחנן לעולם אינו מוציא
רבים ידי חובתן עד שיאכל כזית

דגן וכן אמר רב הונא בר יהודה
משמיה דרב ומוחק הירושלמי משמע
דצבירה לא צעין כזית דלפילו
פרידה אחת של ענב או פרידה אחת
של רימון טעונה צרכה לפניה

ולאחריה והכי איתא בירושל' צריש
כילד מצרכין ר' יוחנן נכס ויתא
ובכר לפניו ולאחריה והוה ר' חייא
בר אבא מסתכל ביה ואמר ליה ר'
יוחנן צבילה מה את מסתכל בי
לית לך כל שהוא ממין שצעה טעון
צרכה לפניו ולאחריה אית ליה ומה
צריכא ליה מפני שגרעינתו ממעטתו
ולית ליה לרבי יוחנן שגרעינתו
ממעטתו מה עבד ליה ר"י משום

צריה מילתיה דרבי יוחנן אמרה שכן
אפילו פרידה אחת של ענב או פרידה
אחת של רימון שהיא טעונה צרכה
לפניו ולאחריה ובה"ס שלנו יש כעין
מעשה זה פרק כילד מצרכין (סס דף

לח:) דל"ר חייא בר אבא אני ראייתא את ר'
יוחנן אית מליח כיון דשקליה לגרעינתיה צר ליה שיעורא אמר ליה מי צברת כזית גדול צעין ציוני צעין ויהיה זית דלמא לקמיה
דר' יוחנן זית גדול הוה דלע"ג דשקליה לגרעינתיה פש ליה שיעורא והשתא אי הוה עובדא דהש"ס שלנו היינו הוה דירושל' א"כ חולץ

על שלנו ולא סמכין עליה מדלל שני ליה משום דצריה הוה אכל שמא שני מעשים היו והיה דירושל' היה זית שלם ואכלו עם הגרעין
דהו אכל אכל ההוה דהש"ס שלנו לא היה צו גרעין שכן קסם זית מליח בלא גרעין הוה ולא צריה להכי הולך לתוך גדול
היה חזית דירושלמי קטן מזית ציוני היה והרואה להוציא עצמו מספיאא צריך שיאכל כזית אפילו דצבר שהוא צריה ודוקא לענין

צרכה שלאחריה אכל לפניו מצרכי אפי' פחות מכזית בכל דבר דלפניו לא צעין שיעור דאסור ליהנות בעוה"ז בלא צרכה כדמשמע
מעובדא דר' צדוק דקאמר ולא ציך אחריו כדפרי' משום דקבר לה כר' יהודה משמע הא לפניו ציך וכן פירש בקונט' ואמרין
צירושלמי בתחלת פרק כילד מצרכין כל שאומר עליו שלם צרכות אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ וכל שאין אומר עליו ג' צרכות

אין אומר עליו המוציא לחם מן הארץ המצוה הרי פחות מכזית דאין אומר עליו שלם צרכות מעמה לא יאמרו לפניו המוציא לחם
מן הארץ הא א"ר יעקב בר אבא לשאר מינים נלכח פ' לא אכל לחלק בין דבר שיש בו כשיעור לדבר שאין בו כשיעור אלא אכל לחלק
בין פת לשאר מאלל של חמשת המינים כגון מעשה קדירה שאין מצרכין אחריו ג' צרכות וכן כוצא דארעא ופת הבאה בדיסין כי לא קבע

סעודתיה עליוהי ופת אורז ודוחן שאין מצרכין אחריהם שלם צרכות אין אומרים עליהם המוציא לחם מן הארץ ואע"ג דבריש כילד מצרכין
(סס דף לה.) וסס נפקא לן צרכה בתחלה בק"ו מבסוק כשהוא שצב מצרכ כשהוא רעב לא כ"ש מ"מ לא שייך למימר דיו וצמשהו מצרכ
בתחלה אע"ג דלא מצרכ צסוק דאותו ק"ו אינו אלא גלוי מלתא צעלמא דצרכה לפניו לאו דאורייתא כדתנן פרק מי שמטו (סס דף כ:)

בעל קרי על המוון מצרכ לאחריו ואינו מצרכ לפניו וכן צפ' היה קורא (סס דף נח.) וסס מניח הפועלים שהיו עושין מלאכה אלל בעל

הבית אכולין פתן ואין מצרכין לפניו אכל מצרכין לאחריה שמי צרכות ולענין שמה נראה שמצרכין אכזית יין על הגפן ועל פרי הגפן

אע"ג דלגבי יוה"כ לא הוה שיעור חסוד צפחות ממלא לוגמא כדאמר פ' בתרא דיומא (דף עז:) וסס לא ילפינן מיינה צרכת היין לאחריו

מדע דלענין אכילה הוה שיעורא ציוס הכפורים כמותם ולענין צרכה מייחצ לאחריו בכזית דהלכה כרבי מאיר כדפרישית ואית למ"ד

לענין קידוש דא"צ מלא לוגמא הלכך לצרכ אחריו נמי יכול להיות דלא צעי מלא לוגמא ומיהו קאמ' היה נראה לדקדק דמודי ר' מאיר בשמיה

דצעי כביצה דצברק שלשה שאכלו (ברכות דף מט.) דריש ר"מ ואכלת זו אכילה ושצעת זו שמה ואכילה בכזית ור' יהודה דריש ואכלת

ושצעת זו אכילה שיש בה ציעה ואי זו זו כביצה ויוין דנפקא לן לר"מ שמה מושצעת א"כ צעי כביצה דלא הוה שציעה צפחות ושמא יש

לחלק בין שמה לאכילה דלמא שציעה בשמיה הוה צפחות מכביצה וכל הני שיעורין דרבנן נינהו כדמוכח פרק מי שמטו (סס דף כ: וסס)

דאמר' הכא צמאי עסקינן דלכל שיעורא דרבנן ולענין צרכה דלאחריה לא מצינו שום שיעורא אלא כזית לר"מ וכביצה לר' יהודה וקרא

אסמכתא צעלמא דמלאורייתא צעין שציעה גמורה והא דאמר' פרק שלשה שאכלו (סס דף מח.) שמעון בן שטח לגרמייה הוה דעבד

משמע דאינו מוציא אחרים ידי חובתן עד שיאכל כזית הא בכזית דגן מוציא אע"פ שהמלך והמלכה מסתמא אכלו כדי שובען לא דמי

גדול דרבנן לקטן דרבנן דלא מפיך דאורייתא דהא גדול אפילו לא אכל כלל היה ראוי (להו) להוציא אחרים וכן פירש שם בקונטרס:

ואמרו

מסורת הש"ס

(א) [לעיל כו.], (ב) [עירובין כג.], (ג) [לעיל כו. וש"נ], (ד) [לקמן מז. פסחים קכ.], (ה) [יומא עט.], (ו) [דף כו.], (ז) [ע"י מוס' יומא עט. ד"ה הא כתבו ישוב נטון על זה ומוס' חולין קז. ד"ה מלא ללא], (ח) [וע"י מוס' ברכות מט. ד"ה איבערן], (ט) [וע"ע מוס' פסחים קז. ד"ה עיני],

תורה אור השלם

1. מעות לא יוכל לתקן
וחסרון לא יוכל
להמנות: קהלת א טו

2. בראשן בארבעה
עשר יום לחודש בערב
תאכלו מצת עד יום
האחד ועשרים לחודש
בערב: שמות יב יח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכאן וכו'
תאכל מצות היתה ויאל:

מוסף רע"י

לילה הראשון חובה
מבאן ואילך רשות.
שאל רוצה יכול לאכול בשר
בלא לחם או להתענות
(פסחים קכ.). תרגימא.
לפתן (יומא עט:).

רבינו חננאל

הכי גרסינן נִימָא תִּיהוּ סְיוּבְתִּיה דְּר
תַּלְתָּ: וְאַצִּי. דְּאָמַר כְּדֻטְעִים זֶר זִי
אוּכַל הַנֶּאֱחָל צְלִיעָה אַחַת הוּא כְּדָא
(פ.) מַכְל הָאוּכַל אֲשֶׁר יֵאָכֵל: הָא כְּדִי

אבל סוכה אפי' כבידה נמי לא:
מתני' י"ד סעודות. ובגמרא
מפרש טעמא: אין לדבר קצבה. אם
רצה להתענות אין אנו זוקקין לו אלא
רצה יוכל לא יוכל חוץ לסוכה: חוץ
מניני י"ט הראשון. שאינו רשאי
להתענות כדיליף בגמרא: 'שלים.

סעודתו זאת צ"ט האחרון בשמיני
עזרת ואע"פ שאינו צבוקה ובגמרא
פריך עלה: **לפי' מנא' ואילך**
רשות דהכי יצאנו לה צ"ט בתרא
דפקדים (דף קג.) ששת ימים בתרא
מזאת ובוים השביעי עזרת מה שביעי
רשות אף ששה רשות לפי שהשביעי
בכלל שבעת ימים תחלה מזאת (א)
ויא' מן הכלל ללמד שאכלת מזאת
האמור בו אינו חובה אלא אם באת
ללמוד תחא אכילתך מנה ולא חזת
ולא ללמד על עצמו יא' אלא ללמד
על הכלל כולו יא': **והסם גופיה**

מנגן. לניצח הרחשון מיהא חובב:
והאמר ר' אליעזר י"ד סעודות חייב
אדם לאכול בסוכה. וכיון דביום
אחרון לא בסוכה יתיב ואם ישב
בה לשם מנחה עובר על כל
תוסין מאי השלמה דסוכה איכא
הכא: אמר ר' זירא. שם חכמי:
חזר בו ר' אליעזר. אלא דרמיה

לומר שאין לדבר קצבה ואם רצה להתענות יתענה חוץ מליל יום טוב הראשון ובהא מיהא פליג עליהו דקסבר יש לה משלומין כמו שיש משלומין לקרבנות יום ראשון אף ב"ט האחרון: **אילימא ברפפא.**

ללומר תאמר שסעודה י"ט האחרון
שהוא סעודה שלחם ולפניו וזכרי
הסעודה תהא תשלומין לראשון:
סעודה ידומה קאניו ומאי היכר
יש כאן שמהא לשם סעודה ראשונה
הלא דרכו לסעודה היום: **במיני**
קריגיא. לנחו שטיקל יציאו פרפראות
ומעדינים לפניו כגון פירות וכוני
והפלוטות מבושלות: **קריגיא**.

פרונגו"ש: סניא נמי הכי. דברכי
היזא סעודה לאשמועינא ועפ"ש שאינו
חוזר וקובע עצמו לאכול שתי סעודות
על לחם ויבשר: ו' סעודה שניה בלחם
ורב"ש איז קבע סעודה שניה בלחם
ובשר: אפערופוס של אגריפס.
ממונה על שלו ורצ בימו שקויין
שקל"ק: מהו שאוכל סעודה אחת
ביום. בסקודה ואפטר: פפראום.
מיי מעדנים הפותחים את

בני מעיים להיות לבו משוך
שאלא מסוכה לסוכה. לאכול ולישן
מלוסה של ראשונה. אפי' ימים שעב
ואינו מלוה כדיליף לקמן שזריך

הראשון של פסח ועוד דמשמע קתא
מרגימא ועוד מעובדא דלפטורופוס
ממא שהיה מנצח סוכה ועלום י"ד
ואם לא אכל תמלים בשמיני בלא
כן דהא רבא מסיק פ' ח' דיומא^נ
באתרא דלא שכיח פירות ואיבעי' אימא
מרגימא הוּ כגון פסח ודגים ושאר דבר
דמא דאכל

וּסָף. דֹּאמֶר לְעִילָו תִּרְמִי
כִּי דִהְיִינוּ כְּצִיָּה דְּכְצִיָּה
י' צִפ' בְּתֵרָא דִּיּוֹמָא (דף
צעי נטילת ידים וזכרה.

וַיֹּאמְרוּ הָעָלֹם לְסוּכָה
אוֹכֵל פָּחוֹת מִכִּבְיָצֵד
חוּץ לְסוּכָה וְלֹא בִירֶךְ
סוּכָה לִימָא תִּיהוּ
וַיֹּאבִי דִּילְמָא פָּחוֹת

לא בעי הא כביצה
מתני' רבי אליעזר
סעודות חייב אדם
ביום ואחת בלילה וכו'
חזון מלילי יו"ט ראש
אמר ר' אליעזר מי שש
הראשון ישרים לילי
וחכמים ואמרים אין
הוא נאכל למעות ליל
אז יוכל להמנות: ג
תשבו^ה בעין תדורו מה
בלילה אפ סוכה אחת

וכדירה מה דירה אי
אכיל אף סוכה נמי
לא אכיל אי הכי אפי
נבמי א"ר יוחנן משום
נאמר כאן חמשה עשר
המצות מה להלן ^ד

מכאן ואילך רשות
 מחובה מכאן ואילך רשות
 בערב תאכלו מצות
 ועוד א"ר אליעזר: וד'
 עשרה סעודות חייב
 אחת ביום ואחת בל

ואמרי חזר בו ר' אליעזר
בכריפתא סעודה דיומא
ישלים ישלים במיני
אם השלים ^(ג) במיני
אפוטרופוס של אגרי
ואליעזר כגון אני שא
סעודה אחת ביום מה
ואפמר אמר לו בכל

כמה פרפראות לכב
אתה ממשיך פרפר
ועוד שאלו כגון אני
אחת במבריא ואחת
סוכות אחת במבריא
שאצא מסוכה לסוכה
שאני אומר כל היוצא
מצותה של ראשונה

ור הפת ויאכל: מהו
 ש צו ולמחר צו: ציטל
 עליו כבר איצדן למפרע
 צ כל ז' בסוכה אחת:

אין
ירושלמי דבעי חזית דגן לסס
ל אגריפס משמע דלא פס
עודות צעי וזירושלמי מש
: במיני תרגימא. פי'
עט: (ושם) דפירי לא צעי ס
ני תרגימא נמי מיני פירי ני
שמלפסין צהן את הפת ואין

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

ואמר העלום לשובה. צפ' צתרא דיומא (דף עט: ע"א) מימי
מתני' דהכא צהאי ליגנא לא מפני שהלכה כן אלא
שצרו להחמיר על עממין וכשנתנו לר' זרוק כו' היינו משום דמתרצינן
מתניתין הכי מייתי לה הש"ס כאלו משנתנו שניה כר'.

הא כביצה בעי נמי דאכירה ואלא
מיסתרי בצפה דחיישין דלמא
נגע משמין פ' **ההכח** (חולין 97
ז:) ומיהו סימנה דהא ר' זדוק קה
היה דפרקים' וא"כ אפי' כביצה שרי
בצפה בלא נמי" דלמא שמואל הסתם
המירו מפה ללולני תרומה ואלא

התירו מפה לאוכלי טהרות: **תשבו** בעין תדורו. צירושמי יליף בגזרה שזה נאמר כלן תשבו ונאמר להלן ופתח אל מועד תשבו ויום ולילה שבעת עשר מה ישיבה שנאמרה להלן עשה זה את הלילות כבימים אף ישיבה האמורה כלן עשה זה לילות כבימים וטעמא דרבנן מפרש ר' יוחנן בשם רבי ישמעאל נאמר חמשה עשר בפסח ונאמר חג חג חג מ"ו הנאמר בפסח לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות אף מ"ו הנאמר חג

ע"י אכיל אי בעי לא
בעי אכיל אי בעי
לילי יום טוב ראשון
"שמעון בן יהוידק
אמ' חמשה עשר בחג
יילה הראשון חובה
על אכיל דאמרי

כסוה דעאמרין לעיל ונשמע הכא
דבי"ט לא הוי חובה ואי צעי לא
אכיל כלל חוץ מליל י"ט הראשון ולפי
זה אם טעמו הוזכר של י"ט
צברתם עמון ואין צורך לחזור ל"ט
לדאמי"ץ פ' שלשה שאכלו (בכרית ד' ע"ט):

שבתות וי"ט דלא סגי ליה דלא חכיל
אם טעה חחר לא ניימוקמא אלא
בלי י"ט הראשון של פסח ובלילי
י"ט הראשון של דף והא דלאשמונ
ב' ב' ד' דביה (דף טו:) וב' אלו
דברים בפסחים (דף סח:) גבי י"ט
חלקקו וחזיו לה' וחזיו לכם חזיו
לאחיה וחזיו לבית המדרש דברי
ר' יושע אפשר בנשכרא ויפרי דליו

עצמך ועבשיו אי
אחת לכבוד קונך
שיש לי שתי נשים
בציפורי ויש לי שתי
ואחת בציפורי מהו
ואפטר אמר לו לא
מסוכה לסוכה במל
ניא ר' אליעזר אומר
אי

ואם רצה להמנעות יאמנה חוץ מלילי י"ט הראשון וזהא מיהא פליג
ועלייהו דקסבר יש לה תשלומין כמו שיש תשלומין לקרבן י"ט ראשון
ב"ט אחרון כך פ"י בקונטרס ולישנא דישלים ואם השלים לא
משמע כלל לשון תשלומין אלא לשון השלמה חשבון של י"ד סעודות

ועוד כיון דממלא יליפינ לא מצינ שיהא תשלומין למאה של לילה
ותי"ט הראשון של חג כמו גבי מצה והכא אמרי' דיטלים בניני
ר' אליעזר בסעודה אחת לכך נראה לפרש חור בו ר' אליעזר
אמר ר' אחא למצוא סוכוב כלומר לתכליתו צריך לאכול בסוכה
קונטרס ברוך פירות ויסמיך וקבלוטות מבושלין ואי אפשר לר' אלעזר
הדיין והרבא ואי ק"ד פירות בעי סוכה טילים בפירות ודחי
מ"מ משמע דאי פירי לא בעי סוכה אין השלמה מועלת בפירות ומיני
מוד ממאן שיטעיל מיני דגימאח להטילם שלם סעודות של שבט דשאני

(פ"ב הל' א') (פ"ב הל' א')

מזה

כז.

עין משפט
נר מצוה

במז א ב מיי' פ"ו מהל'
סוכה הלכה ז סמג
עשין מג טוש"ע א"ח סי'
תרלט סעיף ג:

לעזי רע"י

פרונגו"ש (פרגו"ט).
מטעמים.
שקל"ק (שינישק"ל).
ממונה על משק הבית.

רבינו חננאל (המ)

אומרים עליו המצאן.
אומרים מות מבערני (עליו)
אומרים, ממתה את ירמיהו, ממתה את ירמיהו.
אומרים לפני המוציא.
ושני' ר' אחא, שלא
הייתי נצרכי, כלומר לא
שחיית חלומי, ר' ברכות
לפני המוציא.
המוציא' ר' אלעזר אדם
לאכול מלכות אחת היב
ותחתיה, ותחתיה
אומרים את דבר צבא,
אמאי חייב אדם
לשחוק הארצות בלבו.
ששוקן בן יחזקאל, דאמר
ב[חזקיהו] [חזקיהו],
במה הצעת ארצות צבא,
ונאמר חשיבה עשר בן ירמיהו,
המכות חשיבה עין ירמיהו,
אין מה הצעת ארצות צבא,
בלילה הארצות חובה
שנא נצרב האכלו מצות,
המכות חובה חובה, אף
במה המכות חשיבה עין
ירמיהו, א' כמילה כסומה,
ועוד אמר ר' אלעזר מן
עין חבל בליל עין חבל
הארצות, אף החוב חובה
לילה לאכל כלל עין שחי
הסודות, ונה חשיבה
עין חבל בליל עין חבל
עין חבל הארצות, אמר ר'
אחא חור בן ירמיהו,
ואסיקא ק' ר' חושלמה,
במיני תלמודי, ונא ר'
אלעזר אומר

מסורת הש"ס

ולא חיישין.
וולי דל"ל למגרם דלא בעי
נות א"ל סוכה ולעיוני
לא וכו' ועי' בר"ן דהביא
פירוש זה בשם י"מ.

מסורת הש"ס

(א) ג'ל דרגה דרמי ורמי וכן העמיק בעיניו ובעל סה"ד הגיה דרמי דר חמא כי הוי קיימא ור', (ב) נקמן מר', (ג) ומוספתא פי' צי', (ד) נע' פשי' שבת קנד: ד"ה שמי' ביד' ארס', (ה) מילתא פ' ב', (ו) שבת קט', (ז) ד"ה פ"ב, (ח) נענכין איתא פלסטרן,

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה ואמרי וכו' ותרין לאכול שם ביו"ט:

מוסף רש"י

אי אפשר בשימושך. כלומר כשהשמים יורדים לטובה הכל יוצאין ונראה שאין הקב"ה מפך ששמי' לפניו (תוספתא ב.), הדרן עלך הישן

רבינו חננאל

כי הא דרבא בהדי רמי, כי הוי קיימי מקמי רב חסדא, הוי מרהי' לישנא דגמרא, והדר יתבי ומעייני בסברא. אמר רבא מאני משתי' במטללתא, מאני מבכלא בר ממטללתא, שרגא שרי בסוכה גדולה, בסוכה קטנה חרץ לטובה. ירדו גשמים מאמתי מותר ליפנות מו'. תנא משתסרד המקפה של גריסין. וכן אי הוה נשיב דוקא וקא מיי' יציב באפי' מותר ליפנות. ת"ר היה אוכל בסוכה ירדו גשמים ירד, וספקו גשמים, אן מטריחין אותו לעלות (א) עד שיאור ויעלה עמוד השחר. וירושלמי לא סוף דבר שתסרד מקפת גריסין, אלא אפי' מקפת כל דבר. תני כשם שמפנין מפני הגשמים, כך מפנים מפני השחר ומפני החורשין. רבן גמליאל ור' אליעזר היו נכנסין ויוצאין כל הלילה. חד מחלמיהון דר' נגא הווי לחי' מן קרובתי דנשיא יצא אין מטריחין אותו לחזור, ולא שמע הא

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כמ.

עין משפט נר מצוה

כה א ב מ"י פ"ו מה' סוכה הלכה ה טור ש"ע אורח סי' תלניט קפ"א:
כו ג מ"י שם הלכה ו טו"ש"ע שם סעיף ה:
כז ד מ"י שם טו"ש"ע שם סעיף ו:
כח ה ו ז מ"י שם טו"ש"ע שם סעיף ז ובהג"ה:

תורה אור השלם

1. ובערתי בארץ מצרים בלילה הזה ויהי ויהי כל בבור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני יי: שמות יב יב
2. כה אמר יי אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים ירמיהו י ב

לעזי רש"י

קרושי"ל. מנורה. לנצחית"א. פנס.

רבינו חננאל (המשך)

דרבן גמליאל ור' אליעזר. פיסקא יעבד שבא למיזוג כוס [לדבון] ושפך הקיתון בפניו. תנא אמר לו אי אפשר בשמושך. תני מפני ד' דברים בעלי בתים לוקין ונכנסין למלכות: על שמשהין בידם שטרות פרוצין, ושלולין ברבית, ושפסקין צדקה ואגין נותנין, ושספק בידו למחות ואינו מוחה. בזמן שמאורות לוקין סימן רע לאומות, משל למה הדבר דומה למלך שעשה סעודה [וכו']. בזמן שהחמה לוקה סימן רע לאומות, לאומות מונין לחמה. לשונאי ישראל, שישראל מונין לבנה. לקו במזרח, סימן רע לבני מזרח. במערב, לבני מערב. באמצע, לכל העולם. לקה כמין דם, חרב רע לעולם. כמין שק, רעב בא לעולם. לקה בכניסתו, פורענות שוהה לבוא. ביציאתו, פורענות ממהרת לבוא. ויש אומרים חילוף, ובזמן שעושין רצון מקום, אין מתיראין מכל אלו. שנאמר, ומאותות השמים אל תחתו וגו', הגוים יחתו ולא ישראל יחתו. ת"ר בשביל ד' דברים חמה לוקה, על אב בית דין שמת ולא נספד כהלכה, ועל נערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע לה, ועל מושב זכור ועל שני אחין שנשפך דמון כאחד ובשביל ארבעה דברים מאורות לוקין על כותבי (פ' פלסתר) ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות ובשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שטרות פרוצין ועל מלוי ברבית ועל

מנא דמיבא. קערות לאחר שאכלו בהן לרין להוילאס מן הסוכה משום מילאס כן פירש בקונטרס וי"מ כגון קדירות ואגני דלישא וטעמא דכעין מדורו צעין והני און רגילין להיות צדיק דירה אלא צית יש להם לצדס וכן פירש בה"ג כגון קדרי ושפודי וכו' וכו' וכו' **תפי:** ו**אמרי** לה בר מבטללתא. אין שרגא מענינא דלחריס דמנא דמיכלא צר ממטללתא היינו צעיה שאין משתמש בהן דצעת סעודה אוכל בקערה צסוכה אכל שרגא צעודי דולק ומשתמש לו לאורו אסור כדמוכס לקמן פרק לולז וערבה (ד' מ"ט) דמן גצי שציעי של חס גמר מלאכול לא ימיר סוכתו משום דאי מתרמי ליה סעודתא אכלי בגווה אכל מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה מפני כבוד יום שמראה כמין עצמו לקראתו למקום שסעוד שם הלילה ואמרינן בגמרא אין לו מקום להוריד כלי וצריך לאכול (א) זה ציוס טוב האחרון מה יעשה ויוכיט שאינו כמסוף על המנחה לעשות סוכה שמונה ימים מדליק זה את הגר ומדחשי' לה הכירה צעית הדלקה שזעמ מנינה דאסור צחג ושמא היינו טעמא דמשום דמוקמינן צסוכה קטנה ומיישנין שמא משקף סוכתו ומדע דהדלקה דוקא מדלא נקט מעייל את הגר דננקיט התם מעייל צה מלני מילכל:

הדרן עלך הישן

ת"ר בזמן שהחמה לוקה סימן רע לכל העולם כולו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו והניח פנס לפניו כעס עליהם ואמר לעבדיו מול פנס מפניהם והושיבם בחושך תניא רבי מאיר אומר כל זמן שמאורות לוקין סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שמלומדין במכותיהן משל לסופר שבא לבית הספר ורצועה בידו מי דואג מי שרגיל ללקות בכל יום ויום הוא דואג (א) תנו רבנן בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שישראל מונין לבנה ועובדי כוכבים לחמה לוקה במזרח סימן רע ליושבי מזרח במערב סימן רע ליושבי מערב באמצע הרקיע סימן רע לכל העולם כולו פניו דומין לדם חרב בא לעולם לשק חיי' רעב באין לעולם לזו ולזו חרב וחיי' רעב באין לעולם לקה בכניסתו פורענות שוהה לבא ביציאתו ממהרת לבא וי"א חילוף הדברים ואין לך כל אומה ואומה שלוקה שאין אלהיה לוקה עמה שנאמר יובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ובזמן שישראל עושין (א) רצונו של מקום אין מתיראין מכל אלו שנאמר כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה עובדי כוכבים יחתו ואין ישראל יחתו (א) ת"ר בשביל ארבעה דברים חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה ועל נערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע לה ועל מושב זכור ועל שני אחין שנשפך דמון כאחד ובשביל ארבעה דברים מאורות לוקין על כותבי (א) (פלסתר) ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות ובשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שטרות פרוצין ועל מלוי ברבית ועל

פורעניות הבאין צעולס יש להם לישראל לדאוג ולומר לא בא סימן זה אלא צצצילו יותר משאר אומות מפני שהן רגילין ללקות יותר מכולם: **משל לסופר.** מלמד מניקות: ו**רצועה בידו.** להכות: מי דואג. אי זה מהן ירא שרגיל ללקות: **לוקה צמורה.** צצקר כשהחמה צמורה: **באמצע הרקיע.** בחצות היום כשעומדת צראש כל אדם: **לשק.** עשוי מנוזה של עוים והוא דומה לשחור: **חיי' רעב.** משחירין פנים: **לקה צכניססו.** צצקיעמו: **פורענות שוהה לבא.** כדרך ששוהה הקימן להראות עד כלות היום: **ציילאסו פורענות ממהרת לבא.** כדרך שמייר הקימן לבא: **יש אומרים חילוף הדברים.** לקה צכניססו ערצית פורענות ממהרת לבא צשסימן כשס שאין לו שהות לשמש ציוס צססימן לשקיעמו הוא כן אין שהות לפורענות לבא. ציילאסו שחירת פורענות שוהה לבא כשס שיש לחמה עוד שהות ציוס: **אלסיס.** שרה המליץ צעדה כגון סמאל שווא שר על עש: **אל דרך הגוים אל תלמדו.** לעשות כמעשיהם ומשתעשו ראונו מאותות השמים אל תחתו: **צצציל ד' דברים.** לא שמעתי טעס צצצר: **מאורות.** ירח וכוכבים: **כוסצי פלסתר.** שטרות מוויפס ומכתצי עמל לשוס דופי על אדם לכחצ צצמו מה שלא צוה: **מגדלי צהמה דקה.** מחריצין את הארץ שאין יכולין לשמרס מלרעות צצדה צכניסס: **ועל קוצצי אילנות טובות.** ואפילו הן שלהן שמשחיתין הן וגראין צכצועטין צהקצי' וצצכרמו שמשפיע טובו: **על משהי שטרות פרוצין.** אכלס כדי לחזור ולגבות פעס אחרת: **ועל מלוי צכניס.** שגלוינ צעלי בתים לישראל צכניס וכתצי (משל כה) מצרה הונו צצנך ומרצית לחון דליס יקצצנו ואמרינן צצ"מ (ד' ע'): כגון שצור מלכא שחון בהן עניי נכריס: ועל

(א) נראה דהארץ נאן וצ"ל עד שיגמור סעודתו וכן יס' סמח הסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות על שיאור כ'.

כט:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"ח מהלכות
לולב הלכה א סמג
עשין מד טו"ש"ע א"ח ס'
תמנעט ספיק א'
ב ב מ"י וסמג שם טו"ש"ע
א"ח ס' תרמח ספיק
ה'
ג ג מ"י וסמג שם טו"ש"ע
א"ח ס' תרמט ספיק ג'
ד ד מ"י שם הלכה ג סמג
שם טו"ש"ע א"ח ס'
תרמח ספיק ו'
ה ה מ"י שם הלכה ט
סמג שם טו"ש"ע א"ח
ס' תרמט ספיק א ג':

רבינו חננאל

ועל ד' דברים ממון בעלי
בתים יורד לטמיון, על
עושיק שכר שכיר, ועל
כובש שכר שכיר, ועל
פורק עול מצוארו ונותן
בעצור חבריו, ונסות הורח
כנגד כולן, ופשוטין הן.
הדרן עלך הישן
לולב הגזול והיבש
כו'. ואוקימנא
היבש משום דבעין הדר
ולובא. גזול נמי ביום טוב
ראשון כתיב לכם, והאי
לאו שלכם.

לולב יבש פסול. ומפרש בגמרא משום דליקטת לולב לאתרוג
דכתיב ביה הדר ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב
(שמות טו) זה אלי ואנוהו דלין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מיפסל כהכי
כדמוכח פ"ק (לעיל דף יא:). דלמרי רבנן לולב מזה לאוגדו משום שנא'
זה אלי ואנוהו לא אגדו כשר והאי
יבש דהכא אין לפרש כמו יבש דפרק
אין מעמידין (ע"ז דף טו:). דתנן
החרזנים של נכרים יבשים מותרים
ומפרש בגמ' יבשים לאחר שנים עשר
חדש דהא אמרינן לקמן (דף ג:) גבי
הס יבש יבשו רוב עליו ונשתייר
שם ששה צדי עליו לחין כשירין
אלמא אין היבשות תלין בשנים עשר
חדש אלא יש לומר יבשות דהכא כמו
יבשות און ככור דתנן בפרק על אלו
מומין (בסו"ט דף לו:). רבי יוסי בן
המשולם אומר יבשה עד שתהא
נפרכת בצפון:

נקטם ראשו. לנאורה מיירי בשני
עלין האמנעיים היואלין
מראש השדרה אצל קשיא דגמרא
(דף ג:) קאמר רבי יהושע בן לוי
ניטלה המיומת פסול וכן אותן העלין
האמנעיים והא אפילו נקטס ראשו
פסול כל שכן נטלו לגמרי ואריך לומר
דנקטס ראשו מיירי ברוב העלין
העליונים אי נמי אכסריך ליה לרבי
יהושע בן לוי לאשמעינן ניטלה דלקלא
דעתיה דחשיב הדר טפי מנקטס אי
נמי ניטלה אחת מן המיומת דנקטס
לא מיפסלה אלא נקטמו שתייהן:

נפריצו ע"יו. ברוב עלין איירי כדמיתא בתוספתא (פ"ב) ופי'
בקונטרס שנפריצו מן השדרה שלו ואינן מחזירין אלא
על ידי אגודה משמע שרואה לומר שנתלשו לגמרי מן השדרה ולא
משמע כן בגמ' דלמרינן נפריצו דעבדי כי חופיא והעלין שנתלשו
מן השדרה הוי מיקרו כדלמרינן בגמרא (דף לו:). אמר רבה לא
'(ליגוד) איניש לולינא דהושענא דמשתירי הוי והי חלינא כלומר
אם ארוך הוא יותר מדאי מן הערבה וצא לקץ מתחת לא יקצץ
בעודו לאוגדו דמשתירי עלי הלולב כשנתלש מן השדרה על ידי
הקצירה וכן הוואלין עושין חופיא כדלמרינן בגמרא (דף טז:)
האי מאן דגול לולינא ומחזיריה ועבדיהו הוי קני מעיקרא לולינא
והשתא הוי הוי ועבדיהו חופיא קני מעיקרא הוי והשתא חופיא
וחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: **קפסיק** ותני **לא שנא ב"מ** ראשון ו**ב"מ** שני. משמע דייק מדקתני סתם ולא מפליג ומימה
הא אמרינן לקמן (דף לו:). ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצ"ט שני כשר כדלמרינן לקמן (דף לו:). בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ונפיק
ביה ומוקי מתני' צ"ט ראשון ואי דייק מדקתני גזול ולא קתני שאלו הא לקמן בסוף הסוגיא דייק רב נחמן בר יצחק הכי אצל הכא (א) לא
אסיק אלעתיא ואי משום דקתני גזול דומיא דצ"ט שני גבי נקב קתני עלתה חזויה על רובו דמפסיל אף צ"ט שני משום הדר
ומייהו בירושלמי משמע קלח דמשום חזויה לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמואל כל הפסולין אינן
פסולין אלא צ"ט ראשון בלבד תמן אמרינן רובו מזה אחד חוטמו כרובו והיינו במקום אחד דלמרינן לקמן (דף לו:). גבי חזויה ומייהו אי
יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ותני
כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צ"ט ראשון ומכשר צ"ט שני אי נמי ברישא דמשנה שייך לקדקד מדתני סתם ולא מפליג
אבל כוליה אחרניי אידי דלא מפליג ברישא לא מפליג בסיפא ושונו דבריו סתם אף על פי שיש לחלק:

ועל שהיה ספק בידם של בעלי בתים הללו לנחות ביד עוברי
עצירות שדורסם שדריהם נשמעים מחמת עושרם והעצירות יראים
מהם ולא מיחו: **ועל שפוסקין.** בעלי בתים הללו דקדקו ברבים
שתנוהו לעניים^(א) (והם) ולא נותנים: **לעמיון.** שנטממין וכלים מחליהם:
כובש. שמדחהו בלך ושוב: **עושק.**
לגמרי גזול שכרו: **ועל גסוס הרוח.**
שמתגאים ומשתהרין על אחיהם
בשזיל עושקן:

הדרן עלך הישן

לולב הגזול. לולב קף של תמרים
והדר מני הדס וערבה
באפי נפשייהו: **גזול.** פסול ולקחתם
לכם כתיב משלכם: **יבש.** דבעינן
מזה מהודרת דכתיב (שמות טו)
ואנוהו: **של אשירה.** אין עשודין
אותו ע"י^(א) ובגמרא^(א) מפרש טעמא: **ושל**
עיר הנדסה. משום דלשרפה קאי
דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה
תקדוין^(א) ולולב צעי שיעור ד' טפחים
כדלקמן (דף ג:) ויוין דהאי לשרפה
קאי אין שיעור קיים דכשרוף דמי:
נקטס ראשו. פסול דלא הוי הדר:
נפריצו עליו. משדרה ואינן מחזירין
אלא על ידי אגודה כי חופיא שקורין
אשקוב"א לאו הדר הוא: **נפריצו**
עליו. מחזירין הן בשדרה אלא
שלמעלה הן נפריצין לכלא ולכלא כענפי
אלין: **יאגדנו מלמעלה.** אם נפרדו
עליו יאגדס שיהו עולין עם השדרה
כשאר לולבין: **צני הר הכרז.** מפרש
בגמרא (ג:) צני דקלים: **כשרות.** לולבין שלהן ואע"פ שעלין שלהן קטנים
מאד ואין עולין עם ארכה של שדרה: **כדי לנענע זו.** מפרש
בגמרא (ג:) שלשה טפחים תהא השדרה כנגד אורכו של הדס וטפח
יותר כדי לנענע דבעינן נענע כדלקמן (דף לו:). מעלה ומוריד מוליך
ומציא לעצור רוחות רעות וטללים רעים: **גב' קפסיק ופני.**
פסול: **לא שנא צ"ט ראשון.** דחיוציה מדאורייתא: **לא שנא צ"ט**
שני. דליטיא בנטיילת לולב אלא מדרבנן דביום הראשון כתיב ויקרא^(א) בן:
בשלתא יבש. פסול דרבנן נמי כיון דמזהו הוא משום זכר למקדש
בעינן הדור מזה: **אמאי לא.** מהיכא תיתי למיפסליה:
שאלאמר

והיינו שחלק כל עלה ועלה לנשים לפי שכל עלי הלולב כפולים ועמד
וחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: **קפסיק** ותני **לא שנא ב"מ** ראשון ו**ב"מ** שני. משמע דייק מדקתני סתם ולא מפליג ומימה
הא אמרינן לקמן (דף לו:). ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצ"ט שני כשר כדלמרינן לקמן (דף לו:). בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ונפיק
ביה ומוקי מתני' צ"ט ראשון ואי דייק מדקתני גזול ולא קתני שאלו הא לקמן בסוף הסוגיא דייק רב נחמן בר יצחק הכי אצל הכא (א) לא
אסיק אלעתיא ואי משום דקתני גזול דומיא דצ"ט שני גבי נקב קתני עלתה חזויה על רובו דמפסיל אף צ"ט שני משום הדר
ומייהו בירושלמי משמע קלח דמשום חזויה לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמואל כל הפסולין אינן
פסולין אלא צ"ט ראשון בלבד תמן אמרינן רובו מזה אחד חוטמו כרובו והיינו במקום אחד דלמרינן לקמן (דף לו:). גבי חזויה ומייהו אי
יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ותני
כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צ"ט ראשון ומכשר צ"ט שני אי נמי ברישא דמשנה שייך לקדקד מדתני סתם ולא מפליג
אבל כוליה אחרניי אידי דלא מפליג ברישא לא מפליג בסיפא ושונו דבריו סתם אף על פי שיש לחלק:

בעינין הדר וריבא. משמע דפשיטא ליה דבעינן הדר לכוליה יומי ולכס משלכס לא מיתוקס אלא צ"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטין מניה
חסר דבעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון כדקלמרינן לקמן בפירקא (דף לו:). ר' חנינא מטביל ביה צ"ט שני ונפיק
ביה ומימה מאי שנא זה מזה הא כוליה בהדי הדדי כתיב צד קרא ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר ואי משום דממעט ליה דהני
דכתיב מקמי ביום ראשון עליה קיימי אצל הדר בתריה כתיב אחתי קשיא מדכתיב ולקחתם דרשינן בהקומץ רבה (מנחות דף טז:). ולקמן
בפירקין (דף לו:). דלרצעה מינין שזולב מעכבין זה את זה דבעינן לקיחה תמה ובשילהי פירקין (דף מא:). ובריש לולב וערבה (לקמן ד' מג.)
דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רבים שמהא לקיחה לכל אחד אחד ואחד מדלא כתיב ולקחתם לשון יחיד כי היכי דדרשינן פרק רבי ישמעאל
(מנחות דף טז:). ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספרתם ואם כן בשאר הימים תסגי בזמן אחד ובלקיחה של אחד בשזיל כולל לכך נראה
דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא בגזולין ושאר יומי דרבנן זכר למקדש כדאיתא בריש לולב וערבה (לקמן דף מד:). הלכך בעיקר
הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון בשאר יומי כעין דאורייתא וכן בהדר משום הדור מזה אצל בחסר ובשאלו לא תקון
ובגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מזה הצאה בעצירה ושמואל סבר דלא תקון דמתוך שיואל בשאלו יואל נמי בגזול:
משום

מסורת הש"ס

(א) (ענין ג:) [לח:];
(ב) (ענין חס' לקמן לא:);
(ג) (ענין גל:) [לקמן לא:];
(ד) (ענין גל:) [לקמן לא:];
(ה) (ענין גל:) [לקמן לא:];
(ו) (ענין גל:) [לקמן לא:];
(ז) (ענין גל:) [לקמן לא:];
(ח) (ענין גל:) [לקמן לא:];
(ט) (ענין גל:) [לקמן לא:];
(י) (ענין גל:) [לקמן לא:];

תורה אור השלם

1. וענין יירשו ארץ
והענין על רב שלום:
תהלים לו יא
2. ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
כפת תמרים וענף עץ
עבת וערבי קנח
ושמחתם לפני
אלהיכם שבועת ימים:
ויקרא כג ב

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה קפסיק ותני
וכי' אצל הכא עדיין לא
אסיק אלעתיא:

לענין רש"י

אישקוב"א. מטאטא.

מוסף רש"י

נקטם ראשו. הגבוה
שני, אם נחלק ראש שני
עלין הגבוהין מכול קורא
ראשו (סידור רש"י סי'
רענן). הדר בעינן מזה
הדורה צנין, הואיל
ומכיר שם שמים עליו
(לקמן דף לו:).

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

ל.

עין משפט
גרי מצוה

א ממי פ"ח מהל' לולב
הלכה א' טו"ע א"ח
ס' מרמ"ע ע"פ א'
ב מ' מ' פ"ח מהלכות
אסורי מצות הלכה א'
סמג לאוין ש"ט:
ג ג' טו"ע א"ח סימן
תרמ"ט ע"פ א'
זכ"ה:

לעזר רש"י

מרצ"ש (מדינתי' ש.)
מוכרי סדקית, רובליס.

רבינו חננאל

ובשאר הימים נמי לפני
יארש (ל) דהא אינו שלכם,
לאחר יארש משום דהוה
ליה מצוה הבאה בעבירה,
שנאמר כי אני ה' אלהי
אברהם וישרא'ל ונבי
אברהם ונבי ישרא'ל
אמר, יבש פסול לפי
שאינו ראשון, מותר פסול
משום דהוה ליה מצוה
הבאה בעבירה, ור' יצחק
פליג ואמר, נמי מילי
ביום טוב ראשון, אבל
משני ואילך, גזול פסול
בלולב שאלו יוצא נמי
בגזול אחר יארש. מיתבי
על ר' יצחק ממתני' דקתני
לולב הגזול והיבש פסול,
ורייקון מניה גזול פסול,
הא שאלו כשר, ושאלו
כשר לא משכחת ביום
טוב ראשון דהא בהדיא
כתיב לכל למעט אפי'
השאלו, אלא משני ואילך
השאלו כשר, ואפילו הכי
גזול פסול. ומשני רב
אשי מתני' לעולם ביום
ראשון, ואינך סדיא,
שאלו ודאי לא לדידה,
אלא גם גזול אימא סתם
גזילה דייאוש בעלים היא,
וקנייה ביארש ודידה הוא,
קמ"ל דלא. כדאמר ר'
חייא לאותכרי, פ"ח כגון
בית של נשיא הממונה
בצרכיו, וכיוצא בנשיא
אנשים חשובין, הממונין
בצרכיהן קראין [אנכרין].
אמר להו כי זביתו אסא,
ליגזו אינהו אסא, כי היכי
דליהוי יארש בדיהו דגורין
ושינוי רשות בדיהו,
דגורין גזלין ניתו.

א) הדבר נמנה דהא צ"ע
שני לא נעו לכל רק טעם
משום מלוא הפאה בעבירה
ואולי דלחא ט"ס נפל כפאן
ויע'.

ב) נראה דל"ל פ"ח
הממונה בבית השליש נכרי
ויכא' נשאל וכו'.

שנאמר והכאם גזול וגו'. דלשכחן קרא דאוסר להביא מצוה בעבירה:
מה פסח אין לו סקנה. לאחר זמן להקריבו שהרי מוס קבוע עולמית
הוא: אף גזול. ילפינן מינה דאין לו סקנה לאחר זמן ואפילו ביאוש
דשמעינן ליה למריה דמייאש ואמר ווי ליה לחסרון כיס ואע"ג דלענין
מקני אמרינן צבצבא קמא (סמג). דקני
ליה ביאוש והוי ידיה אפ"ה אקרוני
למזבח לא: **שונא גזל צעולה.** צעולות
שאתם מביאין לי אני שונא את הגזל
שאתם גוזלים אותם ואע"פ שהכל
שלי ואף מתחלה שלי היתה: **אסמר**
נמי. דטעמא דמתני' בגזול צ"ע
שני משום מצוה הצאה בעבירה: לא
שנו. דגזול פסול: **מסוך שיואל צעולות.**
דהא צ"ע שני לא כתיב לכל למעטוי:
לעולם צ"ע ראשון. ולא תידוק
כדדיק' הא שאלו כשר דכ"ש דשאלו
פסול ומתני' לא מביעיא שאלו קאמר:
אימא פסול גזול. מיד ואע"ג דלא
שמעינן דלייאש: **יאוש צעולים הוא.**
שהרי צפניו הוא גזולו מיד ואין כח
להליל: **קמ"ל.** דעד דשמעינן דלייאש
לא קני ליה דמימר אמר השתא הוא
דתינא: **אוונכרי.** טעמי כל דבר
להשכר כו כגון כלים קטנים מתנין
ומסריקות ולולבין וקורין מרל"ש:
כי זביתו אסא מנכריס. כשתקנו
הדס מן הנכרים לאגוד בהן להושענא:
ליגזו איננו. הס יסתכוהו מן
הממוזר ויתנוהו לכס: **מאי טעמא**
סס עכו"ס גזלי ארעא מישאל
נינו. ושמה אותו קרקע מישאל הוא:
וקרקע

מסורת הש"ס

א) נכרית מו: ושי"ן,
ב) צ"ע סמג, א) הגזול
רש"י, ד) ונעל כו: ושי"ן,
ה) נז"ל אמר רבא ובהל"ש
צ"ע פ"ח סמג טו גריס רב
לשון, ו) נז"ל אונכרי פ"ח
גזול פסול שני מלכות
השג"ל, ע"ד, ו) ונע'
מוס' לעיל ט. ד"ה הלאה,
ח) שני, רש"י, ט) ונע'
מוס' שבת קמא. סמ"ה ומתן
וכי' ו) נז"ל אונכרי,

תורה אור השלם

1. ואמרתי והפחתם אותו
מתקלף והפחתם אותו
אמר י' צבאות והבאתם
גזול ואת הפסח ואת
החוליה והבאתם את
המנחה הארצה אותה
מקדשם אמר י':
מלאכי א' י'
2. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם כי
יקריב מבם קרבן ל' מן
הבהמה מן העקב ומן
הצאן תקריבו את
קרבניהם: ויקרא א' ב'
3. כי אני ה' אלהי משפט
שוא גזל בעולה ונתתי
פילתם באמת וברית
עולם אברתי להם:
ישעיהו סא ח

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה הא קנייה
ביאוש וקרינא ביה מכס
מתלכס וכו': (ב) בא"ד
והא דשמעינן ליה לטולא
כ"ל וזיתא לעיל נמחק:

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה משום כו'
וא"ל לקמן דפסלינן לולב
של אשירה. וכו' אינו
קושא כי צ"ל דלדק'
יתן טעם לשמאל' דלא
ק"ל למלוא הצאה בעבירה
ועי' פ"ח צ"ע צ"ד דרשב
דמ"מ אשירה פסול משום
סמית וכו' ועי' פ"ח י'
להקשות דלמה לי קרא
מן בנכר להוציא העצה
מיפוק ליה משום מצוה
הצאה בעבירה:

משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה. והדמינא לקמן פ' לולב
ועברה (ד' מו.). לכס משלכם להוציא את השאלו ואת
הגזול משום שאלו אצטריכא דכלאו לכס נפקא לן גזול משום מצוה
הצאה בעבירה דאע"ג דקרא

דהוי דלוריי' כדמוכח בריש הגזול קמא
(צ"ק ד' זד.) גבי הרי שגול סאה של
חיטין וטחנה ואפאה והפריש ממנה
חלה דלחין זה מצדן אלא מנאך *וא"ת
לקמן (ד' נב.): דפסלינן לולב של
אשרה ושל עיר הנדחת משום דמיכתם
שיעוריה מופקד ליה משום מצוה
הצאה בעבירה ותו אמאי שרינן דלאו
אשרה דמשה וי"ל דלא דמי לגזול
דמתמת עבירה הגזל צאה המצוה
שיואל כו אצל הני אטו מתמת עבירה
שנעשית כו מי נפיק ביה ומיהו יס
ספרים דגרסי' לקמן (ד' נה.) אמתני'
דאתרוג של אשרה מ"מ משום דהוה
ליה מצוה הצאה בעבירה וגירסא
משושבת היא אלא טעמא משום
דמיכתם שיעוריה דאתרוג נמי צעי
שיעור כאלו או כצילה דאף על גב
דלמרינן לקמן (ד' נב.): טעמא משום
דלא גמר פירא מכל מקום צעינן
דמיכר לקיתמה דמהאי טעמא
פסלינן לקמן (ד' נה.) פלפלין ומיהו
תימה דפרק כל שבע (פסחים ד' נה.):
דמאי אין יואל ידי מלך בטבל ודריש
ליה מקרא מופקד ליה משום מצוה
הצאה בעבירה דקא אכלי אסורא
ונפיק ידי מלך:

כ' יקריב מבם אמר רחמנא ואלו
דיריה הוא. תימה דמכרובא
(צ"ק ד' סו.) ממעט גזול מדמכרי
קרבנו והכא ממעט ליה מדמכרי מכס
ואע"ג דליכא דמוקי לה התם בגזול
קרבן דחצירה מ"מ קשה למאן דלא
מוקי ליה הכי ועוד קשה דהתם משמע
דלפני יארש לא צריך קרא דדריש
קרבנו ולא הגזול וקאמר ה"ד אלימא
לפני יארש למה לי קרא ועוד קשה

דהא מכס דרשינן צ"ק דחולין (ד' ה. וש) מכס ולא כולנס להוציא את המומר מכס כס חלקתי ולא באומות ואע"פ שיש לומר דירשא דקרא
מיימי הכא ומקרבנכס דסיפא דקרא קא דריש כמו שמפר"ת גבי לא תחתן דסוף האומר בקדושין (ד' סח. וש) לא משמע כן כלל וי"ל דהא
דקאמר במכרובא לפני יארש למה לי קרא משום דלפני יארש אין יכול להקדים והרי הוא חולין כדלמרינן גזל ולא מתיאשו הצעלים שניהם
זינסי יבולסי להקדים דאיש כי יקדים את ביתו אמר רחמנא מה ביתו *כדשנו כדאי' במכרובא (צ"ק ד' סח.) ואפילו מאן דפליג לא פליג אלא
בעצלים אצל בגולן גזול מודה דאין יכול להקדים והא דמיימי הכא קרא דמכס אע"ג דמצינו נפקא אורחא דגמרא דחציר צבאי דמיימי מכס
משום דלא לא כתיב ביה הוה מוקמינן מכס להך דרשה אכל השמא דכתיב הני קראי אייתר ליה מכס להוציא את המומר והכא חלקתי
ודכוחה אשכחן פרק אחד דיני ממונות (פסחין ד' נד. וש) דדרשי' נגעים ביום מדמכרי וזינסי הראות כו וצ"ק דמועד קטן (ד' מ.)
מוקי לה לחמן דיש יום שאתה רואה ויש יום שאין אתה רואה וזינסי נפקא לן מדמכרי כנגע נראה לי ולא לאורי וכן צביליה פרק שני דמגילה
(ד' כ. וש) דלא מוהלין אלא ביום דמכרי ביום השמיני וצפרק ר"א דמילה (שבת ד' קנז.) מוקי ליה ביום אפילו בשבת ולילה ממעט מדמכרי
כן שמונת ימים ועוד איכא דכוחתיהו דכוחת טובא: *הא קנייה ביארש. וקרינא ביה (ה) לכס משלכם משמע דקסבר ר' יוחנן יארש כדי
קנה וקשה דמכרובא (צ"ק ד' סח.) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארבעה וחמשה חזינן ביה לפני יארש בין לאחר יארש ואי יארש קני אמאי חזי
שלו הוא טעמא שני הוא מוכר דכי האי גונא דייק התם לעיל (ד' קס.) רב שטא אמלתיא דרב דקאמר כי ניס ושציר רב אמר להא שמעתא
ועוד דצהגול בתרא (שס ד' קטו.) שמעינן דהדיא לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשינוי רשות ואח"כ יארש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא
הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ביאוש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ביאוש ושינוי השם כדלמרינן במכרובא (שס ד' קס.) הגנב והגזול
הקדשן הקדש ואפילו למאן דלמר יארש לא קני משום דהא איכא יארש ושינוי השם מעיקרא חולין והשתא הקדש וא"ת א"כ מאי פריך התם
צ"י לרבא דלמר יארש קני מדמכרי קרבנו ולא הגזול ואמאי דחיק לשנוי דגזול קרבן דחצירה הא ממנה נפשא התם קני דליכא יארש ושינוי
השם ומ"מ מפיסיל להקדש משום מצוה הצאה בעבירה כדלמרינן הכא וכמו כן קשה בצוף ההיא שמעתתא דייק רבא דיאוש כדי לא קני
מדמכרי קרבנו ולא הגזול ועולא נפקא ליה התם מגזול דומיא דפסח דלית ליה מקנתא וי"ל דאס אימא דיאוש כדי קני הוי שלו קודם
הקדש ותו לא חשיב מצוה הצאה בעבירה וכן מוכח לקמן בשמעתין ג' (נכרי) ולקניניהו צעיני השם משמע דאי קנו ליה מלוא נפקי ביה
ולא חשיב מצוה הצאה בעבירה אצל אי יארש כדי לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דליכא יארש ושינוי השם השתא אז חשיב מצוה
הצאה בעבירה וצבולה שמעתין דלא חשיב מצוה הצאה בעבירה היכא דקני ליה מצינן למימר דקני קודם בצאורה אפילו למאן דלא צעי
אגד הא קני ליה קודם י"ט דלמאי לא חל חיוב מצוה ואי נמי אפילו צ"ע דלא דמי למקדש דחל קני והקדש צידה והא דשמעינן ליה
(ו) לעיל לעולא הצאה בעבירה אצל אי יארש כדי לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דליכא יארש ושינוי השם השתא אז חשיב מצוה
קאמר דקאמר עולא מחלוקת בסתם אצל צידוע דברי הכל קני התם איכא יארש ושינוי השם כדלמרינן בההיא שמעתא דמכרובא (שס ד' קס.):
דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה אצחא והא דמשמע בריש הגזול קמא (שס ד' זד.) צהיאי דגזול סאה דאף על גב דשינוי קונה
חשיב מצוה הצאה בעבירה אף על פי שקנאו צעיני מעשה קודם שצא לידו חיוב חלה התם דמיוא צעלמא הוא אי נמי אשני ברכה
דליכא נמי הזכרה לשם שמים ולפי שיטה זו צריך ליישב סוגיא דהניקין (גיטין ד' נה.) דלמר עולא דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה
אינה מכפרת וסוגיא דהגזול דמכרובא וי"מ מפרש צעיני אחר משום קשיא דעולא אדעולא והרבה הארכתי במכרובא
וצפרק הניקין (שס ד' נה.): **בתוך שיצא בשאול יוצא בגזול.** הכא דיוקא שהוא מדרבנן לא חייס אמלואה הצאה בעבירה:

וקרקע

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

(א) לקמן לה. ז"ק לה.
(ב) לעיל יא: לקמן לג. סנה' [פסח:] א
(ג) לעיל יא: לקמן לה. ג. לו:
(ד) [ע"י תוס' ז"מ סא. ד"ה
אלא להו דגול ויב']
(ה) [לקמן לה.] ו (ו) [ז"ל
הישן 97 כ: ו] רש"ל

(ה) 'תום' ד"ה וקרקע
 אלה וכו' וקרקע דכרתו
 אלוהים שבו אפילו נאמר
 נמועד. י"ב פירוש קצת
 דכרתו לאט לאט ונאמר
 שבו פועלים אפילו ונאמר
 קצקירע דע לאחר העושה
 וגם לאחר העושה לא
 יסבור אלא אם כן יבא
 פועלים שבו דרוע
 יקראו דכרתם שאל ודאי
 לא יסבור פועלים
 אלא שמוס משה לאלה
 יסבחו לא לוי הכי לא
 יסבחו שמוס משה לאלה
 וק"ל: (ג) בא"ד מבי"ר
 שפור בגול קרקע וכו'
 ממנו וי' על י' לחייב
 בנזוטה לחוד:

לולב צריך אגד. לאגוד
שלשה המינין כאחד (דע"ד
י"א).

נגלות לא קני וחי' לאחר יאוש הרי
קונה ב'יאוש' וכן מוכיח בשמעתין
ב'פלוגמא דר' אליעזר' ורבנן דפליגי
ב'סבירה גזילה דמכשרי' רבנן משום
ד'קרקע' א'חי' נגלות והוי' לא סוכה
ש'אלה ואדם ויאל' די' חובתו בסוכתו
על כ'חירו והשתא' אין לפני יאוש
ה'פלו' מטלטלין אין נגזילין אלא וחי'
לאחר יאוש ומיירו' אין משם ר'א
דאם הימ' סוכה מטלטלין כגון
ש'חזיו' מסוכתו ש'בראש העגלה
וי'בראש ספינה' לא היה ויאל' בין
קודם יאוש בין לאחר יאוש משום
ד'מטעמ' צ'פר' (קמא) (ד' ע.)

י⁶ וקרע אינה נגזלת הלכך לגזוזה אינה כי היכי דליהוי יאוש בעלים בידיהו דידהו ושינוי הרשות בידייכו סוף סוף כי גזוז אוונכרי ליהוי יאוש בעלים בידיהו ושינוי הרשות בידן לא צריכא בהושענא דאוונכרי גופיהו ולקנינהו בשינוי מעשה קא סבר ^א לולב אין צריך אגד ואם תמצוי לומר ^ב לולב צריך אגד שינוי החוור לכרייתו הוא ^י ושינוי החוור לכרייתו לא שמיא שינוי ולקנינהו בשינוי השם דמעיקרא הוה ליה אסא והשתא הושענא

מתיר אגדן והרי הן כזראשונה:
הושענא

קרקע בחזקת בעליה עומדת ויש לדרקת מהא דחנא בחזקת הצמים (ב"ב דף מג:). מכר לו את הבית ומכר לו שדה אין מעיד לו עליה מכר לו פרה מכר לו טלית מעיד לו עליה ומוקי לה בראובן שגול שדה משמעון ומכרה ללוי ואחא יהודה וקמענער דלח לילוי שמעון לאסאודי ללוי דמיחא ללח הדרכא אבל פרה וטלית לא הכרי הכרי יאוש ושינוי רשות משמע בדמיה בדרקקע לא מהי יאוש וכי מימח משום דקא סבר יאוש כדי לא קני ושינוי רשות לא שייך בדרקקע הא טעמא דלאות לא קני משום דבאסורא אחא ללוי דמפרש במבוצה (ב"ב דף טו.) והא דאין קרקע ומי דבר נמיחא קודם שהחיק לה הולקח כמו בזה פיה וטלית וירושלמי דלמיחא סוף פרק שביעי שמענע דאין קרקע דפרקי ויש קרקע נגולה א"ר לוי אפ"כ יש יאוש לקרקע ומיחא יש ליישב דלעולם אין יאוש ולאסור דרבנן משום כלאים איירי דתנן התם (פ"י מ"ו) האנן שזע את הכרם ויאל מפניו קולרו ואפילו במועד עד כמה יאל נותן לפועלים עד שלש יתר מנאן קולרו דכרו והולך אפילו לאתער המועד מאימתי נקרא אנן משישקע ווארמינן עלה בגמרא דירושלמי אחא דבר יעקב בשם ר' יוחנן כיני ממחי' מותר לקולרו ואפילו במועד עד כמה יאל נותן לפועלים עד שלש יתר ורש שם דר אמר עד אמר עד שלש לשכר וחד אמר עד שלש דלמיחא מאימתי נקרא אנן משישקע א"ר אחא נשמעו הבעלים ולא נמיאשו אסורין דבר מורח נמיאשו הבעלים ולא נשמעו אסורין פוסריס ויש קרקע נגולה א"ר לוי אפ"כ יש יאוש לקרקע עד כאן ירושלמי והכי פירושו מותר לקולרו אפילו במועד דמלאכה אסורה חוץ מדבר האבד שוכר פועלים אפילו דרך פרסום וקולר וזוירעת האנן לא נאסר הכרם דלחן אדס אסור דבר שאינו עד ונותן לפועלים עד שלש לשכר היינו שמרבה כלום דשכירות שליש ויש ממחא שהיה ראי' ליתן להם דלמחר דב"ק (דף ט.) ואס' בזנאו עד שלש ומהל דלאמר דלמיחא היינו שנותן להם שלש שוים כל כל הפירות אבל יתר מנאן לא יוסף וקולר דכרו ולא יסבור אלא לחמח המועד (א.) ממחימין נקרא שם אנן על הכרם ליחשב כשלו שיאסר בזריעתו משישקע שם בעלים ממנו ונקרא על שם האנן ואפ"כ שלא נמיאשו הבעלים דלח אמרו ווי ליה לחקרון כיס דאנן כפרי דמיאשי ואפילו אמרי דלח מיאשי ונעשה כזווח על ספימיו שזענע ציס ומיחאסר דלורייתא בזריעת האנן אבל נמיאשו ולא נשמעו לא מיחאסר מדלורייתא דקרקע אינה נגולה אבל מדרבנן אסור ופרקי ויש קרקע נגולה כלומר לאסור אפילו מדרבנן ומשיי דיש יאוש לאסור מדרבנן משום כלאים א"ר אחא מאלא אסור מדלורייתא ויחיה הכיחא דנשמעקע שם בעלים אפילו מדלורייתא יש יאוש לאסור איסורו דבר מורה ועוד ש' לפריש צענין א"ר נשמעקע הבעלים ולא נמיאשו איסורו דבר מורה לא מחמת זריעת האנן קאמר אלא שהלך לו האנן ונאסר הכרם לפני הבעלים ולא עקרו ממנו הכלאים והוסף מאתיס איסורו דבר מורה מחמת הבעלים שמקימיס כלאים דדידכו הוי כיון דלח נמיאשו אבל נמיאשו ולא נשמעקע מדרבנן ואיכא פיריני טובא ללשון וז' וואשון עיקר ויבסקת ערלה פ"ק תניא דירושלמי בשם ר' שמעון קו אלעווע נטעט לרביס חייב בנטוע בנזח שלו ברשות הרבים פטור (א.) בגול קרקע ויש קרקע נגולה א"ר אליעזר אפ"כ שאין קרקע נגולה יש יאוש לקרקע וכולה מלחא מורה דלח ממחינן דהתם קמיני הולך נטעט שמיט ומו מאי קא פריך אבריייתא א"ר קרקע נגולה דמשמע משום דנגולה ויש יאוש פטור מן הערלה אדרבה מכח זה יש לי לחייב בנטוע לתוך שלו ועוד דממי נטעט ברשות הרבים לגול קרקע ונטעה והיינו בלא יאוש דומיא ברשות הרבים דלחן שייך בו יאוש ואס' (א.) [מתקנה] היא דיש יאוש נרץ לאוקומה שנשמעקע שם הבעלים: **ב'** נזו אוונברר נזבו ניהוי יאוש בעליהם בירייהו דיריהו. וא"ת יאוש שלא מעת הוא דלח דיע אבל נגול בנזחא וקיימאנן בו ברש אלו מניאשו: **ב"מ** (דף קג:) דליאש שלא מעת לא הוי יאוש וי"ל דלח מיקריא יאוש שלא מעת אלא היה דלח לירו חודס שידעו הבעלים שנאכזם מלחא וכל דיעי זה נמיאשו מחורר אלא דלחן יאוש לקרקע:

שינוי החוזה לברירתו לא שמה שינוי. ואע"ג דקני מדרבנן כדאיסא בריש הגזל קמא (ב"ב קד ע"ג) בחול עמיס משפין כגון נסרים ועשמן כלים כיון דמתארוייהו לא קני להו נפיק הכא ומיחו מהסיח כסותא (לקמן קד ע"ג). משמע גבי סוכה דנפיק אע"ג דלא קני אלא מטעם תוקם משום תוקם השבוי והבכ בחבורה לולב בעמלה לא שייך תוקם השבוי דנקיל להסיר אורזו ומה שנקיל מן המחובר לא שביי שניו מטעם כיון דלא נשתנה שמו וכן דמיערקא אסא והסא אסא כדלכסכן בריש הגזל קמא (ב"ב קד ע"ג). האי דגזל דיקלא מתכריה וקטליה אע"ג דשדא לארעא דדייה לא קני מאי טעמא דמיערקא דיקלא מיקרי והסאמא נמי דיקלא מיקרי ואע"ג דספק לחיטא גרע מתכסה דלא ר"ו מזהבה והוקיעה לחביב שניו אע"ג דלא נשתנה שמו ומלסם כשעת הגזלה וכן עמיס ושינן אכסין אכסין וזינן דריש (שם ע"ג) (ב"ב קד ע"ג):

וְלִיקְנִיָּוִה בְּשִׁנּוּי הַשָּׁם. יממה הא אלמרינ דשינוי מעשה החחר לברייתו לא שמיא שינוי והוא הדין בשינוי השם כדלמרינ במרובה (צ"ק דף סו.) גבי מריש שינוי החחר לברייתו בשינוי השם לא שמיא שינוי וי"ל דפריך הכא אליבא דרב ויסק דמסיק הכא שינויא אחרינא ועוד י"ל דהיי השם לליכא מעשה בחדיה לא קני בחדר לברייתו כמו מריש דכמו דהוא בנאו בצירה לא חשיב שינוי מעשה אצל הכא דלאדרי הרי חשיב שינוי מעשה בחדיה שינוי השם וקני א"ע"ג דהדר לנלמתיא ואל"ת ועוצבא דהסח (דף קו.) כיון דלית ביה קילוע ואין כל בלא מתעבה אי"ב שינוי השם בדידיה חחר לברייתו הוא ואחמי קני וי"ל דהיינא איבא יאוש בחדיה שינוי השם דהסח דלאדרי יאוש אין מתעבה מתמלחמו בדקמי לפי שלא נתייאשו הבעלים ועדיף שינוי השם החחר דקני עס יאוש כדאשכחן גבי עוצבא משינוי מעשה החחר לברייתו דלפילי עס יאוש לא קני כדמסיקא הכא והסחא ניהא הא דקאמרינן הכא שינוי השם בשינוי מעשה דמי דהיינו דמי להדרי והלא שינוי מעשה להודיה בלא יאוש קני כדמחא בכמה דוכתי במרובה (ס"ט דף סו.) ובהגהל קמא (דף צ"ג.) ואילו שינוי השם לא קני בלא בחדיה אצל דמומחא להודיה עוצבא אלא היינו נעומחא משום דעוצבא חחר לברייתו אצל היכא דכל הא דקני לחדיה להסחא דגנצ טלה וקניא ביה עלא ועשה שור פריך הכא לעיל (דף קס.) וליקנינו בלא בשינוי השם ולא נתייאשו ארבעה ותעשה ומשני שור בן יומו קריי שור אלא בן יומו קריי איל משמע דאי לאו הכי קני בשינוי השם להודיה והסחא יס כמה דיניס דבדר דשינוי מעשה שאינו חחר וכן שינוי השם שאינו חחר קני מאדוריימא א"ע"ג דלא נתייאשו ושינוי מעשה החחר קוים בלא יאוש מדרבנן כדמשמע בריש הגזל קמא (ס"ט דף צ"ג.) וטעמא משום הקמת השצים ושינוי דהדר לנלמתיא בלא יאוש לא קני כלל חוץ מלענין מריש משום הקמת השצים וכל בניין קרקע ויבואל כן כדמומחא שמעמא דהסחא סבתא (דף ל"ב.) דלוחא בללחא ואמר רב נחמן איל לא חלל דמי עוסי' ואל"ת הא דפריך הכא ליקנינו בשינוי השם מחסי ליה אמרמי' לולב הגזול (שם דף ע"ט.) וקני דמומי' איבא לחומחא בשגולו דלמדיה דלית ביה לא שינוי השם ולא שינוי מעשה:

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לֹא.

מסורת הש"ס

(א) לעיל כו: (ב) [לעיל ל: (ג) [לעיל כט: (ד) [לקמן לב: (ה) [לקמן לו: (ו) שם, (ז) [לעיל ל: (ח) [תוספ' פ"ב, (ט) רש"א,

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה אצל וכו'
צראש הספינה דהיא
עלמה: (ב) בא"ד צחצחו
של שמעון שלא מדעמו:

גליון הש"ס

[illegible]

מוסף רע"י

יאגדנו מלמעלה. אם
 נפרדו עליו יאגדו שיהו
 עולין עם השדרה כשאר
 לולבין (לע"ז בס.). אפילו
 בסיני. ואולי"ה בגלג
 סניב הדקל ונכרך סניבו
 בלובין גפנים (דקמן לע"ז).
 בעיקרא דריקלא. לחמון
 ממנו נגרים וקופלן עד
 שראויין לאגד, וטעמא דר'
 יהודה לאו משום דהר
 הוא, דהא אוקימנא דלא
 ציי הדק, אלא משום דציי
 מיו (דקמן לע"ז).

הושענא קרו לה. על שם שרגילין לאורן להושענא חג: והמסכן
ברשות הרבים. הא מני גזל הרבים: מהחוק. הא דפסילי ר' אליעזר
כגון שמקא את חבירו בחזקה והוציא מסוכתו הבטיה צרקתו של
גזלו. וכל המחזיר ללקקע הרי הוא כצרקע: ור' אליעזר לטעמיה
דאמר סוכה שאלה אין יוצאין בה

ב' הישן (לעיל כ): הלכך ממה נפשך
 זו פסולה: **אי קרקע נגולה.** כלומר
 אם יש על הקרקע מורת גול כשאר
 מטלטלין ועוד בחזקת הגזול: **סוכה**
גזולה היא. לאו אליעזר דריש מעשה
 לך משלך ולא גזולה ולא שאולה:
ואי אינה נגולה. וכל הימים ברשות
 בעליה היא היא לה שאולה. ופולגנא
 היא בהגזול (ב"ק דף קז:) איכא למי"ד
 תרקע גזולת דקרקע רביז ומיעוט
 ואיכא למי"ד דקרקע אינה גזולת דדריש
 כללי ופרטי: **ורבנן לטעמיהו.**
 דאמרי יוצא ארס בסוכה שאינה גזולה
 בשאולה וס"ל דקרקע אינה גזולה
 דרבנן הוא דלמרי ב' פ' (שם)
 דקרקע אינה גזולה ופליגי עליה
 דר"א נמי בזה דגזולת קרקע הלכך
 שאולה היא. ור"ה נמי דה"ל לר"ג
 לאימר דר"ק לטעמיה דאמר בהגזול
 (שם) דקרקע גזולת וסוכה גזולה היא
 דמיאשי' בעלים מיהו כשאר מטלטלין
 דה"ל קרקע בחזקת גזול ורבנן
 לטעמיהו דאמרי קרקע אינה גזולת
 ושאולה היא אלא אי אמר הכי הו
 משמע דמורי ר' אליעזר שאולה ואנן
 קים לן בהשן (לעיל דף קז:) דלף
 בשאולה פסיל הלכך אמר לה רב נחמן
 ממה נפשך כלומר א"נ הוה סבירה ליה
 לר' אליעזר דקרקע אינה גזולת כרבנן
 אפ"ה פסיל לה משום שאולה: **אבל**
גזול עמים ופידך בהן. אין זו לא
 גזולה ולא שאולה דקנהו בשינוי
 מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת
 השבים אינו כריך לקמור בנינו אלא
 יחזיר דמים. ודאמרין ב' הישן (שם)
 דמודו רבנן בגזולה לאו בחזל סוכה
 המחזקת לקרקע ולא בגזול עמים
 ומסבך בהן אלא בגזול סוכה העשויה
 בראש העגלה וצראש הספינה דהיא
 ערמה גזולת שאינה מחזקת לקרקע
 ואין עליו להחזיר דמים אלא כמו
 שהיא צבייה דלין כלון משום תקנת
 השבים שהרי לא טרח עליה לבנותה
 ולא הוציא עליה יציאות הלכך גזולה
 היא: **ממאי.** דבגזולת קרקע פליגי
 רשעמא דשאלה: **ההיא ספסא.**
 דגזול ממנה עבדי ריש גלותא עמים
 וסבכי בהן: **לווחה.** לווחה להחזיר לה
 עמים עמלן: **לאצוהא.** לאצורה אציו
 ילידי צימו שמה עשר ושש מאות:
פעיסא. קולנית היא זו: **אלא דמי**
עמים. דתקנת חכמים היא זו על
 המרש הגזול שנצלו בצריה שיטול
 הנגזל את דמיו ולא חייבוהו לקעקע
 את בנינו מפני תקנת השבים במס'
 גיטין (ד' נה:): **עבדו רבנן ספסא.**
 ליתטול דמיו: **מפני תפסד מריש.** ולא
 אטמרינו אזי כלו הפסד מרובה ויסמור

הושענא מעיקרא נמי לאסא הושענא קרו
ליה ת"ר סוכה גזולה והמסכך ברשות הרבים
ר' אליעזר פוסל וחכמים "מכשירין אמר רב
נחמן מחלוקת בשתוקף את חבירו והוציאו
מסוכתו ורבי אליעזר לטעמיה דאמר "אין
אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו אי
קרקע נגזלת סוכה גזולה היא ואי נמי "קרקע
אינה נגזלת סוכה שאולה היא ורבנן
לטעמיהו דאמר אדם יוצא ידי חובתו
בסוכתו של חבירו וקרקע אינה נגזלת וסוכה
שאולה היא אבל גזל עצים וסיכך בהן דברי
הכל אין לו אלא דמי עצים ממאי מדרתני
דומיא דרשות הרבים מה רשות הרבים קרקע
לאו ידידה הוא סוכה נמי לאו קרקע ידידה
הוא ההיא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן
אמרה ליה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש
גלותא בסוכה גזולה הוו יתבי צווחה ולא
אשגח בה רב נחמן אמרה ליה איתתא דהוה
ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי
צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה אמר להו
רב נחמן פעיתא היא דא ואין לה אלא דמי
עצים בלבד אמר רבינא "האי כשורא
דמשללאת דגזולת עבדי ליה תנקתא
משום תנקת מריש פשיטא מאי שנא מעצים
מהו דתימא עצים שכיחי אבל האי לא
שכיחא אימא לא קמ"ל יהני מילי בגו שבעה
אבל לבתר שבעה הדר בעיניה ואי חברו
בטינא ואפילו לאחר שבעה נמי יהיב ליה
דמי תנא יבש פסול רבי יהודה מכשיר אמר
רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינן
לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר אף לולב
בעי הדר ור' יהודה סבר לא מקשינן לולב
לאתרוג אבל באתרוג דברי הכל הדר בעינן
ובלולב לא בעי ר' יהודה הדר והתנן "רבי
יהודה אומר יאגדנו מלמעלה מ"ט לאו משום
דבעי הדר לא כדקתני טעמא "רבי יהודה
אומר משום ר' טרפון כפות תמרים כפות ואם
היה פרוד יכפתנו ולא בעי הדר והתנן "אין
אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי
יהודה מאי טעמא לאו משום דבעי הדר
לא דהא אמר רבא "אפילו בסיב ואפילו
בעיקרא דדיקלא [ואלא] מאי טעמא דרבי
יהודה התם דקא סבר "לולב צריך אגד
ואי מייתי מינא אחרינא הוה להו חמשה
מינין ובאתרוג מי בעי רבי יהודה הדר
והתניא "ארבעת מינין שבלולב כשם שאין
פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהן לא מצא
אתרוג "לא יביא לא פריש ולא רמון ולא
דבר אחר יכמושין כשרין יבשין פסולין ר'
יהודה אומר אף יבשין וא"ר יהודה פסלה

אי קרקע נגזלת. אמת הוא דר' אליעזר סבר כן דשמעינן ליה הכי בהגחל במרא (ב"ק דף ק"א:) אלא רואה ליישב דצריזי ככל ענין: **א**בל גור עצים וסיבך בהן. אין זה לא גזולה ולא שאולה דקנהו צמיחו מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת השבים אין

לו עליו לספור את בניו אלא יחזור
דמים והא' דלמריין פכרם הישן (עלי)
ד' (א) דמודו רבנן בגולה ולא
בגול סוכה המחוברת לקרקע ולא
בגול עצים וסוכך בהן אלא בגול
סוכה העשויה צראש העגלה או צראש
הספינה (ב) והיא עננה נגולה שאינה
מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר
דמים אלא כמו שהיא צריה דלין
משום מקום עשוי שיהי' לא ערס
לצנתו ולא הויא' עליו יצאות הלכך
גולה היא כ"י בקומטרס ועל חנם
דחק דמזכיר דך דלממעטין גולה
פכרם הישן (עלי ד' א) וגול ערס
וסוכך בהן שני חסד' ברייניו הוא

לעזי רעז"י

קורוני"א (קודינ"ץ).
 חבוש (פרי).
 פלצידי"ש. נובלים.

רבינו חננאל

[illegible]

(א) נראה ד"ל להסירה ולהחזירה אפילו לאחר ז'.

סוכות ולמרות משי ליה כל שבעה בבנין קבוע: **פשיטא מאי שנה מעליה**. דלמחרן לעיל גזל עליה וסיבך בה אין לו אלא דמיס: **עליה שמיא**. לקטת דבמיס שיתן לו זה הלכך משום מקנת השבים לא אטרחוהו לגחל דהא גזול מצי מיטרח ומזבן: ואי **חברס צטינא**. הוה ליה כשאר בנין קבוע: **מה אסרוג צעי הדר**. כדכתיב ציה: **לא מקשינן**. לא הוסיקו ללמוד זה מזה ולא ניתן לדרוש מעצמו מכל י"ג מדות שהמורה נדרשם בהן אלא ק"ו: **אבל אסרוג דביי הכל צעי הדר**. הדרר כמיב ציה ולא דרשינן ליה לרבי יהודה אדרור לשון יוויי כדדריש ליה בן עוזי לקמן (ד' לה): **כפוס**. לשון אסירה דכמתן (מסכת ד' כב): כופת שמי ידיה על העמוד: **אין אורוגין אם הלונב**. האי לולב היינו הושענא וכוהו שלשה המינים יחד: **ואפילו בציב**. הגדל סביבות הדקל וגכרך סביביו כעין לולבי פגנים: **ואפילו בעיקרא דדיקתא**. מן הקליפה ואע"פ שאין מרחלין דומה למראה הלל וצלבנ דהוא מאחור המין דטעמיה דהא יתרה הכס לולב משום הדר האי: **אלא משום דקפסב לולב**. ידיר אגד. הלכך כל הנאגד עמו הוי מן המאורע ונמצא עובר בכל מוסרי אס יאגד מן מישיאי: **פריש**. קרוגוני: **כמושיס**. פלגדי"ש:

עין משפט
נר מצוה

וְאִכָּל דָּמִי לָבו מִיִּרְמָה. לְתַתְּנִי וְצִרְיָתָא וְאֶבַּג רִמְיָא לִידְהוּ אַחֲמַר
לְדָבְרִי לְשׁוֹנֵייוֹ: שְׂסִי סִמְרוֹת. שְׁנֵי דְקָלִים: גִּיא בֵּן הַנֶּס. סִמּוֹן
לְיוֹרְשָׁלַיִם: שִׁיבָה לוֹלֵב וְיֹאֵל לְמַעַל מִן הַדָּפֶס. כֶּסֶס שְׂהוּא גְבוּהָ
בְּמִיּוֹ מוֹכֵן: שְׂדֵרוֹ. לְבָד ^(ה) שְׂהָעִלִּים אֲרוּרִים לְמַעַל לְאַחֵר שְׂכֻלְתָּהּ

השדרה שאין עוד עליו דבוקין ועולין
 ב': אימא ורדי לנענע. ומה שיאמא
 למעלה מן האגד הוא הכונענע: למר
 דאדים אין ר'. לשמאל טפח טפח
 עליו וגר' עולין טפח שדרה: מאי
 לאו כהדי עליו. ומיבזבזא דר' יומן:
 באמה צמ חמשה. קא סלקא דעמיה
 דהני קאמר תריך לריות הסם ועציה
 אמה צמ חמשה טפחים: שרא ליה
 מרובא ומחול ליה רדנו לומר איה

יורו של לולב.

אין אנו יכולין למצוא שיהא עובד כרכורי קלוע כמין קליעה ודומה לשרשרת הדלקמן ורוב הארונים הם שטוחה הם והוא אומר לנו בזה בם חמשה ומטריח על ישראל: כי **אחא רב דימי**. פרשה לדר' טרפון ואמר דהא דר' טרפון חומרם זוטא היא דלדיוו נמי שלשה קאמר אלף שמשער בטפחים גדולים וה"ק ליה לתנא קמא הטפחים האלו יהו גדולים שהיו חמשה מתין ממלאין אחת בימיות שכן ו' טפחים צינונים: **אמה** עש **ששה**. מתוך בטפחים גדולים ועשה הימנה חמשה חלקים ובהן משער שלשה להדעם וטפח יסור ללוג: **והסא** **ללוג**. רבי' שהוספת ללוג: **והסא** ויחם רבוי' רלוי' **במה** הו' יהו

עלין בקן אחד ויוצאין

בָּרַךְ וְסָמַח שֶׁשֶׁה טַפְחִים חֲלִי אִמָּה
הָן טַפְחִים הִלְלוּ טַפְחִים יִיזוּ וְלֹא יִזוּ
וְלֹא חֲלִי אִמָּה בְּאִמָּה (3) חֲמֹשֶׁה: יָד
דְּקִי: שְׂמוּאֵל בְּשִׁיעוֹר ב' שֶׁשֶׁה דְּקִי
שְׂמוּאֵל וּפְלֹגָה כִּר' טַרְפוֹן: **בַּתְנִי'**
נִפְרָאוּ עֵלָיו: נִשְׂרו: עֲנִיּוֹ. פִּרִי
שֶׁבַע שְׂדֵמָה לְעִנְז: **גַּב' עֵנָף עֵץ**
עֵצוֹם: שְׂכּוֹלו עֵנָף שֶׁהֵעַן מִחוּפָּה
עֲבִילֵין עֵץ שֶׁהָן עֲשׂוּיִין בְּקִלְעֵה
וְשִׁכְוִין עַל אֲפִיקָה: **וְיִזְמָה וְיִזְמָה**
כּוֹלו עֵלִין אֲרוּכִים וְלִפּוֹסִים וּמִמּוֹד שֶׁהָן

לולב שיש בו ש

שבו שדומה לעצב: גמ' ענף עץ
עצום. שכולו ענף שהעץ מחופה
בעלין ע"י שהן עשוין בקליעה
ושוכבין על אפייהן: ואימא ויסא.
כולו עלין ארוכים ורלופים ומתוך שהן

וּלִיכָא וַאֲיִמָּא דוֹלְבָא בְּעֵינֵן עֲנַפִּי

וזה: **וּבְנָה**. עַד עֲמֹנָה קָשְׁטִי"ה
 קָלוֹעַ הוּא אָבֵל אֵין עָלָיו רִצְוֵה לִבְסוֹת
 לֵעָל: **וְיִשְׂרָאֵל**. כִּמְיָן קָלוֹעַ עֲשִׂין
 עָלָיו: **דְּרִי יוֹדוּם**. והִיא מִבְּרֵחַ צִוּין
 אֶת הַיְדִים כְּקוֹלִים שְׂרָאִשִּׁי עָלָיו
 עֲשִׂין חֲדָין כִּמְחַס: **הָאֵמָה** וְהַשְׁלֹם
אַחֲבֹה. חֵה אִינוּ לֵא אֲמַת אֵל שְׁלֹם
 חֲדָין עֲשִׂין לִסְם הַמּוֹת: **מִלָּאָה מִלָּאָה**
בְּחַד קִינָה. שְׁלֵשָׁה עֲלִין בְּקוֹן אֲחַד
 יוֹלָאִין מִמֶּחֶךְ עוֹקֵן אֲחַד: **פִּרִי וְחֵד**
 שֵׁי עֲלִין צִבְעוֹן אֲחַד וְעַל אֲחַד
 מִלְּמַטֵּה וְעוֹלֵה וְרוֹכֵב עַל הַשְּׁמִים:
מִמְחֵד אֲחֵרִי וְחֵד. חָף עַל גַּב דִּתְלָמָה
 רִי לִיָּה: **רֹב עֲלִינוּ**. חֲרִי מִכַּל עֲצוֹת:

תנא עבות כשר ושאנינו עבות פסול. היכי דמי עבות, אמר רב יהודה כגון דקאי תלתא תלתא טרפי בחד קינא. ורב תנא אמר אפי' תרתי וחד. רבא אחא ברבא מחזא אחרי וחד, הואיל ונפק מנפומיה דרב כהנא. אמר לה מר בו אמית[מ]ן לרב שמי, אבא להאי דקאי אחרי וחד, הדס טוסה קיי ליה, ולא הוה מנשיה ללולב. כדאשכחן בעורא דכתיבי הדס ותכתיבי עבות, ואמר רב אבדיה חדס [שוטה] לטוכה, עבות ללולב. מ"ד נשור רוב עליו [ו]נשתיירו בו מעוט קשר, ולכלבד שחנה עבות חסדיה. מירשה קימה.

(א) נראה ד"ל כי תאמר כי דמיו תאמר בזה וכו'. (ב) אולי ל"ל ולנחמיה באלו ה' עשרים שנה תאמר על שם ג' ע' (ג) בזה"י הובא הירושלמי להלן דאמר ד"ר שמאי וכו' והשתעממו כאן משמי הטעמן. (ד) לבארם היה נראה דנחמיה תשיבת כאן וא"ל וילוב ד' ותאמר בת

מסורת הש"ס

המשך הנספח בעמוד הבא.

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

א) ועיניו קב. יצומט לו.
קדושין כ: ע"ז כב. סד.
פסחין כ: טו. הוריות ב.
ט: כסותו יא. נט: מועין
קט: ט. ז"ל מלא.
א) נשבת פא. ע"ש. ד) שס
ע"ש. (ה) נשבת טו: וז"ל.
ו) נעיל ל. (ז) נשבתה
שנמשכות וזכר"ף והכ"ס
ליתא מלת בחזו ופי' מו"ט
וכן נפיקא למקנא לו.
ליתא. (ח) נעיל ל. (ט)
נעיל ל: (י) נשבת. (יא) נשבת
טקס: ואפסול. (כ) ז"ל לו
לכניס. (ל) ז"ל לדף.

תורה אור השלם
1. בפתח תשובו שבעת
ימים כל הקאדון
בשאלת אור השלם:
ויקרא כב טב

גליון הש"ס
ג' והא ר"ה פסביל בה
ונפיק. ע"י לקמן דף טו
ע"ז מוס' ד"ה אחרון כו.
ועי' דף נח ע"ז מוס'
ד"ה גליון תוס' ד"ה
בשבת וכו' וסדאבאר
להבנים. ע"י נכסר שור
ובכסר נכסר שור סי
י"ט סק"ו:

לעזי רש"י
פיקוד"ש (במקדושי).
חזות. בעלות שפה חדה.
ליבו"ל (ליבו"ל).
חזות (של שפתו).
אליה"א. קיסוס.

מוסף רש"י
והו לא מירי. אין להשיב
על כך (יבמות טז. וקדושין
כא) חו ליתא לאקשוי מירי
שדכין קב) אין להקשות
על דבר זה (ע"ז כב. סד.)
ליתא לעזי מירי (שבת דין)
אין להקשות בדבר
זה (שם טו). מקדושות.
בקור"ש גליון יא. סיני
מדות ורשיות לקיטס
(שבת פא. גני' רש"י).
מותר להכניס. נמך ד'
אמון לו נחל דל' למקסר
לעלוליהו (שם). באבדו.
כל אחת ואחת (שם). משום
רדיה. מתמים (לעיל כח).
אין אוגדין את הלולב.
ה"ל לולב היינו הושענא.
טולו שלשה המינים יחד
(לעיל א). בעיקרא
דיקלא. מן הקליפס
ואש"ס שאין מרחיקין דומה
למראה הלולב ונלמד שיהא
מאחור המין. דעעמא ד'
יהודה לאו משום דבר הוא
ה"ל לולב עירך
אגד. לאזור שלשה המינים
כחלד (לעיל א).

והו לא מירי. אין לדון אחר דבר זה דלא סבר ר"ש כר"ע ולא ר"ע
סבר כר' שמעון: דענידא דפי דפי. כמין קרשים קרשים כעין גלגל
של רמייס של מים ורעא אשמעינן דהוא נמי כריימו: והא ר' חנינא
מטביל צה. אכול מקלמו: ונפיק. ויולא ידי חובטו צוותר ומכרך
עליו. והא דנקט מטביל שכל מאלכלס
ע"י. טיבול היה כדלמך בפסחים
(דף ק:). השמש מטביל צבני מעיים
רבי ילחך מטביל צירקא: ופרסין
ול' חנינא קשיא מפני'. דקתני חסר
כל שהוא פסול: ומשנינן בשלמא
מפני' לר' חנינא ל"ק. מתני' ציוס
טוב ראשון שלקחתו מן המורה
ובענין לקיחה תמה דכתיב (ויקרא כג)
ולקחתם לקיחה תמה וציוס טוב שני
נפיק ציה ר' חנינא אע"ג דלא היה
שם: אלא לרב דלמך אין זה הדך
קשיא דר' חנינא דהא אפילו צבני
נמי לרב לא נפיק דהא מזהו הדורה
צבני הוואל ומכיר שם שמים עליו
כדלמך צבני פירקין יצב פסול לא
שנא צבני ראשון ול"ש צבני שני
ואוקימנא דצבני הדך וליכלא: ה"ג
ואינא דלמך אמר רב זה הדך דהא
ר' חנינא מטביל צה ונפיק: דרך
שולקין כאל. כשיעורן כאל כך שיעורן
כאל: מוסר להכניס לנכס"ס. צמך ד'
אמון וצבני' צבני' ואליו מוקף מחלות
ואין כאל אלא טלטול דרבנן ומשום
כבוד הצבניות לא גזר: צמקורות.
הראש לקיטס. מקדושות פיקוד"ש
צלע"ז: כאלו. קסבר צבני חזי
לקיטס אכל גדולה לא חזי: על
כספו. מרוב גודלו: אין זה הדך.
ואע"ג דאוקימנא (לעיל לא). דעעמא
דר' יהודה לאו משום דבר הוא ה"ל
קלמך ליה אפילו לדידך דלא חייש
לאנפול' ומיימית ראיא מדר' עקיבא
אינא ראיא דלף הס אמר לו אין זה
הדך: מתני' אין אוגדין אלא הלולב
אלא צמינו. דלמך צבני: חוט
של משיח. לייחיי' צלע"ז: ג' גמיות.
חוטיו וזכר כפופין כגמיון על שם
הלכף כגמיון (ישעיה נח): צמינו
אוגדין אמו מלמטה. לשם מלות
אגד זה לני צעלמא: גמ' צבי
אליה"ה שגדל סביב הדקל ונכרך
סביבו כלוצני גפנים: עיקרא
דיקלא. לחמך ממנו נכריס וקולפן
עד שראויין לאגד וטעמא דר' יהודה
לאו משום דבר הוא דהא אוקימנא

דלא צבי הדך אלא משום דצבי מינו: ומאי טעמא. צבי מינו כיון
דלמך לולב צריך אגד הוא ליה אף חסך מן המלוא: ואי מינו
מינא אחריתא לר' י. ועובר משום כל מוסף: אלא מארבעת מינים
צבולג וכו'. לקמן צב' לולב וערבה (דף מג). ילפינן מקראי לולב
ציוס וסוכה צין ציוס צין צלילה: אמר לו כל דין ק"ו שאסא דן
שחיתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. קל וחומר שאתה מתחיל
לדרוש על ידי חומר שיש צו להביא לו חומר אחר צק"ו מן הקל כגון
זה וסופו שאתה מיקל עליו בחומר זה שהצבת זה שהוא נהפך להקל:
אינו ק"ו הגון שחיר הדין מלמד עליו חומר ואתה מציא עליו קל:
לא

למך לולב צריך אגד הוא ליה אף חסך מן המלוא: ואי מינו
מינא אחריתא לר' י. ועובר משום כל מוסף: אלא מארבעת מינים
צבולג וכו'. לקמן צב' לולב וערבה (דף מג). ילפינן מקראי לולב
ציוס וסוכה צין ציוס צין צלילה: אמר לו כל דין ק"ו שאסא דן
שחיתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. קל וחומר שאתה מתחיל
לדרוש על ידי חומר שיש צו להביא לו חומר אחר צק"ו מן הקל כגון
זה וסופו שאתה מיקל עליו בחומר זה שהצבת זה שהוא נהפך להקל:
אינו ק"ו הגון שחיר הדין מלמד עליו חומר ואתה מציא עליו קל:
לא

מקדושות פי' צבונטרס פיקוד"ש צלע"ז חדודות וטובות לקנח
ולח משמע כן פרק אלו עוברין (פסחים דף מו).
גבי יש חורש מלס אחד דפריך ואי אמרינן הוואל אחריתא לא ליחייב
הוואל וחזי לכסות צו דס' לפור ומשני צבניס מקדושות ומה שייך
להכיר שם אבנים חדודות ומפרש
רבינו תם דמקדושות היינו [כסות]
דחזו לחרישה ולזריעה וכן יסד הפייט
אשית שלוחתו צקצב תלה אשית
לנחך צמיחמו קיחולא:
בשבת שלש אבנים מקדושות
מותר להכניס לבית
הכסא. צמך ד' אמות וצית הכסא
צבדה ואליו מוקף מחלות ואין כאל
אלא טלטול דרבנן ומשום כבוד
הצבניות לא גזר כך פי' צבונטרס
ומדקלמך להכניס משמע דליכא
מחלות ולשון צית הכסא משמע צית
וכן משמע פ"ק דתמיד (דף כ:). דלמך
רב ספרא הוה יתיב צבני הכסא
אחא ר' אלא נחר ליה וצפרק כהן
גדול (פסחין יט). שיהו נשים מספרות
צבית הכסא משום יחוד משמע
דמקוס נטוה היה ומוקף מחלות ואין
לחסי' העומדים צמך ואפ"ה התיירו
להכניס ואע"ג דכניסין מצמלית
לרשות היחיד ותדע דהא אסור
טלטול מוקף חמור מאסור כמלית
שלא התיירו טלטול צמת אלא ע"י
ככר או מיעון כדמוכח פרק צמה
מדליקין (שם דף נ:). וצפרק טול
(שם דף קמב): ואסור כמלית אשכחן
דשרי צמת צלילה המלניע (שם דף
נ:). צהסא שכיבא דשרא לכו רב
נחמן לאפקייה לרמלית משום כבוד
הצבניות וגבי צית הכסא דהתיירו
טלטול אבנים משום כבוד הצבניות
כ"ש דהתיירו ארבע אמות כמלית
והכניסין כמלית לרשות היחיד
ומכרות היחיד כמלית ומיהו לדין
דיש לנו צית הכסא קצוה צבנין
אסור כדמוכח השל' המולי' יין
(שם דף קמב): וצס' דשרי רב חסדא
להעלותו אחריו לגג ומקשה ליה רבינא
מהא דלסרינן לעיל מיייה לעול
קיסוס משלפניו לחלות צו שניו ומשני
הס אדס קצוה מקוס לעסודה הכא
אין אדס קצוה מקוס לצייה הכסא
משמע דהיכא דקצוה אסור ואע"פ
שפי' שס צבונטרס דהא דצבי למיכר
צגג משום טיכרא יתירא צהעלמא

והו לא מירי אגדלו בדפוס ועשאו כמין בריה
אחרת פסול אמר רבא בלא שנו אלא כמין
בריה אחרת אבל כברייתו כשר פשיטא כמין
בריה אחרת (תנן) לא צריכא דעבידא דפי
דפי איתמר אחריו שנקבחו עכברים אמר רב
אין זה הדך איני א"ה ר' חנינא מטביל בה
ונפיק בה ולר' חנינא קשיא מתני' בשלמא
מתני' לר' חנינא ל"ק יכאן ביו"ט ראשון כאן
ביו"ט שני אלא לרב קשיא אמר לך רב ישאני
עכברים דמאיס א"ד אמר רב זה הדך דהא
ר' חנינא מטביל בה ונפיק בה ולרבי חנינא
קשיא מתניתין ל"ק כאן ביו"ט ראשון כאן
ביו"ט שני: אחריו קמן וכו': אמר רפרם בר
פפא (במחלוקת כאן כך מחלוקת באבנים
מקדושות דתניא 'בשבת ג' אבנים מקדושות
מותר להכניס לבית הכסא ובמה שיעורין רבי
מאיר אומר כאגוז רבי יהודה אומר כביצה:
ובגדול כרי שייחזו כו': תניא א"ד יוסי מעשה
ברבי עקיבא שבא לבית הכנסת ואתרוגו על
כתפו אמר לו רבי יהודה משם ראיא אף
הם אמרו לו אין זה הדך: מתני' אין
אוגדין את הלולב בבינו דברי רבי
יהודה רבי מאיר אומר ואפ"י (בבבא במשיחה
אמר רבי מאיר מעשה באנשי ירושלים שהיו
אוגדין את לולביהן בנימוניות של זהב אמרו
לו בבינו היו אוגדין אותו מלמטה: גמ'
אמר רבא אפי' בסיב אפי' בעיקרא דדיקלא
ואמר רבא מ"ט דרבי יהודה קסבר לולב
צריך אגד ואי מייית מינא אחריתא הוה חמשה
מיני ואמר רבא מנא אמינא לה דסיב ועיקרא
דיקלא מינא דלולבא הוא דתניא יבסוכות
תשובו סוכה של כל דבר דברי ר"מ ר' יהודה
אומר אין סוכה נוהגת אלא בד' מינים שבלולב
והדין נותן ומה לולב שאין נוהג בלילות
כבימים אינו נוהג אלא בארבעת מינים סוכה
שנוהגת בלילות כבימים אינו דין שלא תהא
אלא בארבעת מינים אמרו לו כל דין שאתה
דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין
לא

לגג לא משמע כן דל"כ כי מקשה ליה רבינא מהא דלסרינן קיסוס
משלפניו לחלות צו שניו מיקשי ליה כולה שמעממא דהס דשרי
לעולל אבנים מקדושות אלא לפי שהיה יכול להעלותו לגג מערב
שבת הוה צבי למיכר כיון דלפשר להזמין ומסיק דשרי משום דאין
אדס קצוה מקוס והא דלמך ר' ינאי הסא אס' יש לו מקוס קצוה
לצית הכסא מלא היד הסא צבדות איירי דמקוס רחוק הוא ועורר
להזמין מערב שבת אכל לדידך דיש לן מקוס קצוה צבית אסור אלא
אס' כן הזמין ושמה כיון דנפיק צי הצית דהוה שקלי ליה לא אפשר
ושרי: דסיב ועיקרא דדיקלא. מכאן קסא לפי' הקיטורס דפ'
כל שעה (פסחים דף נט). דמנן אלו ירקות שאדס יולא צהן ידי חובטו
צפסא וקחשי' מרחצנא ומפרש צגמלא אלוותא דדיקלא ופי' שס צבונטרס סבי
דקלל אחרין הסא מה מלא מין זרעים אף מרור מין זרעים: רב' יהודה אומר אין סוכה נוהגת אלא בארבעת מינים שבלולב. ולית
ליה הא דדרשין צפ"ק (דף יב). צלספך מגרין ומיקרן צפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר ומ"מ מודה דאין מוסכסין צבדר המכסך טומאה
אפילו מארבעת המינים כגון שעשה מהם כלי או פירות דקל צבנין דומיא (דלוי' כז) למ"ד עניי כבוד היו ולמלאן דלמך סוכות ממש עשו
להם ילפי מדאיתקש סוכה לחמיה דלא שייך לאקשוי' אי מה חמיה צעלי חיים מאחר דלא מכשירין אלא מארבעת המינים והא דאפילו ר"מ
ור' יהודה צפ"ק (דף יב): צגסריס שאין צהס' ד' וקתני ומודה ר"מ דלס' יש צין נסר נסר כמלא נסר שמינא פסל אחד צינייהן דמשמע
פסל לשון פסולת הגורן ויקב כדפירש שס צבונטרס וקלמך דמודה לרבי יהודה לא צבניל שישכיר רבי יהודה צפסולת גורן ויקב אי נמי
מה שגזר ופסל מן האילן קרי ליה פסל:

ב' דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. כי ה"ל גוונא פליגי פרק כל שעה (פסחים דף כ: וסס) דר' יהודה אומר אין ציעור
חמך אלא שריפא ק"ו מותר שאינו כולל יראה ומהדרי ליה רבנן שאמרו דין תחילתו להחמיר וסופו להקל אס לא מלא עניס לשורפו
וצהסא קיימא לן כרבי יהודה דסמך ממיתין פרק צמלא דממורה (דף נב): דמנן צשריפא אלמא חשבינן ליה דין אף על פי שסופו
להקל

לז.

עין משפט
נר מצוה

עו ג מיי פיי"א מהלכות
פרה הלכה ד סמג
עשין רלג:
עו ד מיי פ"ט שם הלכה
ז סמג שם:

י"ל (פושי"ל). פלך
(ווייז).

דדייק מדתנן מסככי
בנסרין דברי ר' יהודה,
ותניא ר' יהודה אומר
סוכה אינה נוהגת אלא בד'
מינין שבלולב, ש"מ נסרין

[illegible][illegible]

והביאו עלי' וית. רבי יהודה:
הוא מוקי ליה לדפנות:
מאי אירוסה כדבריה ברב
הוא. דאמר ר' מני ארויהם
הם. מני יהודה ולרב דפליג
עלוייהו מאי איכא למימר דאמר במס'
ר'יה פ' אס איני מכירין (דף ג. וס)
מני ארויהם אל אלו קא אר
וקתוריהו ועץ שמן וזכור ולספרים
דגורסי לעיל בפ"ק (דף ד.) דייחא
דמניחא כותיה דרב סוכה גנבים
שטין צן ארבעה דביי הכל כשרה
ולג' צן ארזיחא דבבביתא דהכא
דמניחא כותיה דשטולא דהו חשיב
רב עיקר: **בי** חיבי דלא איהוי
הצביעה. דקסבר רבה מין במינו מולך
אזי נמי משה דמספקא ליה דמוכח
פרכינן המשה המקלס (מולין דף וס)
דמניחא אחרותו ויחלולמו דהו דפס
ר"ת היינו נקבה שולדה עמו וקרי
לה אחרותו דלאשטקן פרק כל בשבר
הס (דף קד.) אין לי אלא בחלב
המשה בחלב אחרותו הגדולה מניין
דאמר פ"ק דבבביתא (דף ג. וס)
גבי חמורה שלא זיכרה וילדה שני
וכנסה ורבנן ליהא קסבר רחם מקלס
החם מקלס דאי חשיב רחם מקלס
החם דלא למאס חליה מיהא איכא
ההם הוא דפשיטא לן משום דליכא
מניחא רחם בלא חליה ווע"ה דהכא
ומניחא הוי חולץ לאגד ומקלסה בלא
חליה וחסא חסד רבה למאס ליה

הכריז והא' לאשכחן בסוף שמי מדות
בצרון לסמיכה (ו) וזבנותות אחד מנין
פס' צק"ו ממנינה ללא אפשר דהיינו
קא הויא חמישה אפילו ללא אחר
יכרכא אלא ועוד מנין דלכא אורחיה
דזבחים (דף טו:) על גבי רגל חסר
(סס) מיביעיל ליה למי בר חמא הניח
הם מהו מין בזמני חוץ או אינו
(ז) אשר ישרתו סס' צבדס' שנים
אזינו חוץ וז' לדמות כל הדברים:
י כשיאמר צולג והכא כשכר צידו
ופר ציקא' דהוה כריך ידיה ציטרא'
של כהן אע"י דלקיחה על ידי ד"א
ונלה והואו דכא לקיחה על ידי דב'
לכא וצממו דיה עושה שלא לזכור
קדשים כדמוכח מצח קול ומיהו לא
המניין שייך ביה חזינה אכל הכא
למה דפרק הילולא לו (ויחז' דף קה. וסס)
למה וי"ל דמיייר' שעשה מן חסור
סודר דמי לאוזב' שסקפו בסודר ולא
ופניו הכלי אלא מניח ידי תחת שוליו
פשה ככלי אבנים ואי אפשר לומר כן
עמאה ויביעיל וזמנסה פרה בדוכי
עשה (ה) בכל הכלים מקדשים אפילו
כלים ומה שכל מעשה ככלי אבנים
נקראת דמפרש בריש' ויחז' (דף קג.)

עת מינין יהא יושב ובמל
בסוכות תשבו שבעת ימים
יבר * וכן בעזרא אומר יצאו
לי וית ועלי עץ שמן ועלי
ים ועלי עץ עבות ⁽⁶⁾ (ועשו)
⁽⁷⁾ ורבי יהודה סבר הני לרפנות
תמרים ועלי עץ עבות לסכך
ונסרין ד"ר יהודה אלמא סב
מינא דלולבא הוא ש"מ ומי
ורבעת מינין אין מידי אחרינא
יכבה בנסרים של ארז שיש
י"ה פסולה אין בה ד' טפחים
ורבי יהודה מכשיר ומודה
יש בין נסר לנסר כמלא נסר
ניהן וכשירה מאי ארז הדס
יב הונא * דאמר רבה בר רב
ב עשרה מיני ארזים הן שנא'
יו שיטה והדס וגו' ר' מאיר
שיחה כו': תניא * א"ר מאיר
ירושלים שהיו אוגדין את
ות של זהב אמרו לו * משם
אוגדין אותו מלמטה אמר
זו מגדלי הושענא דבי ריש
תו הושענא דבי ריש גלותא
דכי היכי דלא תהיו חצוצה
לאתווא אינו חוצץ ואמר רבה
ש הושענא בסודרא דבעינא
כא * ורבא אמר * לקיחה על
שמה לקיחה אמר רבא מנא
יקחה על ידי דבר אחר שמה
זוזוב קצר מספקו בחוט ובכוש
אזוזוב באזוב ומוזה אמאי * ולקח
נא אלא לאו ש"מ לקיחה על
שמה לקיחה ממאי דלמא
דחבריה כגופה דמי אלא
משפופרת לשוקת פסול

שֶׁאֵין לְדוֹרֵהֶיּוֹ שֶׁל תַּלְמוּדֵינוּ
(מנחות 77 דף) דְּמִרְבֵּה כֹל בְּעַלְמֵי
ע"י כוֹלֵם וְלֹא בְּעִי לְמִלְכָּה
נִשְׁבַּד לִינְסוּ כוֹלָם בְּחַיֵּי הַיּוֹם
הַכֹּה מִיָּן בְּצִמּוֹי אֵינּוּ חוֹזֵק מִן
סְבָרָה הוּא דְּחוֹזֵק כְּדִתְנִי פְּ
פְּסוּל וְכִפִּי הוֹיָאָלוּ לוֹ (יומא פ
מזרק) מִזְכֵּר מִזְכֵּר וְכִי כֹּהֵן
חוֹזֵק וְיִשְׂרָאֵל דְּלִינּוּ חוֹזֵק דְּ

דק דהו מין בשאינו מינו אי חוץ
לא ליהו חתיפה כדאמר לעיל דלעיל
שנהגו (פסחים מו. וסא) גבי יששכר איז
ותקם הכהן בעינין שחתה לקיחה דצדק
(דף מ.ב.) גבי לולב שאוויזא בכלי דצדק
והשתא מין ע"ג דהצריך לדיה דצדק
לדעטעמיה דחתיפה נענין משום צדק
ולא מ"ל דאגד הצריך ללולב שלא יתס
לנתיימר דחוץ כדמוכח ענין דרמי ברי
גל וארצו פסול ודחי שבוט רגל דלא מ
ל ואחוץ ודחי שבוט ד חתיפה הנעשה מ
הואיל בכלי דצדק פירקין לא בשמור
י בקוטעם לשוקם של אפן של מעשה
בקודש דאמרינן שפופרת שחתה לחט
דיפי שאר כלים לקדש דתנן (פיה פ'
ס לטומאה חתיפה כלי לקדוש וכו"ש
ה של פני חתיפה וישתא מין של אפן
ד"ה שפופרת ותפוסות וילכא ד"ה של ותפוס

לֹא מִצָּא אֶת
וְהַתּוֹרָה אֲמַר
סוֹכָה שֶׁל כֹּהֵן
הָהָר וְהַבִּיאוּ
הַדָּם וְעֵלִי תִּתֵּן
סוֹכוֹת כְּכַתּוּב
עֲלֵי הַדָּם וְעֵלִי
^אוֹתָנִן מִדִּיקָא
וְעֵינֵינוּ דִּיקָא
אֲמַר ר' הִיּוֹדֵר
לֹא ^בוְהַתְנִיף
בְּהֵן ד' טַפְחִין
רַבִּי מֵאִיר פִּה
רַבִּי מֵאִיר שֶׁאֵין
שְׂמִינִי פֶסֶל
^גכִּדְרַבְּהִי בְר
הוֹנָא אֲמַרִּי בִּי
^דאַתָּן כְּמֹדֶבֶר
אוֹמֵר אֶפְּלוֹ
מַעֲשֵׂה בִּיקוּחַ
לוֹלְבִיתָן בְּגִימִין
רְאִיָּה בְּמִינוֹן
לְהוּ רַבִּי לֹה
גְלוּתָא אֵין גְּדִי
שִׁירִי בִּיה בִּי
רַבָּא אֲמַר כ"ב
לֹא לִינְקִישׁ אֶת
לְקִיחָה תִּמְהָ
יְדֵי דְבֶר אַחֶר
אֲמִינָא לֹה דְ
לְקִיחָה רְתַנָּן
וּמֹבֵל וּמַעֲלָה
וּמִבֵּל אֲמַר ר' ^ה
יְדֵי דְבֶר אַחֶר
שְׁאֵין הַתֵּם
מֵהֶבֶא ^ונִפְ

יין וזמנה על הכלי: **נפל משופרת** נל
משופרת ומקדשין בו את המים בשוק
וכלי אברים היתה אם אפשר והיה
שוקת שהאפר נותן למעלה כדילפיין
ש' שהמים נותנין תחילה אל כלי ואי
מתן עליו מים מוקמיין (סס) לערבין.
ושופרת לשוקת שלא במתכין פסול הקיד
ומטעם ונתן וגו' (במדרש יט) שיהא לוקח

הדר מיציעא ליה הניח סיד בצח
חמא וזיבא. הכא לא שייך למימנא
 ברוך בידו לא שייך חליצה וסבוק מתק
 קונטרס וחליצה פוסלת בקדשים דכח
 ה"מ כד כדור כדמוכא בצוק פירק
 שני ה"מ מילי דרך כדור אבל דרך סח
 מנזהה קדשי שמים קרי ליה הכא אי
 ימיית עלה הדיא לאוזב שספקו צחוט
 ומיהו גס זה לא יתכן דריש דהוא ל
 חזק דבעי לאפסחמה מההיא דלג גב
 ואין שייך כח חליצה שכל העולב חז
 תמה ורבא סבד שמה לקמה ולולא
 ול כלי: **נבל** משפורת לשוקת
 מקבלת טומאה היא כדמוכא פירק חוט
 ולחין חביות לקדש צהן עוד משמע
 כל אי אדמה דאן עב גב דלא חסדי
 שפירשין כח השוקף לא הפרה ליה
 דל משום עולה: **ועש** שוספות חליצה

לא תלא אחד מן
 ודיקן היה תלמדו
 תליות כבימים
 תמורה ששבת
 יתרו: ור"י סבנה
 דס ועלי תמרים
 וסן מסכנין זנבנ
 וסן נמי דר"י
 מינים הם מניה
 יתרו אלמא לר"י
 שחירין תלגדו
 לא לכו כמין א'
 סוכה אלף זבה
 ורסלס

תורה אור השלם
ואשר ישימעו
ועבירו קול בעל צעדים
ויתרועעו לכבוד אצו
ועליו והבאו עליו וית
עליו עץ שמו ועליו עץ
עליו על המורה ועליו
הבנה לעשות סבת
רבות: נחמה ח סת
האדם במדרך ארו
שעה וקצת ועץ שמו
ששים בערבה ברש
תורה ותאמר יתקד:
שיעורו מה מ
ולקח אוהב וקבל
מימי שם טורח וקדו
גל האהל וקל גל
ובכילים ועל התפוצ
שמו וקל שם על הנצח
ועצם וא בקבל אכמת
אורו וקבלו: מברך ית
סבת

הנהגות הב"ח

(א) גבי' מלי אחר הדס
בדרכנו שטיט ודוס:
ל"מ וי"צ בק"א וא"ט:
(ב) תוב' דיה' מי היכי ומ'
אומט צהם לטה
אחתש אלטר ישרמו ס':
כאודר. כשוטט.

גליון הש"ס
על וכן בקדוש. עין מ"ט
גליון ג' דף ע"ב
רש"י ודף ע"ב א' ע"ה
הם הרבא אמר לקדוש
ה"ה ד"ה. עין וזמא דף ע"ב
"ה"ה רש"י ד"ה ר"ה פסא:

הגהות הגר"א
[א] (ור"י ספר כו' עד
לספר) תל"מ:

משפופרת למים

מוסף רש"י

מורה ד' מאיר. בין
שן כן חרענע פון שלין
פארנעם (עלד' ד.)
מניח פסל. סמלת גורן
קל דואו סכן כה, והס'
מ' חלמיש ותורה ד'
אזהה הסין דלת כה
רענע שפולקן; אס' ש'
סך גנר י, והס'
פארן עזר צוואה יא,
פאקט' ד' מאיר דממזיר
מאיר דממזיר
ממז' כה (שס), משם
הס' אזהה. (עלד' כה)

יִתְּכֵן פִּירוּשׁ זֶה
סוֹדֵר לֹא בְּעֵי לֵ
דִּהְיִית מוֹרֵק בְּתֵ
כְּמִין בֵּית יֵד לֵלוֹ
תִּשְׁבֵּי לִיָּה רֵבֵה לֵ
אוֹ שְׂאוֹמֵז בְּבֵית
דֶּהֱךְ שְׂפוֹרֶת גּוֹס
טוֹבֵל תֵּן שְׁהִי
בְּכֵלִי גִלְלִים כְּלִי
הִינֵנּוּ בִּשְׂבַעֲת הִינֵנּוּ

המשך הנספח בעמוד הבא.

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

למ.

מסורת הש"ס

(א) בימות דק"ק: (ב) ג' ו' י"ז
אמר אסורין וכו' כך היה
נטי' וכו' דאזכרתי דף
כ"ג ע"ג: (ג) פסחים
קט: [מס' פסחים פ"א]
(ד) פסחים קט: (ה) פסחים
ז: קט: ממנו: לה:
מגילה כ"א: מה: כ"ג:
(ו) [בסוטה ל"א: (ז) [נשן]
(ח) [בסוטה ק"א: פסחי'
לומר רבינו בדורו כמשה
דורו ובבבלי: לה: פסחי'
ביקרא דמשה קא משמע
ועתה: ג' פסחי' תלמי
מסנ': (ט) [דף מ"ג: (י) ונטי'
תוס': ברכות מד: ומוס'
מה: ג' ד"ה ונטי' מערב
וכי' ונטי' תוס': ממנו: לו:
ד"ה ונטי' (כ) ר"מ מ"ג:
(ל) [דף מ"ב: (מ) [נולד]
נמי ונולד אין לו ציור
כ"ל לענין:

תורה אור השלם

1. ויהי מה ארץ ואמור
לו רצו ורצו אחימנע
דף הדבר ויפער את
הבשר: שמואל ב' יח כג
2. והוא עבר לפניהם
וישמוחו ארצה שבע
פעימים עד גשחו עד
אדמה: בראשית ג' ג'
3. עלה הדבר לפניהם
פרצו ויעברו שער ויצאו
בו ויעברו מלכם לפניהם
וי' בראשם: מוכח ב' יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משת וכו'
לשם הלך זה ומלה לל'ל'
ומת וכו' נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הלוקה לולב
וכו' וקתני סיפא ב"א
בע"ה: וכן ברכות דף ק"ו
ע"ה א"כ וכו' וכו' וכו' וכו'

מוסף רש"י

משה: לומר רבינו בדורו
משה: דורו (שבת קכ)
2. ביקרא דמשה קא
משמע (בבבלי דף: א'
תלמי חס: [וחוין ג' צ'
כופל בה דברים: משת
היה כופל כון מנחין
הלא ולמטה (פסחים ק"ח)
ויעבור מלכם לפניהם.
יקדים לל'ל' בנלם (פסחים
הלוקה לולב
מחבירו בשביעית: לולב
לוקח אדם בשביעית מעט
הארץ, משום דנת שטת
שנכנסה לשביעית היא וכל
האילנות הולכין אחר מטה
חוק מלמור, ואמרו: אינו
רשאי ליקח בשביעית אע"פ
דמשה בשטת משום
לחמור: דבר לקיטת חליץ
ופירות שביעית היא ואין
מוסרין דמי פירות שביעית
לשם הארץ, שטתה כהם
סחורה ואין מצעין חמין
הצבור: סכנה להם
שטתה (בבבלי דף: א')

משה: (ג) גזול הדור: [שפיר קאמרת]. בתמיה: כל אסוקי מלחא.
הואיל וכוונתו לגמור לית לן זה: כופל זה דברים. מלחא והלאה:
מוסיף זה. בהלל מוסף לכפול על כפילתו של רבי: מאודך ולמטה.
כדפרי' לעיל [נח]. שכל המזמור כפול מלחא ועד כאן: ל"ש. דלחא ברכה
במנהג אלא ברכה שלאחריו: עובר.

קודם: ויעבור אף הכושי. קדמו לרין
לפניו: [מתנ'] הלוקה לולב מחבירו.
לי נראה דהלוקה לולב מעט הארץ
גרסי' דהא צעם הארץ קמיירי
כדלמרי' גמ' ועם הארץ לגבי חצר
לא קרי ליה חבירו ואי לוקח נמי עם
הארץ כן יצא לן להחזיק חבירו
בחדו: וכן לו אתרוג במתנה: ולסיב' ניה.
שקונה הושענא כולה מעט הארץ
בשביעית יבקש ממנו ליתן לו אתרוג
במתנה: לפי שאין רשאי כו'. גמ'
מפרש טעמא: גמ' מצוה ליה דמי
אתרוג בלולב. ימכור לולב ציוקר עד
שיתן לו אתרוג במתנה: ולסיב' ניה.
דמי אתרוג כהדיא מ"ט אין רשאי
ללוקח בשביעית: אין מוסרין דמי
פירות כו'. דהמורה אמרה (ויקרא כה)
לאכלה ולא לסחורה שכל פירות
שביעית חייבין להחזיר בשביעית הן
ודמיהן ולא יעשה בהם סחורתו
להנציג לאחר שביעית ולהעשיר ועמי
הארץ חשודין על כך לפיכך אין מוסרין
להם דמים ליקח מהם כלום בדמים
דקעבר אלפני עור לא תתן מכשול
(ויקרא ט: י) יוסף ממון שלם סעודות.
אכל מזון ג' מוסרים כדי חייו דליכא
למימר לסעודת שנת הוא ר'רין וכיון
שהותר בערב שנת הותר לכל ימות
השנת: ואם מסר. ששכח ומוסר לו:
יאמר. חזר זה שמסר לו: מעום הללו.
שמסרתי לעם הארץ זה (א) (וכי') וחלה
עליהם קדושת שביעית כדלמרינן
לקמן] שביעית תופסת דמיה בקדושת' מקראי: יהו מחוללין על פירות
שיש לי כבוד ביה. שאינם של שביעית ויכנסו הפירות לקדושת תמיהין:

ועלמא ולא מעבר כדלמרי' (פ"ק דסוטה) בסוף פירקין (פ"ק דסוטה) (דף: ו) (שם)
צ"ל דלפניו בעל ציבור דמן דמן סבר לשבער משמע טפי ומר סבר להבא נמי משמע ופרין מהעשה
לולב לעצמו דקתני נטלו ללחא זה אומר על נטילת לולב וקשיא למאן דמנכר לצער ומשני שאני התם דבעידנא דאגבניהו נפק ביה ופרין אי
הכי ללחא יא זה מיציעי לי ומשני משום דקבעי למיתני סיפא לישב זה מנה רישא ללחא זה ור'רין לומר על כרחך הואיל והמנהג לא נגמר עדיין
לגמרי דבעי יענוע מנכר ועוד כדלמרי' בסוף פירקין (דף: ו) (שם): מנהגן של אנשי ירושלים אדם יואל מתוך צימו וולובו צידו ונכנס לבית הכנסת
ולולבו צידו קורא ק"ש ולולבו צידו אע"פ שכל אלו הדברים אין מעכבין מ"מ הואיל ויש בדבר מזה מן המזבח חשיב כעובר לעשייתו ובהדיא אמר
והיינו טעמא לפי שהמנהג מושג כל זמן שהוא מעוטף ועומד ומ"מ לא לגמרי דמי לולב דהתם מנכר על נטילת לולב ומשנטל עברה כבר
עיקר מזה והתם צירו' פליגי מצוה מאימתי מנכר עליהן רבי יוחנן אמר עובר לעשייתו רב הונא אמר צעט עשייתן:

הלוקה לולב מחבירו בשביעית. פירש בקונטרס דמס' הארץ מוקמי לה בגמרא ועם הארץ לגבי חצר לא קרי חבירו ועל חס דחק
דלשכחן בדוכתי טובא דקרי ליה חבירו דתמן צפ' הניחין (גיטין ס"א. וס) משאלת אשה לחברתה החסודה על השביעית ובפרק ככל
מנכרין (עירובין ג'). וס) האומר לחבירו לא לוקט לך תאני מתאמני אוכל מהן ערפי ומעשפי: ודאי *וקתני סיפא ד"ה צעם הארץ ובשבת פרק
שאל (דף: ק) לא יאמר אדם לחבירו שבור לי פועליה ומקוה לי בחבירו נכרי:

וליתניב ליה דמי האתרוג בהדיא. מ"ט אין רשאי ללוקח דאי משום דלוקח לעשות סחורה בפירות שביעית לא חשיב סחורה אלא כי היא
דמסכת שביעית פ"ו (מ"ג) לא יאיל לוקח ירקות שדה ומוכר צוק אכל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותר מותר למכור
פ' היינו לוקח היינו לוקט כדקתני סיפא אכל הוא לוקט ובהדיא קתני כמסכתא ולא יאיל לוקט וכשמוכר צוק הוא הלוקט עצמו אסור [דללקט]
לאכלה אמר רחמנא ולא ללקט לסחורה דהיינו למכור אכל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו דלא חשיב סחורה כיון דהוא לא ליקטם וצירוש' אמרי'
האמין מלקטין ואחר מוכר על ידיהן דעל ידי הצלעה מוכר שלו וכל חבירו א"ר יאקב' לשמות ללית נחשטף בה אומר אקב' להחשטף דמיו ולא
אחר כל שעה וסחורי שביעית דמן פ"ק ד"ה (דף: ג' וס) ופ' זה צורר (פסחים מד:) דיון כי היא גוונא ואפסי' הקונה מחבירו כדי להרויח
ולמכור ציוקר היינו נמי סחורה וצפ' *לשביעית (מ"ג) תמן שאין עושין סחורה בפירות שביעית ולא בצבורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא
בטרפין ולא בשקלים ולא בירוש' לא משכחם שיהו כולם שוים לענין סחורה אלא כי היא גוונא דבהדיא שרא רחמנא למכור כדמכיר או מכור לנכרי:
שאין מוסרין לעם הארץ דמי פירות שביעית. פ' הקונ' דהמורה אמרה לאכלה ולא לסחורה שכל פירות שביעית חייבין להחזיר
בשביעית הן ודמיהן הן ולא יעשה בהן סחורתו להנציג לאחר שביעית ולהעשיר וקשה דל"כ לישתור כל אותן דתמן במס' שביעית
פ"ו (מ"ה) שיש להם ציבור ובהדיא פריך בשמעתין אי הכי *ולולב אין לו ציבור דמתקיים הוא וקא אלא רשאי ללחא מה שציר חבירו
אלא ה"ט דליכא איסורי טובא שאין ע"ה מהר לאסור לקנות בהן כהמה טמאה עבדי' וקרקע' חלוק וטלית ומנעלי' ואין נותנין לא לבזר ולא
לצנן ולא לספן ולא לספר דשביעית לאכילה ולשמה ולסיכה ולא לשאר דברים ואסור לפרוע מהן חובו ואין מספר לדיינים ולאסורים שיש בפירות
שביעית שצריך לנהוג בהן קדושת שביעית:

יותר ממזון שאל' סעודות. משמע שיש בדמי אתרוג יותר ממזון שלם סעודות והא דתמן פ"ו דמעילה (דף: כ"א) נתן לו שתי פרוטות ואמר לו לך
והבא לי אתרוג בלחא ובשבת רמון התם בלחא פסול דלא צעי ליה אלא לאכילה אכל הכא כשר והדר לביב דמיו יקרים:

מעות הלוי מחוללין על פירות שיש לי בבית. פלוגתא היא בשמעתין דלענין ברכות (דף: ס"א וס) גבי כרס אל לולב אין לו ציבור ללחא מה שציר חבירו
ולמאן דלסר קשה מה מועיל כאן וי"ל דהכא קנסא בעלמא הוא ודכוותה אשכחן פרק האיש מקדש (קדושין דף: נה: וס) דאין לוקחין
כהמה טמאה ועבדים וקרקעות צמעות מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדם ומפרש התם קנסא:

אב"ל לפנינו מצוה לברך. כי היא גוונא אמרי' גבי מגילה פ' הקורא
את המגילה עומד (מגילה דף: כ"א) וכן תמן פרק ב"ה סימן
(מד: נ"א) ויש שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו ומפרש בגמ'
לאחריו ריחני הוא מני למימר לאחריו הלל ומגילה במקום שנהגו שלא
לברך אחריו אלא ריחני פסיקא ליה
וכמו כן הוא מני למימר מצוה טובא
כגון ליתא ושופר וסוכה ולולב למאי
דפי' ר"ת דאין מנכרין לשמור חוקין
אלא אחפילין לחודייהו ודוקא כשמסלקן
משום לילה וכמאן דלמר לילה לאו זמן
תפילין הוא':

עובר לעשייתו. מטעם זה ר'רין
לברך לולב קודם שיעטלו
דאי לאחר שנטלו מלאגביה נפק ביה
כדלמרי' בסוף פירקין (דף: מ' ג'). ומיהו
לא מסתבר כלל דהיך' יברך עליו והוא
מונח בכלי הא אומר בהקומץ רב (מנחות
ל: וס) תפילין מאימתי מנכר עליהן
משעת הנחה עד שעת קשריה וכל
שעה שאין המנהג מומנת צידו לעשות
לא מסתבר כלל לברך עליו ושמא
שנטל עיניהם אלא שחפץ אחד מן
האתרוג מנכר והיינו עובר לעשייתן
שעכצנים זה את זה אי נמי לאחר
שנטל עיניהם אלא שחפץ אחד מן
כדלמרינן בסוף פירקין (דף: מ' ג').
כשהפכו דאין יואל צמנות אלא דרך
גדילתן כדדרישין פרק לולב וערבה
(לקמן מה:) מדכתיב ע"י שטים עומדים
ואפי' נקיעו להו כדרך גדילתן אפשר
שימכוין שלא ללחא זה עד אחר ברכה
דאע"ג דלמרי' בסוף ראוהו צ"ד (ר"ה)
כח: דמלות אינן לר'רין כיווני מ"מ בעל
כרחו לא נפיק והא דלא משני הכא
בסוף פירקין (דף: מ' ג'). דמיירי בלחא
שאינו בקי שהולך אלא בקי ללמוד אי
נמי משום דלא גמרה מצוה עד אחר
ניענוע דמהאי טעמא נמי מנכרין אנטילת ידים אחר נטילה דלא גמר
מצוה עד אחר ניגוב כדלמרי' פ"ק דסוטה (דף: ד') דלוקח ללחא בלל
ניגוב ידים ומיהו לא דמי כולי האי דניענוע אינו אלא מכשירי מזה
לולב לעצמו דקתני נטלו ללחא זה אומר על נטילת לולב וקשיא למאן דמנכר לצער ומשני שאני התם דבעידנא דאגבניהו נפק ביה ופרין אי
הכי ללחא יא זה מיציעי לי ומשני משום דקבעי למיתני סיפא לישב זה מנה רישא ללחא זה ור'רין לומר על כרחך הואיל והמנהג לא נגמר עדיין
לגמרי דבעי יענוע מנכר ועוד כדלמרי' בסוף פירקין (דף: ו) (שם): מנהגן של אנשי ירושלים אדם יואל מתוך צימו וולובו צידו ונכנס לבית הכנסת
ולולבו צידו קורא ק"ש ולולבו צידו אע"פ שכל אלו הדברים אין מעכבין מ"מ הואיל ויש בדבר מזה מן המזבח חשיב כעובר לעשייתו ובהדיא אמר
והיינו טעמא לפי שהמנהג מושג כל זמן שהוא מעוטף ועומד ומ"מ לא לגמרי דמי לולב דהתם מנכר על נטילת לולב ומשנטל עברה כבר
עיקר מזה והתם צירו' פליגי מצוה מאימתי מנכר עליהן רבי יוחנן אמר עובר לעשייתו רב הונא אמר צעט עשייתן:

הלוקה לולב מחבירו בשביעית. פירש בקונטרס דמס' הארץ מוקמי לה בגמרא ועם הארץ לגבי חצר לא קרי חבירו ועל חס דחק
דלשכחן בדוכתי טובא דקרי ליה חבירו דתמן צפ' הניחין (גיטין ס"א. וס) משאלת אשה לחברתה החסודה על השביעית ובפרק ככל
מנכרין (עירובין ג'). וס) האומר לחבירו לא לוקט לך תאני מתאמני אוכל מהן ערפי ומעשפי: ודאי *וקתני סיפא ד"ה צעם הארץ ובשבת פרק
שאל (דף: ק) לא יאמר אדם לחבירו שבור לי פועליה ומקוה לי בחבירו נכרי:

וליתניב ליה דמי האתרוג בהדיא. מ"ט אין רשאי ללוקח דאי משום דלוקח לעשות סחורה בפירות שביעית לא חשיב סחורה אלא כי היא
דמסכת שביעית פ"ו (מ"ג) לא יאיל לוקח ירקות שדה ומוכר צוק אכל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותר מותר למכור
פ' היינו לוקח היינו לוקט כדקתני סיפא אכל הוא לוקט ובהדיא קתני כמסכתא ולא יאיל לוקט וכשמוכר צוק הוא הלוקט עצמו אסור [דללקט]
לאכלה אמר רחמנא ולא ללקט לסחורה דהיינו למכור אכל הוא לוקט וצנו מוכר על ידו דלא חשיב סחורה כיון דהוא לא ליקטם וצירוש' אמרי'
האמין מלקטין ואחר מוכר על ידיהן דעל ידי הצלעה מוכר שלו וכל חבירו א"ר יאקב' לשמות ללית נחשטף בה אומר אקב' להחשטף דמיו ולא
אחר כל שעה וסחורי שביעית דמן פ"ק ד"ה (דף: ג' וס) ופ' זה צורר (פסחים מד:) דיון כי היא גוונא ואפסי' הקונה מחבירו כדי להרויח
ולמכור ציוקר היינו נמי סחורה וצפ' *לשביעית (מ"ג) תמן שאין עושין סחורה בפירות שביעית ולא בצבורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא
בטרפין ולא בשקלים ולא בירוש' לא משכחם שיהו כולם שוים לענין סחורה אלא כי היא גוונא דבהדיא שרא רחמנא למכור כדמכיר או מכור לנכרי:
שאין מוסרין לעם הארץ דמי פירות שביעית. פ' הקונ' דהמורה אמרה לאכלה ולא לסחורה שכל פירות שביעית חייבין להחזיר
בשביעית הן ודמיהן הן ולא יעשה בהן סחורתו להנציג לאחר שביעית ולהעשיר וקשה דל"כ לישתור כל אותן דתמן במס' שביעית
פ"ו (מ"ה) שיש להם ציבור ובהדיא פריך בשמעתין אי הכי *ולולב אין לו ציבור דמתקיים הוא וקא אלא רשאי ללחא מה שציר חבירו
אלא ה"ט דליכא איסורי טובא שאין ע"ה מהר לאסור לקנות בהן כהמה טמאה עבדי' וקרקע' חלוק וטלית ומנעלי' ואין נותנין לא לבזר ולא
לצנן ולא לספן ולא לספר דשביעית לאכילה ולשמה ולסיכה ולא לשאר דברים ואסור לפרוע מהן חובו ואין מספר לדיינים ולאסורים שיש בפירות
שביעית שצריך לנהוג בהן קדושת שביעית:

יותר ממזון שאל' סעודות. משמע שיש בדמי אתרוג יותר ממזון שלם סעודות והא דתמן פ"ו דמעילה (דף: כ"א) נתן לו שתי פרוטות ואמר לו לך
והבא לי אתרוג בלחא ובשבת רמון התם בלחא פסול דלא צעי ליה אלא לאכילה אכל הכא כשר והדר לביב דמיו יקרים:

מעות הלוי מחוללין על פירות שיש לי בבית. פלוגתא היא בשמעתין דלענין ברכות (דף: ס"א וס) גבי כרס אל לולב אין לו ציבור ללחא מה שציר חבירו
ולמאן דלסר קשה מה מועיל כאן וי"ל דהכא קנסא בעלמא הוא ודכוותה אשכחן פרק האיש מקדש (קדושין דף: נה: וס) דאין לוקחין
כהמה טמאה ועבדים וקרקעות צמעות מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדם ומפרש התם קנסא:

עין משפט נר מצוה

פ"א א טו"ע א"ח ק"י ט
ספיקא דבבבלי:
צ"ב מ"י פ"א מ"ג
בבבלי כ"ג ופ"א
ה' ג' ופ"ד מה' תפילין
הלכה ו' סמך עשין כו
טו"ע א"ח ק"י כה ספיק
ח וק"י קנה ספיקא: יא:
צ"א ג' ד מ"י פ"ח מה'
שמטה הלכה יא:
צ"ב ה שס הלכה י:

רבינו חננאל

וכן לא יאמר הוא ימשה
רבה והדר מברך. אמר
ליה רב ספרא משה
שפיר קאמרת, אלא מיהו
בבבלי וכו' הכא והתם, חזא
מלחא היא, ואסוקי מלחא
לית לן בה. [מתנ'] מקום
שנהגו לכפול. יפסול. תנא
רבי כופל בה דברים.
אב"ל אלו לא יאמר, וכל
מוסרי, ואוקימנא מוסרי.
לכפול. מאודך ולמטה.
לברך אחריי יברך. הכל
במנהג המדינה. ואוקמה
אב"ל אלו לא יאמר, וכל
אב"ל לפני מצוה, דקיימא
לן כל הברכות ברין מברך
עליהן עובר לעשייתן. פ'י
כדכתיב וירץ אחימנע
דך הכבד ויעבר את
הכוש, כלומר רץ אחימנע
והקדים את הכושי.
פ"א הלוקה לולב
מחבירו בשביעית נתון
לו אתרוג במתנה כו'.
לא רצה לתת לו אתרוג
במתנה, מבליע לו דמי
אתרוג בלולב. פ' אי היה
שזה הלולב זה והאתרוג
זה (ו) ונתן לו שני וזוים
בלולב, ולוקח האתרוג
בכנס, כי בפירוש לתת דמי
פירות שביעית לעם הארץ
אסור. והאתרוג שהוא פרי
אסור בהנאה, אבל הלולב
שהוא כנו עין ואינו פרי,
היינו אומר כי אין בו
איסור, [מ"ה] דאמרין
לקמן שהוא אסור, [אנא]
משום דהוא לולב כן שנה
ששית שנוכס בשביעית.
דתיב אין מוסרין פירות
שביעית לעם הארץ יותר
ממון שלם סעודות, ואם
מסר אומר לו מעות הללו
מתוללין כו'. פ'י מזון ג'
סעודות כדי מזון ליום
אחר ואפילו לשבת.

המשך הנספח בעמוד הבא.

עין משפט
גד מצוה

קב א מ"י פ"ב מ'ל
 שגות הללי י:
קב ב מ"י פ"ב מהלכות
 לולב הללי י: סג
 עשין מד טושי"ע א"ח פ'
 תרנח טשי"ב ז' וינ"י תרמט
 ט"י ז': כ'
קב א מד טושי"ע
 שם טשי"ד:
קב ב מ"י פ"ה מ'ל
 תפלה הללי ח: סג
 עשין ט טושי"ע א"ח פ'
 ז' טשי"ד א:
קב ג מ"י פ"ד מ'ל
 תפלין הללי ח: סג
 עשין כד טושי"ע א"ח פ'
 ג טשי"ד א:
קב ד מ"י ש' טו
 סגם ש טושי"ע
 א"ח פ"י מד:
קב ה מ"י פ"ה מ'ל
 תפלה הללי ח: סג
 עשין ט טושי"ע א"ח פ'
 ז' טשי"ד א:
קב ו מ"י ש' וינ"י
 מ'ל לולב הל' כד
 סגם ש טושי"ע
 שם וינ"י תרנח טשי"ב א
 כהנ"ס:

(א) רש"י ד"ה עד עלם עד
נמצאנו של נוח:

[illegible]

וּלְקַחְתָּם שְׁתָּהָא לְקִיחָה **כָּל־א' וְא'.** מַלְלָה כְּמִיד וּלְקַחְתָּם לְשׁוֹן יִחִיד וּבְגִי סוּכָה לֹא לְרִיךְ קֶרֶס דְּהָא כְּמִיד כָּל הָאֲדָרָם: **אֲלֵא א"ב** נִתְּן לֹא בְּמַתְנָה. וּבְאֲמָרָיו הַשּׁוֹתְפִין נִמְי לֹא עֲנִיפִין כְּדֻמוֹת צִבְיִילֵי וְשׁ וְחֻלְטִין (ד' ק"ז פ"א: וס"ט) גְּבִי אֲחִין שְׁקִטוּ וְאֲמָרָיו בְּמִתְקָה הִבִּית וְלֹא חֲשִׁיד שְׁלֹו כִּיּוֹן דְּלִין מִיּוּחַד שְׁלֹו אֲלֵא כְּשֹׁאֵל הִיּוּ וְלִיּוֹן יוֹלָא צוּ וּמָה שְׁהִגְוּ הִקְהֵל לְקִטּוֹת אֲמָרָיו שְׁוֹתְפִיּוֹת מְלֻמְדִין חֹתֵן שִׁיּוֹ כּוֹלֵס נֹתֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲלָקוֹ לְחִזְבִּירָא עַל מִנְתָּה לְחִזְבִּירָא וְיֵשׁ לְשִׁמּוֹן לְדִכּוּן דְּקִדְּוָהּוּ עַל מִנְתָּה לֵלֶאֱמַר צוּ שִׁלָּא לְשִׁמּוֹן לְפִי שִׁלָּא עַל חִדּוֹשׁ זֶה צֹא לְהַשְׁמִיעֵנוּ שִׁלָּא דְּמִי לִמְנָה וְעֻמְשָׁה צִבְדָר אֶחָד דְּהִיטוּ כְּשִׁנְיִינָא סוֹתֵרִינָא הִיּוֹה אֶת זֶה כִּי הִיּוֹה דַּעַל מִנְתָּה שְׁתַּחֲסִיר לִי אֶת הַיַּיִר צִבְרָק מִי שְׁאֲחֻז (וַיִּשָּׁן דָּף ע"ה. וס"ט) וְחָ"ט כִּיּוֹן דְּאֲמַר ע"מ שְׁתַּחֲסִיר לִי אֶחָב אֶת הַקְדִּישָׁא אִינוּ מְקוּדָשׁ כְּדֻמוֹת כְּסוּף יֵשׁ וְחֻלְטִין (ד' ק"ז פ"א: וס"ט) גְּבִי שׁוֹר זֶה נִתְּוֹן לֶךְ צִמְתָּה שְׁתַּחֲסִיר לִי דְּכִיּוֹן דְּקִדְּוָהּ לִי מִיַּדִּי דְּחֹזִי לִי קִאֲמַר וְחָ"כ הִיּוֹךְ יוֹלָא וְיֹהֵא אֵלֵן תַּנֵּן צִבְרִינָא פִּרְקֵי הַשּׁוֹתְפִין (דָּף ע"ה. וס"ט) גְּבִי מְנַדֵּס דְּבִית חוֹרוֹן דְּכָל מִתְנָה שְׁאִינָה (י) שֹׁאֵס הַקְדִּישָׁה לֹא מִתְנָה מְקוּדָשָׁת לֹא שְׁמִיָּה מִתְנָה וְיִי"ל דְּהִי"ט הִיּוּ בִּידוֹ לְהַקְדִּישׁ לְהִיט קִדּוֹשׁ כָּל זִמָּן שְׁהוֹה בִּידוֹ עַד שִׁחֲסִיר עוֹדוֹ דְּהִתֵּס נִמְי לֹא צִבְדָּקֵשׁ תַּלְוִי שְׁטֵס הַמְתָּה כְּדֻמוֹת צִבְרִינָא יִירוּשָׁלַם דְּאֲמַר עַלֵּה רִצִּי יִרְמִיָּה רִצִּי יְהוּדָה בְּעִי מַעֲתָה מִתְנָה אִין אֲרֵס נֹתֵן מִתְנָה לְחִזְבִּירָא ע"מ שִׁלָּא יִקְדְּשֵׁנָה לְשִׁמְשִׁים וּמַשְׁנֵי מַתְנִי' כָּל מִתְנָה שִׁיּוֹ כְּמַתְנָת גְּבִי חוֹרוֹן שְׁהִינָה צִבְרָה שֹׁאֵס הַקְדִּישָׁה אִינָה מְקוּדָשָׁת אִינָה מִתְנָה כְּלוֹמַר שִׁלָּא נִתְּוֵן לִי שְׁהִינָה הַמְקַבֵּל שׁוֹם הִנְחָה שְׁעוּלָס אֲלֵא שִׁיּוֹה מוֹתֵר לֵאֲחִיו שֶׁל נֹתֵן זֶה וְחָ"י הַעֲרַמָּה צִעְמָלָו וְלֹא שְׁמִיָּה מִתְנָה שְׁהִי לִי זֹכֶה דֵּה לַעֲנִין עֲמָלוֹ מִשּׁוֹם שְׁהִי לִי זֹכֶה דֵּה לַעֲנִין שֶׁל אֲלֵל הִכָּה דְּמוֹכָה לִיָּה שְׁהִינָה צוּ שְׁמִיָּה מִתְנָה וְהִזְכִּיר שֶׁל הַקְדֵּשׁ אֲלֵא מִשּׁוֹם שְׁעֵל הַקְדֵּשׁ הִיָּה מַעֲשֵׂה לְשׁוֹן כָּל מִתְנָה שְׁהִינָה וְכִי' מוֹרִית כֵּן דְּמַשְׁמַע שְׁהִינָה מִתְנָה לְשׁוֹם דְּבִר גִּס סַעוּדָתוֹ הִיָּה מוֹרִכָת עֲלִיו שִׁלָּא הִיָּה דַּעְמֹו לִיתֵן כָּלֵל לַעֲנִין שׁוֹם דְּבִר רַק שִׁיּוֹה אִינוּ וְיֹאכֵל כְּמוֹ שְׁמַרְפֵּשׁ שֵׁם בְּגִמְרָל אִינוּ מִשּׁוֹם דִּיתֵרֹת אֲקוּר צִבְדוֹר הִנְחָה אֲבָל צִעְמָלָה מִתְנָה הִיָּה אֲחֵ"פ שֹׁאִין יִכּוֹל לְהַקְדִּישָׁה כְּדִתֵּן פִּרְקֵי צִבְרָה דְּנִדְרִים (דָּף פ"ה. וס"ט) שְׁתֵּתֵן לִצְמֹו מֵה שְׁוֹשָׁאֵת וְעוֹתֵת לְפִיָּה וּבִפ"ק קְדוּשָׁין (דָּף ע"ה. וס"ט) שְׁתֵּתֵן לִצְמֹו ע"מ שִׁיּוֹה צוּ לְחִזְבִּירָא וְיֹהֵא **אֲלֵא א"ב** יוֹלָא

ומה שלא החזירו רבי יהושע לרבן גמליאל אלא נתנו לרבי אלעזר
היה שילאו כולם ואח"כ יחזירוהו: **ואמר** שמואל סבין וקערה
ללא תימא דווקא תפילין וס"ת דאיכא ציון כתיב הקוד

עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד עֵצֶמוֹ שֶׁל יוֹם
וְקִסְבֵּר⁶ עַד וְעַד בְּכָלֹל וּמִי סָבַר לִיה כּוּוֹתִיה
וְהָא מַפְלִיג פְּלִיג עֲלֶיהָ⁷ (דְּתַנְיָא)⁸ מִשְׁחָרֵב
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַתְּקִין רַבִּן יוֹחָנָן בֶּן זְכָאִי שִׁיחָא
זֶה הֵנָּה כּוֹלֹ אֲסוּר אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה
וְהֵלֵא מִן הַתּוֹרָה הוּא אֲסוּר דְּכָתִיב עַד עֵצֶם
הַיּוֹם הַזֶּה עַד עֵצֶמוֹ שֶׁל יוֹם רַבִּי יְהוּדָה
הוּא דְקָא טַעִי הוּא סָבַר מִדְּרַבְנָן קָאמַר וְלֹא
הָיָא מִדְּאוּרִיתָא קָאמַר וְהָא הַתְּקִין קָאמַר
מֵאִי הַתְּקִין דְּרִשׁ וְהַתְּקִין: **מִתְנִי'** י"ט הָרֹאשׁוֹן
שֶׁל חֹג שָׁחַל לַהֲיִיּוֹת בִּשְׁבֹּת כָּל הָעָם מוֹלִיכִין
אֶת לִוְלִבְהֶן לְבִית⁹ הַכְּנֶסֶת לִמְחֶרֶת מִשְׁכִּימִין
וְנִזְכָּרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיד אֶת שְׁלוֹ וְנוֹטְלוֹ
מִפְנֵי שְׁאִמְרוּ חֲכָמִים אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי
חֻבְתּוֹ בַּיּוֹם טוֹב הָרֹאשׁוֹן בְּלוּלֹב שֶׁל חֲבִירוֹ
וְשֹׂאֵר יָמוֹת הַחֹג אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חֻבְתּוֹ
בְּלוּלֹב שֶׁל חֲבִירוֹ רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר¹⁰ אִיִּים טוֹב
הָרֹאשׁוֹן שֶׁל חֹג שָׁחַל לַהֲיִיּוֹת בִּשְׁבֹּת וְשִׁכָּה
וְהוֹצִיא אֶת הַלּוֹלֵב לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים פְּטוּר
מִפְנֵי שְׁהוֹצִיאוֹ בְּרִשּׁוֹת: **גַּמ'** מִנֵּה"מ דִּת"ר
וְלִקְחָתָם שֶׁתֵּהָא לְקִיחָה בִּיד כָּל אֶחָד
וְאֶחָד¹¹ לָכֶם בְּמִשְׁלָכְכֶם לְהוֹצִיא אֶת הַשְּׂאוּל
וְיָצֵאת הַגּוֹזֵל מִכָּאֵן אִמְרוּ חֲכָמִים¹² אֵין אָדָם
יוֹצֵא יְדֵי חֻבְתּוֹ בִּי"ט הָרֹאשׁוֹן שֶׁל חֹג בְּלוּלֹב
שֶׁל חֲבִירוֹ אֵלֹא אִם כֵּן נִתְּנוּ לוֹ בְּמִתְנֵה
וְיִמְעָשֶׂה בְּרַבִּן גַּמְלִיאֵל וּרְבִי יְהוֹשֻׁעַ וּרְבִי
אֱלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וּרְבִי עֲקִיבָא שְׁהוּ בֹאִין
בְּסַפְיָנָה וְלֹא הָיָה לָהֶם אֵלֹא לְרַבִּן גַּמְלִיאֵל
לְכַבֵּד שְׁלָקְחוּ בִּאלָף זֶז נִטְלוּ רַבִּן גַּמְלִיאֵל
וְיֹצֵא בּוֹ וְנִתְּנוּ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּמִתְנֵה נִטְלוּ
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְיֹצֵא בּוֹ וְנִתְּנוּ לְרַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן
עֲזַרְיָה בְּמִתְנֵה נִטְלוּ רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
וְיֹצֵא בּוֹ וְנִתְּנוּ בְּמִתְנֵה לְרַבִּי עֲקִיבָא נִטְלוּ
רַבִּי עֲקִיבָא בְּמִתְנֵה לְרַבִּין גַּמְלִיאֵל לְמָה לִי
לְמִימַר הַחֲזִירוֹ מִלְתָּא אֲגַב אוֹרְחִיָּה קָא מִשְׁמַע
לִן בְּמִתְנֵה עַל מִנֵּת לְהַחֲזִיר שְׁמָה מִתְנֵה כִּי
הָא¹³ דְּאָמַר רַבָּא יְהָא לָךְ אֲתֵרוֹג זֶה עַל
מִנֵּת שֶׁתְּחִזִּירָהּ לִי נִטְלוּ וְיֹצֵא בּוֹ הַחֲזִירוֹ
וְיֹצֵא לֹא הַחֲזִירוֹ לֹא יֹצֵא לְמָה לִי לְמִימַר
שְׁלָקְחוּ בִּאלָף זֶז לְהוֹדִיעַךְ¹⁴ כִּמְהָ מִצּוֹת
תְּחִיבוֹת עֲלֶיהֶן א"ל מַר בַּר אַמִּימַר לְרַב אִשִּׁי
אָבָא צַלְוִי קָא מַצְלִי בִּיה מִיִּתְיִב¹⁵ הִלָּא יֵאָחֵז
אֲדָם תְּפִלִּין בִּידוֹ וְסָפַר תּוֹרָה בְּחִיקוֹ וְיִתְפַּלֵּל
וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה בְּהוֹן מִיָּם¹⁶ וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה בְּהוֹן לֹא שִׁנֵּת
שִׁבְעָה וְלֹא שִׁנֵּת עֲרָאִי וְאָמַר שְׁמוּאֵל¹⁷ סִבְּרִין

[illegible]

כל היום קרוי ע"ס היום: וקסדר
והלך עד בכלל להחזירו בזה"ר מורה
קראי אין עומד עד ע"ס ועד בכלל
מיפלא פליג. רמ"י יהודה עליה שמזנינו
שמתה רבי יהודה בדורו על תקנת
רבינו למה מלה הדבר בעצמו דמשמע
לעשות סייג באל והלך מן הסורה הוא
אסור: דרש. המקרא עד ועד
בכלל: ו**הפסוק** לפי שהיו רגילים
לחכות חדש מחזות ולהלן כשהיה בזה:
קיים עד עכשיו הו"ק הדק: **הפסוק**
מרתני י"ט הראשון כו'. דלמרינן
לקמן (דף מג.) דדוחה מצות לולב
שבת ב"ע הראשון לבדו: **מוזיקין**
אין לולבין. מערב שבת: **שפוליא**
ברשות. ברשות מצוה שהיה טרוד
במצוה ומשכב ועסוק וממנה לעשותה
ומתוך כך טעה ושכח שהוא שבת
וקסבר רבי יוסף טעה בדבר מצוה
ושגג בדבר כרת פטור מקרבן:
גב' מנה הני מילי. דלין אדם
בכח בלולב של כצירי: **לכס משלכס**.
משמע: **למה** לי למימר החזירו.
מה לנו למדין מחזרה זו דלאטריך
תנא למימניה בפתח: **הא קמ"ל**.
דר"ג ע"מ שיחזירוהו וז נתנו לו
ואפ"ה היא מתנה עד שז"ל בו:
החזירו לו יאל. דמתנה על מנת
להחזיר מתנה היא והרי החזירו לו
אבל אם לא החזירו אגלגל מלתא
דמטיקרא גזול הוא בידו: **ה"ב למה**
למה למימר שלקחו באלף וזו להודיע
למה מצוה חציבות עליהם: **הוא**
מאלי ביה. כשהיה מתפלל היה לולבו
בידו מרוב חיבתו עליו היה מתפלל
בו: **לא יאחו** אדם כו' ויפסול.
מפי שטרוד הוא במחשבתו שלא יפלו
מ"ט ויחזבו ואל דשמו מיושבת עליו
בתפלתו: **לא י"ש** בהם **לא שינס**
קבע ולא **שינס** עראי. שמה יפלו
מידו והכי אוקימונא ליה בהישן (לעיל
דף טו.) דהא דקמין לא קבע ולא
עראי בדנקיט ליה צדיה: **ספין**.
מפיער שמה יפול ויתקע על ברגלו:
וקערה. מליאה: **ומעוט**. שלא
יתפורו: **וכבר**. שחם יפול יהא
נמאס: **לאו** מצוה ניעבו. לחאון
והיין עליו למשא לפיכך טרוד במשא
וכבר עליו משאס ומיירט: **הבא**.
נעילתה לקחתה מצוה היא ומתוך
שחביבה מצוה עליו אין משאס
ושימורה כד עליו ולא טרוד: **קורא**
בסורה. לרין להניח הלולב לפי
שגולל ס"מ ופותחו: **נכנס** לבית
המדרש. טרוד בשמעתא ויפלו מידיו:
לא

תם לא מצוה ניהו וטרי
רבי אלעזר בר צדוק אומר
א מביתו ולולבו בידו הולך
ומתפלל ולולבו בידו קורא
לבקר חולים ולנחם אבלים
בנו וביד עבדו וביד שלו
וי' אומר ו'ט: אמר אבי

לרצי עקיבא דעתו של רבן גמליאל
א בהן. אנטריך ליה לשמואל למימר
דעתו מתיישבת בתפלתו:

(א) וברכותיו: וְיִשְׁמְרוּ
 (ב) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ג) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ד) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ה) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ו) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ז) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ח) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ט) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (י) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (יא) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (יב) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (יג) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (יד) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (טו) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (טז) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (יז) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (יח) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (יט) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כ) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כא) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כב) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כג) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כד) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כה) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כו) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כז) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כח) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (כט) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ
 (ל) וְיִשְׁמְרוּ: וְיִשְׁמְרוּ

1. וְלֹא־תִקְרַע וְיִכְרַם לָאֵל
תֹּאכְלוּ עַד עֵצֶם הַיּוֹם
וְהָיָה עַד הַבֵּיאוֹכֶם אֶת
קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל
מִשְׁבְּתֵיכֶם: וַיִּקְרָא כֵּן יוֹם
2. לְיִתְרוֹתָם לְכֶם בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר
כֶּפֶת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ
עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל
וּשְׂמֹחֲתָם לִפְנֵי יְיָ
אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
וַיִּקְרָא כֵּן מִ

גמ' כמה מצות חביבות.
עיין צצ"ק דף ט ע"ג תוס'
ד"ה אלימא :

אמר ר' יהודה. גרסינן
ולא גרסינן אמר לו
ר' יודא. שמי' לא
רצאו מימי, אבל ממה
דבריו עלתה חכמה
בין ידן וזלי ואמר מן
חידוש חידש ר' יוסנן בן
זלי והלן מן הסורה
אמר ר' זלי (ל: א) אמר
ר' יודא למנא דמתני'
(מנחות סח.) מדרבנן
קאמר. לומר הוא
לגזור עליו משום שהיה
טעם דעלוי דשמיא כינה
ר' זלי (ל: ב) דרש והתקין.
שינוי להם התקלה וסעד
דינאמא אקור, לפי שעת
עכשו היה היתר דכבר
מקשה העומר ששומעין
ממנו (שם) החזירו יצא.

[illegible]

2007-08-28 14:20

מסורת הש"ס

(א) לעיל, לו (ב) כ"י א"ת
ועבר מזה אל ר' ויחי
מס', (א) נערכין (ב)
(ד) ערכין (ב) (מספ')
המנהג פ"א ה"ג, (ס) ונבי
לית לא נקט לשון דלוק
דמסמחא יו לו טעית ונבי
לול נמי יוכל לאלף בלול
של אביו מוס' ערכין (ב)
ד"ה הידוע, (א) (מספ') שס
(מספ') טהרות פ"ג ה"ה,
(א) (דף מה: ח) כ"ה:
כספ', (ט) (נ"ל ומשודע),

תורה אור השלם

1. תורה צוה לנו משה
מוקדש קהלת יעקב;
דברים ט ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר אבי ר' ויחי
אין צריכות כוונה, עין
לעיל דף ט ע"ה מוס' ד"ה
עבר:

מוסף רש"י

ומחזיריה למים בשבת.
שחי שורין האגודה כשת
כדי שלא יעשו (קע"ל ד"ה)
הרחק ע"ד לולב הגזול

רבינו חננאל

לא שנו. דפטור אלא שלא יאל ידי חוצה נטילה קודם שהוילאו
דהשתא טרוד במזוה וטעה בדבר מזוה אצל יאל זו קודם שהוילאו
מו לא טעה בדבר מזוה הוא ולא טרוד מהשתא במזוה לעשותה:
ה"ג הא מדאגבזיה נפיק זיה אמר אביי כשהפכו.
לא יאל זו הא לא הוילאו אלא"כ הגביהו
ומדאגבזיה נפיק זיה ידי חוצה לקיחה
וקמי פטור אמר אביי כשהפכו
כשהגביהו הפך העליון למטה והאגד
למטה ואמרין לקמן"ן אין יואלן בהן
אלא דרך גדילתן: ודך כנוד.
כגון כסודר שזכר ידיו כסודר
כדלמך לעיל (ד' לו): ודך כיון.
כגון בקערה: אומר היה רבי יוסי
עולת העוף שנמלאת בין אגפיים.
נראה צעני דהאי בין אגפיים
אינו אלא לשון עופות. עולת העוף
שנמלאת בין עופות המלוקים לחטאת
המפרססין אלא המוצא שפעמים שהן
נעשין על קרן אחת כדמך בשמיטת
קדשים (ומס' ד' סג). חטאת העוף
היתה נעשית על קרן מערבית דרומית
ושלשה דברים היתה אותה הקרן
משמשת מלמטה וג' מלמעלה מלמטה
חטאת העוף והגשות ושיירי הדם
ומלמעלה נעשית שם בקרן חטאת
העוף כשהיא רצה כמורה שעיקר
מקום עולת העוף בקרן דרומית
מזרחית וכשהיו כהנים רבים עומדים
למולקס עולת העוף כמורה זאת
למעבר ונעשית שם בקרן חטאת
העוף אלא שהעולה נמלאת מחוט
הסקרל והחטאת למטה: וכסודר.
הכהן חטאת העוף היא: ואכלה.
ונמלאת שמעל בקדשי שמים בשוגג:
פטור. מקרבן מעילה הואיל דעס
החטאת נמלאת ואכלתה מזוה דכתיב
(שמות טו) ואכלו אותם אשר כפר
בזה הוה ליה טועה בדבר מזוה
ופטור: היינו סך. למה ליה לרז
הוה למימר פטור דממתני' שמע'
ליה: מהו דיתא. כמתי' הוא
פטור משום דטעה בדבר מזוה
וסוף סוף עשה מזוה שנטל הלולב
בזוהא זו אצל הכה לא עשה מזוה
באכלתה אס עולת העוף היא: קא
משמע לן. רז הוה דשמיע ליה
מרבית דלא שני לרבי יוסי בין טעה
בדבר מזוה ועשה מזוה לטעה בדבר
מזוה ולא עשה מזוה: הכי גרסין

רבי יוסי אומר השואט אס הממיד שאינו מוקד כהלכתו מן
המומין בשבת חייב חטאת. משום שחטתה בשבת שאינה של מזוה
ואינה דוחה אלאמה טעה בדבר מזוה ולא עשה מזוה חייב שהרי
טרוד זה במזוה שהיה רוצה לשחוט תמיד של שבת וכסודר שזוה
מוקד: להכשירן לא גרסין: מלשכה שאין מוקדן. דאין זה טועה בדבר מזוה שזלשכה זו אינו טרוד שאין עומדין
להקריבה להיות חרד עליהם מתי יקרבין ואף חרדת זמן הממיד לא שייכה הכה שקרוב למיד הוא ולא דק בלשכות להכשירן מאחו יציא:
מרבני' מוקדא אשה מיד כנה ובעלה. את לולביהן ולא חמרין קמטלטל מיד דלא חזי: מחזירין למים. שלא יכמוס: בשבת
מחזירין. שהרי מכלא נטלוס היום אצל לא מוספין מים כ"ש שאין מחזירין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים לזון מהני דטרח
למקומו מנה: כמורד מחזירין. בחולו של מועד מזוה להחליף: גב' אימא לא. דלגנה איכא איסור טלטול: קא משמע לן.
כיון דראו לנטילת אנשים תורת כלי עליו ומותר בטלטול לכל: חייב בלולב. לחנוכו מדבריהם: לשמור מפילין. שלא יכנוס בהן לית
הכסא: היודע לשמור גופו. מטומאת מגע ומשא והאל: אולטין על גופו טהרות. אס נגע גופו בטהרות אין חוששין להם. אצל לא
על ידיו אס נגע צדיק בטהרות חוששין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור ידיו ממותרת כסם ידים שגורו עליהם להיות
נעיות אלא אס כן יודע לשמורם אצל היודע לשמור את ידיו משנטלס אינו נוגע בשום דבר ספק או כספק"ה המטמא את הידים ואס
לא נזהר וצא ליגע בטהרות נוטל ידיו: אולטין על ידיו טהרות. שנגעו ידיו בזה: והיודע לישאל. שאס שולטין אותו נגעת בטומאה
זו יודע להשיב את או לאו או אינו יודע: כדמס' ברכים ספיקו טעור. אס שאלוהו ואמר איני יודע: כדמס' פסחים ספיקו טעור. אלא
גמירי לה הלכתא מסוטה כדלמרינן במסכת סוטה (דף כה). ומכלא אמה דן לשרץ כו': היודע לפרוס כפיו. כשהוא כהן: חולקין
לו טרומה צבים הגרנוס. ומקמי הכי אין חולקין לו בגורן אצל משגרין לו לציטו אס יודע לשומרה בטהרה דהכי תניא בגמרא דנושאין על
האנוסה צבמות (דף טז): עשרה אין חולקין להם טרומה צבית הגרנוס חרש שטות וקטן כו' וכולן משגרין להם לציטו צבית הגרנוס אין
חולקין להם שציון טרומה הוא שאין כל רואיו יודעים זו שהוא צבי לשומרה אצל לציטו משגרין להם בבקיאס ומכירין בזה ומשיודע
לפרוס כפיו ופורס בצבור הכל יודעים שהציא שמי שערות שאין קטן פורס כפיו כדלמרינן במגילה (דף כה). הלכך חולקין לו:
היודע

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

מב.

אמר אביי כשהפכו. מדאיתערין לשנוי הכי משמע דסבירא
ליה דמזוה"ן אין צריכות כוונה דהא קלי אמוילא לרשות
הרבים והתם אין שייך מתכוין ללכת כל כמה דלא צריך ועוד
דאיירי בזהלך אצל צבי ללמוד ותימה דכסוף רלואו ד"ד (ר"ה ד' כח):
דלמר צבא מזוה אין צריכות כוונה
קא מותבי ליה אביי טובא ושמה אביי
קיבלה מיניה: עולת העוף
שנמלאת בין אגפיים. למאי דלמרי'
בשילי אלו דברים (פסחים ד' עב):
דלא פטר רבי יוסי בלולב אלא משום
דזמנו צהול צריך לומר דהאי נמי
זמנו צהול כדי שלא תצא חטאת ליד
נומר: בזה דתימא התם הוא
דמעה בדבר מצוה ועבר מצוה אב'
הבא טעה בדבר מצוה ולא עשה
מצוה אימא לא קא משמע לן.
פלוגתא היא בפסחים פרק אלו
דברים (שס) דמתיב התם בנתחלף
לו שפוד של נומר בשפוד של לל
ואכלו ואית ספרים דגרסי מהו דתימא
הני מילי מזוה דרמי עליה אצל
מזוה דלא רמי עליה אימא לא כלומר
לולב דלא סגי ליה דלא שקיל דאי
כאשר על ידי אחרים אצל חטאת
אפשר שאללה את:

שאינו מבוקר בהלכתו. ואפי'
נמלאת סם משום דטעון
ציקור ד' ימים קודם שחטתה בדפרק
מי שהיה טמא (שס דף לו). יליף לה
מפסח בגמרא שזה: היודע לישאל
ברשות היחיד ספקו טמא. אצל אינו
יודע לישאל אפילו צרשות היחיד
ספקו טהור כדדרשין בטוטה פרק
כסס (ד' כח): היודע לפרוס
בפיוחולקין לטרומוהו בהיתגרנוס.
מקמי הכה אין חולקין לו בגורן אצל
משגרין לו לציטו אס יודע לשומרה
בטהרה והכי תניא בגמרא דנושאין
על האנוסה צבמות (ד' טז): וסס
עשרה אין חולקין להן טרומה צבית
הגרנוס וקא חשיז חרש שטות וקטן
וקמי ספא משגרין להן צבמות
וצבית הגרנוס אין חולקין לו שציון
טרומה היא שאין כל רואיו בקיאין
זו שיועד לשומרה בטהרה אצל
לציטו משגרין לו הבקיאין זו (ט) ומי
שיועד לפרוס כפיו ופורס בצבור
הכל יודעין שהציא שמי שערות
שאין קטן פורס את כפיו כדמך במגילה
(דף כה). ק' פ' בקונט' ולא משמע הכי אלא בקטן ממש איירי דומיא
דהיודע לדבר אביו מלמדו מורה והיודע לשחוט וכן כולהו אחרני'
והא דלמר בנושאין על האנוסה (בימות דף טז): דאין חולקין
טרומה

היודע לשמור גופו ואוכלין על גופו טהרות
לשמור את ידיו אוכלין על ידיו טהרות
היודע לישאל ברשות היחיד ספיקו טמא
ברשות הרבים ספיקו טהור טהור היודע לשמור
את כפיו חולקין לו
היודע

עין משפט
גר מצוה

קיו א מיי פ"ב מהל'
שגנוס הלכה י'
קיה ב ג מיי פ"ו
מלכות לולב הל'
ט סמך עשין מד:
ק"ד ד מיי שס הלכה יא
סמך שס טוטה
ל"ח ס' מנהל ס':
קב ה ו מיי פ"ו מהל'
לולב הלכה כה סמך
עשין עד טוטה"ה ח"ח ס'
מנהל:
קבא ד מיי שס הלכה יט
סמך שס טוטה
ל"ח ס' מנהל:
קבב ח מיי פ"ג מהל'
לולב הלכה י סמך
עשין ט טוטה"ה ח"ח ס'
ס' לו סמך ג:
קבג ט מיי פ"ד מהל'
מפילין הלכה יג
סמך עשין כ טוטה"ה ח"ח
ס' לו סמך ג:
קבד י כ מיי פ"ה מהל'
מ"ה הלכה י סמך
עשין ט טוטה"ה י"ד ס'
רמה סמך ה:
קבה ל מיי פ"ו מהל'
לכות הטומאות
הלכה י'
קבו מ מיי פ"ז מהל'
מנומסות הלכה יכ:

רבינו חננאל (המשך)
והייחודן אמר אביי
למלכות, קמילא אפי' אשה
מותרת למלכות, וכל
שכן איש. ומתחזקת למים
בשבת אלו גורנין מוסם
השק[א]ן[א] ורובם. וירושלמי
תני מטלטלין עצי בשבת.
להרחיב בהן לחולה בשבת.
רבנן דקיסרי אמרין,
עברה מותר להניח לחולה
בשבת. ר' יהודה אומר
בשבת מחזירין ידות [וטב]
מוסיפין במעמד מחזירין.
יש מי שאומר, מחזירין
ומוסיפין ומחזירין הכל
במים. ויש מי שאומר,
ומחזירין ומוסיפין בהרס
הוא. ומסבירא כמאן
דאמר במים, דהא מחזירין
ומוסיפין ומחזירין קמי,
היאך דמחזירין בשבת,
חמן קמי דמוסיפין
ביום טוב וחמן קמי
דמחזירין במעמד. ואמאי
אין מוסיפין מים
בשבת, משום דנראה
כמקוה ורובם בשבת.
פ"ה. כל קטן היודע
לנעט בלולב חייב, היודע
להתעטף בצעיית חייב,
היודע לשמור מפילין אביו
לוקח לו מפילין, היודע
דאמר מלמדו תורה
צוה לנו וגו' ופסקו
הראשון מקריט שמע,
היודע לשמור ידיו אוכלין
על גבי ידיו טהרות, היודע
לשמור גופו אוכל על גבי
גופו טהרות, כיצד בודקין
אוהו, (א) (מסבילין) אוחו
ומוסרין לו חולין אס
לזמנו, ורואין. היודע
לשאל, ברשות היחיד
ספיקו טמא ברשות הרבים
ספיקו טהור. היודע לפרוס
את כפיו חולקין לו
היודע

(א) לשון המוספתא דטהרות
פ"ג ק' חולב ופילין צדיקין
אוחו מפילין אוחו ומוסיפין
לו חולין לשם מרחוה אס הים
יודע לשמור את גופו אוכלין
ע"ג גופו לשמור את ידיו
אוכלין על גבי ידיו טהרות.
ע"כ.

המשך הנספח בעמוד הבא.

מסורת הש"ס

(א) מנחות דף י. עמ' נסוטה
(ב) י"ב דף ט. וי"ק
(ג) נמשנה מרומות
פ"ח מ"ז חלקה כה"ג ור'
נחמיה ממיר חמס בבתימא
דמיימי הכל מפורש טפי
הלך ממיר חמס
הכרימא, (ד) לקמן נ"א.

תורה אור השלם

1. וכן תגשן ער לזבח
אין רע וכן תגישו פסח
וחלה אין רע הקריבהו
אף לפחוק ורצ' או
השאר פחוק אמר י'
צבאות: מלאכי א

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה ור' מיימי
וכי' ללא בני כהן ובגדי
כסונו: (ב) בא"ד כדך כל
הקדשים ככל הנפלים:
(ג) בא"ד דלפסל ציוא
וכסוף הריא שמעתא
קמ': (ד) בא"ד קדש
בכלי כסונו ור' יואל
הוא דהא קאמרין תוס'
אבל יציאה כיון דפריש
וכי' אלמא מדה יבש
לא תפקשה ואפייח
בפנים אלמא מדה יבש
תקדשה וכן בסוף כל
המנחות:

מוסף רש"י

כלי שרת אין מקדשין
אלא מרעה. שהטעם
בין לר' שמינה לטען כן
(סוטה י"ד). מסנת. כלי
על גבי כל וטמאן השמים
בתוך העליון והוא ככבה
והיון מסתן מאלו יש בה
משום גילוי. לר' לכתוב
הטעון כדי שלא יתהוה
תש. ואף על פי שהיון
מסתן והיון חשיטת שם
יעור הארץ עם חל לוח'
הכל וכל שכן כשהתחנן
מגולה (ברק סוטה).
הדרן עלך לולב וערבה

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

נ.

עין משפט
נר מצוה

בט א מ"י פ"ג מהל'
פסולי מוקדשין
הלכה כ':
ע ב מ"י פ"י מלכות
מקדשין הלכה ו':
עא ג מ"י פ"ח מהל'
שמירת הנפש הל'
י':
עב ד מ"י פ"ו מהלכות
אסורי מצות הלכה י'
סמג גליון שט':
א ה מ"י פ"ח מלכות
לולב הלכה יג':

לעזי רש"י

קוליר' (קוליר' א).
מסנת.

רבינו חננאל

דעירי וחזקיה ור'
יבא חלקן בזה.
ורביריון פשוטין הן.
פ"סא השמים והיון
מגולין פסולין לבני מובח.
ירושלמי מה טעם, דכתיב
ורשה אחת מן האנאן מן
המאחית ממשקה ישראל,
מברך שראוי ישראל
לשתותו. עד כאן מ"ס,
יין, א"ר שבת שאמר
המשבח אלהים (וואשיש),
אם אנשים משבח אלהים
במה משבח, אלהים
בניסוך שגא' בקדש הסך.
ואוקימנא למתני' אפילו
לר' נחמיה, דתני אימתי
מסנת יש בה משום גילוי
בזמן שתחתונה מגולה,
אבל בזמן שהתחתונה
מכוסה אע"פ שהעליונה
מגולה אין בה משום
גילוי, מפני שארם הנחש
דומה לספוג וצף ועומד
ואינו בוקע (המשרת)
(המשרת) של תחתונה.
לא קא שרי ר' נחמיה כי
האי גזונא אלא להדיוט
דמשום סכנה, אבל לגבוה
דמשום גריעותא הוא
לא מכשר. וכי לית
ליה הקריבהו נא לפחתן
הירצן או הישא גזר.
הדרן עלך לולב וערבה
החליף חמשה ורשה. זה
חלי של בית
השואבה שאינו דוחה לא
את השבת ולא את יום
טוב.

ואי מיימי במקדש איפסלו צלינה. הואיל ואיקדשו קדושת הגוף הווי
לכו כלימורי קרבן: חזקיה אמר. הא ודאי מליט למשמע מינה דלחין
שיעור למים אבל קידוש שלא מדעת לא שמעין מינה וטעמא דמתני'
דלא מיימי במקדש דמאן דחזי לכו למחר דשקלי לכו מתוך כלי
שרת סבר לדעת שיקדשו כלי יתמו
כו מאתמול וכיון דלחין שיעור למים
קדשו הכלי וקא חזי דמנסכי לכו
ש"מ אין לינה מועלת צנכסין ופקא
מינה חורבה: ר' ינאי אמר. אפילו
תימא יס שיעור למים ואפ"ה נפק
מינה חורבה: גזירה שמה יאמרו
לקידוש ידים ורגלים. לכהן גדול
מלאום וקדשו ככלי שאין מקדשים
ידים ורגלים אלא צנכסין מקודשים
דומיא דכור שנמשח צנכסין הממשה
ומקדש את מימיו והס לקידוש ידים
ורגלים ואף קמון של וזכ שהיו עושין
ורגליו כדאמר' בסדר יומא פ' טרף
בקלפי (דף מג): מקדש היה ואמתי
למימר הכא לקדוש ידים ורגלים
מילאום ולית לכו שיעורא שאפ"ה הוה
ק' לוגין רחין הס ככלי ונתקדשו וכי
חזי דמנסכי לכו אמר אין לינה מועלת
צנכסין: ואמאי. מים מגולין פסולין:
לעצרינהו צנכסין. קוליר' צלע"ז
מסנת שמסננין זה קודשטון כמו
שעושין צעלי חנויות שחלו כמין כברה
וכו אצקת רוכל ויין ותמחיה כלי
והקודשטון מסתן לתוכו: יש זו
משום גילוי. אם הניחו בלא שמירה
כשיעור שהיית גילוי המפורש כהכל
שחטין (סוטה י). כדי שלא תש מתחת און כלי וישתה ויחזור לחורו
ואסורה בשמיה: הספסונה. כלי התחתון:

הדרן עלך לולב וערבה

החליף חמשה וששה. פעמים שהוא ששה ימים פעמים חמשה:
וזהו חליף. שהיו מחללין לרבות שמחה לזית השואבה
דמפרש צמתינו: ציט השואבה. כל שמחה זו אינה אלא בשביל ניסוך המים
דמפרש [ע"פ] ושאתם מים בששון: שאינו דוחה כו'. הלכך חל י"ט להיות
בשבת פשו לכו ששה חולו של מועד נמא חליף ששה חל י"ט בחול
הווי לכו תרי יומי שבת וי"ט דלא דמי לכו (שבת) פשו לכו חמשה:
גמ'

(דף עג.) מיהו יש לדמות דבאין עם הזבח שאני דהא נכסים הבאים עם הזבח
התורה (מנחות עט.) ואילו בפני עצמן תנן צנכסין עט' דף י. קידוש ככלי נפסלו צלינה ועוד יש לקדקק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה
(סס) קדשו (י) הוכשרו ליפסל בטובל יום ובמחוסר כפורים וצלינה ולא קמתי וציוא אע"ג דבני עופות חזכים הוה מצי למיתני ליה ולא תני
ליה אידי דלא תני ליה גבי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה צנכהו והא דלמרינן צפ' כל שעה (פסחים לו.) גבי לישא דמנחות
נהי דבזרינן ליתא צנכהו אורחא דמילתא הוא דדך לעשותה צנכהו ורצין ויציאה דקידוש ידים ורגלים לכו משום פסול
יוא הוא אלא כדאמרין תוס' כיון דפריש אסורי אסח דעמיה והא דדייק פרק שמי הלחם (מנחות נ"ה) אמרת לישמן ועריכתן צנכהו
אלמא מדה יבש לא תקדשה וכן בסוף כל המנחות באת מזה (סס ג.) דדריש ר' שמעון מור מור שמי פעמים שבתא אפייקן צנכהו
ושיאה הקדשין צנכהו ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם היו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי
לאו משום דאי מקדשהו היו מיפסלו ציוא אלא משום דכר מכוער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש וא"ל כיון דצדקוהו כלי לא מיפסל
ציוא מנחת כהנים וצמתי כהן גדול דלית ביה קמיה הבאים צפני עצמן אימת מיפסלי ציוא וי"ל ודאי דבאון מועיל כלי
דכוותיה אמרינן צנכהו צנכסין (דף מה.) יש לו מתירים משקצו ומתירו אין לו מתירין משיקדשו ככלי ואם תאמר לפי מה שפירש'
דכלי שרת אין מקדשין אלא צנכסין אס כן אכתי תיקשי לן וייתי במקדשה ולא יעניסו בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו
צלינה וי"ל דא"כ מה יועיל שמה מקדשה ועוד דכר מכוער הוא להשוחטם כל כך ככלי שרת צנכהו:

חזקיה אמר כ"י שרת אין מקדשין ש"א מרעה. תימה דצפ' התורה (מנחות עט.) פליגי צנכהו ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר
קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אב"י דפליגי ככלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין
וכמו כן קשיא דרבי יוחנן דר' פפא קאמר תוס' דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת וצפ"ק דמנחות (דף י. וסס) גבי
קמינת פסולין דמניא לא שנו אלא קמין אצל קידש פסל ופריך וכי מהדר ליה לקומן דלכותיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי
שרת אין מקדשין אלא מדעת ומיהו דר' יוחנן איכא לשנוי שאני מרעה דמאן שמקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אצל
מהך קשה שאין שיעור למים ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא צומן הוא אע"ג דלמרינן צנכהו שמי הלחם (סס ק.) דכלי
שרת מקדשין שלא צומנו מ"מ גרע שלא צומן מצומן לענין שלא מדעת:

הדרן עלך לולב וערבה

החליף. הא דלא קמתי כיז יום טוב שחל להיות בשבת חליף ששה ובשאר כל הימים חמשה כדלעיל בפרק לולב (דף מג.) משום דבני
למיסמך ולמימר חליף של ציט השואבה דדייק מינה בגמרא האי הוא דלא דמי הא דקרבן דחי:
שאינו דוחה לא את י"ט ולא את השבת. אע"ג דחליף אינו אסור אלא משום שמה יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין
דפ' משילין (פ"ה דף לו.) וקיי"ל דאין שבות במקדש ציט השואבה שאני כדאמרין בגמרא דאיהו אלא משום שמה יתירה:
חד

(ח) נראה דל"ל דתנן שם החליל מכה לפני המזבח וכו' ולא היה מכה באבוב כו'.

החליל פרק חמישי סוכה

נא.

עין משפט נר מצוה

א ב מיי פ"ג מהל' כלי
המקדש הללו ג סמנ
עין קטט:
ד ב מיי שם פ"ג מהל'
אסוריו בלא הל' ג:
ה ד מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכו יג:
ו ה מיי פ"ג מהלכות כלי
המקדש הל' ג סמנ עין
קט:
ז ו מיי פ"ח מהלכות לולב
הלכו יג:
ח ז מיי פ"ח מהלכות כלי
המקדש הלכו יג:
ט ח מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכו יד:

רבינו חננאל

חנניא היא, דתנן בערבין
פרק שני עבדי כהנים
היו דברי ר' מאיר, ור'
יוסי אומר משפחת בית
המקדש, ור' חנניא בן
אנטיגנוס אומר לרוב, מאי
לא באה פליגי דמאן
דאמר עבדים היו, פ"י
אלו המכנים באבוק, קסבר
עיקר שירה בפה, ואלו
הם משוררים, פ"י ואלו
המכנים בערבין פרק שני,
פ"י שהן עבדים הותרו
שהיו אין הסמיכה עליהן,
ומאן דאמר לרוב היו,
קסבר עבדים שירה בכלי
לפיכך לרוב היו, ותסבא
דבהכי פליגי, אי הכי ר'
יוסי דקתני כרבין היו
מאי קאמר ר' יוסי ב'
סברין כ', כמו שהיה
מפורש בערבין פרק שני,
ור' ירמיה אמר מחלוקת
בשיר של בית השואבה,
אבל בשיר של קרבן
דברי הכל עבודה היא
ודחיא שבת, מיתביא חליל
של בית השואבה ודוחה
שבת דברי ר' יוסי ב'
יהודה, והכמים אומרים
אפילו יום טוב אינו דוחה,
תיובתא דרב יוסף תיובתא,
חליל של בית השואבה,
אבל בשיר של קרבן
דברי הכל דחי, ואסיקנא,
תיובתא דרב יוסף בחרתי
תיובתא, מאן דאמר עיקר
שירה בכלי מאי טעמא,
דכתיב ויאמר (חזקיהו)
לעלות העולה (על)
לחליל (ובעת החל)
העולה החל שיר (ד' גור).
ומאן דאמר עיקר שירה
בפה מאי טעמא, דכתיב
ויהיו (למחצצרים) מה
מחצצרים בכלי,
מתני' מוצאי יום טוב
הראשון של חג היו יורדין
לעזרת (ישראל) [נשים]
ומתקנין שם תיקון גדול.

א) חסר כאן וי"ל ואידך נמי
הא מתני' ויאמר חזקיהו וכו'
הכי קאמר וכו'.

בתנאי עבדי כהנים היו. משנה היא פרק שני דערבין (דף י.
ומינה דהא מסקינן דכ"ע עיקר שירה צפה והתם
קמי' רישא דחליל מכה צמונה ימי החג ואי אפשר בלא צמח וי"ל
דהא מפרש טעם משום דאין שבות במקדש וצירושלמי פריך ומשני
רישא דרבי יוסי ב'ר' יהודה היא:

מעלין מדוכן. ראוהו עומד על
הדוכן עם הלויים אפ"ן
דרי' צדוק אחרי' לא להשיאו מיוחסת
וליתן לו מעשר ראשון דודאי לוי הוא
שמפני דבר זה לא הרגילו עבדים
לעמוד שם כך פירש צוקנטרס משמע
שרוה לומר דפליגי צבאי דמר סבר
אין להעמיד עבדים לדוכן דחיישינן
שמה יעלו ליוחסין ולמעשר ומר סבר
לא חיישינן למעשר אצל חיישינן
ליוחסין ומר סבר אף ליוחסין לא
חיישינן ואין הלשון משמע כן דקאמר
והא צהא קא מיפלגי מר סבר הוה
הוה מעשה וי"ס הכי הוה מעשה
משמע שהמעשר (אין תלוי בהעלאה
אלא העלאה תלוי בהמעשר) דמר סבר
הכי הוה מעשה שהלויים היו בקיאים
בכלי שיר ומר סבר עבדים היו
בקיאים יותר מן הכל והעמידום ומינה
פרק שני דערבין (דף יא. וס) משמע
כפירש הקונטרס דגרס והא צמח
מדוכן למעשרות וליוחסין קמפלגי
ומינה גס לפי מה שפירשתי שם
יש לישבו:

למחצצרים ולמשוררים. והא
לא כתיבי כלים
ותנארות לא כלי שיר ניהו שהם
למקצועות התמידין והמוסקין כן פירש
צוקנ' ומי' קרא גופיה כמובן בכלי שיר
דקרא הכי כתיב דצדרי הימים (ב' ה')
גזי שלמה כאחד למחצצרים ולמשוררים
להשמיע קול אחד להלל ולהודות לה'
וכהרים קול בתנארות וצמחלמים
ובכלי השיר וזהלל לה' כי טוב כי לעולם
חסדו וי"ל דליק דמחלקם לז' הילולים
דמעיקרא כתיב גזי שירה צפה
להשמיע קול אחד להלל להודות לה'
ולצמר הכי כתיב גזי כלי השיר וזהלל
לה' שמע מינה דעיקר שירה צפה
וכלי השיר לצמחי קלא:

מבאלימכנסיהנימחצצריהן.
תימה דלל חשש נמי
ט' כמות שגס היא היתה של שם:
שעריהן הלוים עומדין בבלי'
שיר. לשמחת צית
השואבה אצל דוכן לשיר דקרבן אצל
המוצא היה כן פירש צוקנט' וצמח'
מדות (פ"ב מ"ו) מן ומימי לה צפ"ק
דיומא (דף טו. טז) ראש"י אומר מעלה
היתה שם גבוהה אמה ודוכן נמוך
עליה ולאותה מעלה היתה צין עזרת
ישראל לעזרת כהנים:

קרא

ה' בפה על ידי כלי דוד מלך ישראל לבסומי קלא ואידך נמי הא כתיב ויהי
כאחד למחצצרים ולמשוררים הכי קאמר משוררים דומיא דמחצצרים מה
מחצצרים בכלי אף משוררים בכלי: **מתני'** (א) מי שלא ראה שמחת בית
השואבה לא ראה שמחה מימיו ו' במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו
לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול מנורות של זהב היו שם וארבעה
ספלים של זהב בראשיהם וארבעה סולמות לכל אחד ואחד וארבעה ילדים
מפירחי כהונה ובידיהם כדים של מאה ועשרים לוג שהן מטילין לכל ספל
וספל י"מבלאי מכנסים כהנים ומהמייניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מודליקין
באבוקות

כסנאי. עיקר שיר צפה או בכלי:
במסכת ערבין היא על אחוזה כלי שיר
משפחת בית הפגרים ומשפחת בית יצריא. זה שם המשפחות:
ומאמאוס היו. זה שם מקומם: **ומשיאין לכהונה**. ישראל מיוחסין היו

כתנאי (ר' תנאי) (ב' עבדי כהנים היו דברי ר'
מאיר רבי יוסי אומר 'משפחת בית הפגרים
משיאין לכהונה ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר
לויים היו מאי לאו בהא קא מיפלגי דמאן
דאמר (עבדים היו קסבר עיקר שירה בפה
ומאן דאמר לויים היו קסבר ר' עיקר שירה
בכלי ותסבא רבי יוסי מאי קסבר אי קסבר
עיקר שירה בפה אפילו עבדים נמי אי קסבר
עיקר שירה בכלי לויים אין ישראלים לא אלא
(דכולי' עלמא עיקר שירה בפה ובהא קא
מיפלגי דמר סבר הכי הוה מעשה ומר סבר
הכי הוה מעשה למאי נפקא מינה למעלין
מדוכן ליוחסין ולמעשר קא מיפלגי מאן
דאמר עבדים היו קסבר אין מעלין מדוכן
ליוחסין ולא למעשר ומאן דאמר ישראל היו
קסבר מעלין מדוכן ליוחסין אבל לא
למעשר ומאן דאמר לויים היו קסבר מעלין
מדוכן בין ליוחסין בין למעשר ורבי ירמיה
בר אבא אמר מחלוקת בשיר של שואבה
דרבי יוסי בר יהודה סבר שמחה יתירה נמי
דוחה את השבת ורבנן סברי דשמחה יתירה
אינה דוחה את השבת אבל יבשיר של קרבן
דברי הכל עבודה היא ודוחה את השבת
מיתבי שיר של שואבה דוחה את השבת
דברי רבי יוסי בר יהודה וחכמים אומרים
אף יום טוב אינו דוחה תיובתא דרב יוסף
תיובתא לימא בשיר של שואבה הוא דפליגי
אבל בשיר של קרבן דברי הכל דוחה את
השבת * לימא תיהיו תיובתא דרב יוסף
בתרתי אמר לך רב יוסף פליגי בשיר של
שואבה והוא הדין לקרבן והאי דקמיפלגי
בשיר של שואבה להודיעך כחו דרבי יוסי
בר יהודה דאפילו דשואבה נמי דחי והא
קתני זהו חליל של בית השואבה שאינו
דוחה לא את השבת ולא את יום טוב זהו
דאינו דוחה אבל דקרבן דוחה מני אי נימא
רבי יוסי בר יהודה האמר שיר של שואבה
נמי דוחה אלא לאו רבנן ותיובתא דרב יוסף
בתרתי תיובתא מאי טעמא דמאן דאמר
עיקר שירה בכלי דכתיב ויאמר חזקיהו
לעלות העולה להמזבח ובעת החל העולה
החל שיר ה' והחצוצרות ועל ידי כלי דוד
מלך ישראל מ"ח דמאן דאמר עיקר שירה
בפה דכתיב ויהי כאחד למחצצרים
ולמשוררים להשמיע קול אחד ואידך נמי
הא כתיב ויאמר חזקיהו הכי קאמר החל שיר
ה' בפה על ידי כלי דוד מלך ישראל לבסומי קלא ואידך נמי הא כתיב ויהי
כאחד למחצצרים ולמשוררים הכי קאמר משוררים דומיא דמחצצרים מה
מחצצרים בכלי אף משוררים בכלי: **מתני'** (א) מי שלא ראה שמחת בית
השואבה לא ראה שמחה מימיו ו' במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו
לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול מנורות של זהב היו שם וארבעה
ספלים של זהב בראשיהם וארבעה סולמות לכל אחד ואחד וארבעה ילדים
מפירחי כהונה ובידיהם כדים של מאה ועשרים לוג שהן מטילין לכל ספל
וספל י"מבלאי מכנסים כהנים ומהמייניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מודליקין
באבוקות

ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה ואנשי מעשה היו מורקדין בפניהם

מסורת הש"ס

א) (י"ל דתנן, ב) ערבין
י, א) (וס' יא, ב) (ד' תמנית
כ, (לעיל ג: ושם נמנן,
ה) (שם ערבין ע"ש,
ו) שבת כה, יומא
כ, א) (למנן נכ),
ח) כס"א: שהמעשה,
כמעשה, ט) (י"ע דלא
הקשו גם מחצצרת ועין
במיי'ט שהיה דבר זה
צמחה),

תורה אור השלם

1. ויאמר חזקיהו
להעלות העולה להמזבח
ובעת החל העולה החל
שיר ה' והחצוצרות ועל
ידי כלי דוד מלך
ישראל:
דברי הימים ב כט כו
2. ויהי כאחד למחצצרים
ולמשוררים להשמיע
קול אחד להלל ולהודות
לוי' ובהרים קול
במחצצרות ובמשוררים
ובכלי השיר וזהלל לוי'
כי טוב כי לעולם חסדו
והבית מלא ענן בית ה'
דברי הימים ב ה יג

הגהות הב"ח

א) בפשטא אמרו כל מי
שלא ראה שמחת בית ה'
של שמן שם מלה:

גליון הש"ס

גמרא לימא תהיו
תיובתא דר' ברתיה.
כעין א' לעיל דף ד ע"ב
וסיני:

מוסף רש"י

עבדי כהנים היו. אומם
המכנים בחליל (ערבין
שחיו משיאין
לכהונה. כהנים היו
טעמא נומינא שישאלים
מיוחסין היו (סס). מבאלי
מכנסים כהנים. ממשכני
כהנים העלולים (שבת
כא). מפקיעין. לשון
קריעה (יומא כג). קורעין
ועשין פתילות בשמחת
צית השואבה שהיא צמחה
נשים (שבת כא).

עבדי כהנים היו. אומם
המכנים בחליל (ערבין
שחיו משיאין
לכהונה. כהנים היו
טעמא נומינא שישאלים
מיוחסין היו (סס). מבאלי
מכנסים כהנים. ממשכני
כהנים העלולים (שבת
כא). מפקיעין. לשון
קריעה (יומא כג). קורעין
ועשין פתילות בשמחת
צית השואבה שהיא צמחה
נשים (שבת כא).

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה וכיון וכו'
לא בדבר ששליח צבור
מוציא:

גליון הש"ס

במראה יצה"ר בתחילה
דומה. עי' מדרש רזה
בראשית פכ"ב: שם
שנאמר והסתרתי. וכן
בסמוך (ע"ב) ואיך
הסתרתי וכו' וכן צרכו
ידך לז ע"א צבולו מיית
הך קרא ולא ידעת
לאחמאי לא מייתי ממוקדס
וחוקאל יא יט והסמיות לז
האנן מצרס וגמלי להס
לז צבר:

רבינו חננאל

בנחמתי (משלי ט'): השקטו מים
והורה דכמיז בה זיו לכ אלא לכו
למים (שעיה ט'): שלמינו לך.
שום יצרן עמן ואוהבן ואל ישיאך
לחטוא וליאבד מן העולם: האפונו.
דמפרש קפון גלבו של אדם: פניו
אל הים הקדמוני. המקדש הראשון
הוא כש שהיו הכל נקצצים עם
כיס שכל הנחלים הולכים אליו: ועלה
באשו ונחמונו. ומפני שהעלה באשה
וסרחון שהניח האומות ונתגרה
בישראל: נקדים וניזיל באורחא.
שנכיס דכשכמה קודם היום. השכמה
קרי קדמותא בש"ס: כי ווו פרש
ממדי. שהי ממשי עיירות והגיעו
לפרשת דרכים פירש זה ללאן וזה
לכאן: אורחא רחיקא. דרך רחוקה
היא בין שמי מקומותינו ואי אפשרינו
עוד יליך יחד: וואונון כסמא. אילו
היו יבולים יליך בדרך אחד היה נעים
צוות שלנו: אי מאל דמני לי. אם היה
שונאי ממייחד עם האשה לא היה
מזי ארוקמי אנפשה ממחטא ועל עמנו
היה אומר: סאל נפשיה. נשען על
בריח הדלת כלדס שמשחש ומנעטער:
רט

(א) נראה ד"ל כוכיא וכ"ה
בצערון ערך כוכיא וידוע
דע"פ הרוז ד' הערוך נתייחד
ע"פ גירסת רבו הר"ח ז"ל.
(ב) אולי ז"ל וגם בצרייתא
מניא ואם הצפוני זה י"ה"ר.

וספדה הארץ. בנצואת זכרה ומתנצח לעמיד שיספדו על משיח בן יוסף שנהרג במלחמת גוג ומגוג וכתיב משפחת בית דוד לצד ונשיהם לצד לצד שאפי' בשעת האער נרץ להציל אנשים מנשים: **שעמוקין בנהספד.** באותה שעה והמאטער אינו מיקל ראשו מהר ועוד שאין יכל

יִסְפְּדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לִבְדּוֹ
מִשְׁפַּחַת בֵּית דָּוִד לִבְדּוֹ וְנִשְׁיָהֶם לִבְדּוֹ אָמְרוּ
וְהָלֹא דְבָרִים ק"ו וְזֶה לְעֵתִיד לֵבֵא שְׁעוֹסְקִין
בְּהַסְפָּד וְאִין יִצֵּר הָרַע שׁוֹלֵט בָּהֶם אָמְרָה
תּוֹרָה אֲנִשִּׁים לִבְדּוֹ וְנִשִּׁים לִבְדּוֹ עֲכִשְׁיוֹ שְׁעוֹסְקִין
בְּשִׁמְחָה וְיִצֵּר הָרַע שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל אַחַת כְּמָה
וְכִמָּה הֵא הַסְפִּידָא מֵאִי עֲבִידְתִּיהּ פְּלִיגִי בָּהּ
יְבִי רוּסָא וְרִבְנָן חֵד אָמְרָה עַל מִשִּׁיחַ בִּן יוֹסֵף
שִׁנְהַרְג וְחֵד אָמְרָה עַל יִצֵּה"ר שִׁנְהַרְג בִּשְׁלֵמָא
לִמָּאן דָּאֲמַר עַל מִשִּׁיחַ בִּן יוֹסֵף שִׁנְהַרְג הִיִּינוּ
דְּכֹתִיב² וְהִבִּישׁוּ אֵלַי אֶת אֲשֶׁר דָּקְרוּ וּסְפְּרוּ
עֲלָיו כְּמִסְפֵּד עַל הַיְּחִיד אֲלֵא לִמָּאן דָּאֲמַר עַל
יִצֵּר הָרַע שִׁנְהַרְג הֵאִי הַסְפִּידָא בְּעִי לְמַעֲבַד
שִׁמְחָה בְּעִי לְמַעֲבַד מֵאֵמַי כְּבוֹ כִּדְרִישׁ רַבִּי
יְהוּדָה לְעֵתִיד לֵבֵא מִבְּיֹאֵר הַקֶּב"ה לִיצֵר הָרַע
וְשׁוֹחֲטוּ בִּפְנֵי הַצִּדִּיקִים וּבִפְנֵי הָרָשָׁעִים צִדִּיקִים
נִדְּמָה לָהֶם כְּהֵר גְּבוּהָ וְרָשָׁעִים נִדְּמָה לָהֶם
כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה הִלְלוּ בּוֹכִין וְהִלְלוּ בּוֹכִין
צִדִּיקִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים הֵיךְ יִכְּלוּנָּה לְכַבּוֹשׁ
הָר גְּבוּהָ כֹּזֵה וְרָשָׁעִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים הֵיךְ
לֹא יִכְּלוּנָּה לְכַבּוֹשׁ אֶת חוֹט הַשְּׁעָרָה הַזֶּה
וְאִף הַקֶּב"ה תִּמְהָ עִמָּהֶם שִׁנְאֵמֵר³ כִּי אָמַר
ה' צְבֹאוֹת כִּי יִפְלֹא בְּעֵינֵי שְׂאִרֵּית הַעַם
הַזֶּה בַּיָּמִים הָהֵם גַּם בְּעֵינֵי יִפְלֹא⁴ א"ר אֲסִי
יִצֵּה"ר בְּתַחֲלִילָה דּוּמָה לְחוֹט שֶׁל⁵ בּוֹכִיא
וּלְבִסְפֹּף דּוּמָה כְּעֹבְתוֹת הָעֵגְלָה שִׁנְאֵמֵר
הוּא מוֹשִׁיחַ הָעוֹן כְּחִבְלֵי הַשּׁוֹא וְכַעֲבוֹת
הָעֵגְלָה חֲטָאָה תִּנּוּ רִבְנָן מִשִּׁיחַ בִּן דָּוִד
שֶׁעֲתִיד לְהַגְלוֹת בְּמַהֲרָה בַּיָּמִינוּ אוֹמֵר
הַקֶּב"ה שְׂאֵל מִמֶּנִּי דְּבַר וְאֵתֵּן לְךָ שִׁנְאֵמֵר
אִסְפְּרָה אֵל חֹק וְגו' אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ
שְׂאֵל מִמֶּנִּי וְאֵתָנָה גּוֹיִם נִחְלַתְךָ וְכִיּוֹן שְׂרָאָה
מִשִּׁיחַ בִּן יוֹסֵף שִׁנְהַרְג אוֹמֵר לִפְנֵינוּ רַבִּישׁ"ע
אֲנִי מִבְּקֵשׁ מִמֶּךָ אֲלֵא חַיִּים אוֹמֵר לוֹ חַיִּים
עַד שֶׁלֹּא אָמַרְתָּ כִּי הִתְנַבֵּא עֲלֶיךָ דָּוִד
אֲבִיךָ שִׁנְאֵמֵר חַיִּים שְׂאֵל מִמֶּךָ נִתְּנָה לוֹ
וְגו' דִּרְשׁ ר' עֻרְיָא וְאֵתִיבָא ר' יְהוֹשֻׁעַ בִּן
לֹוי שִׁבְעָה שְׁמוֹת יֵשׁ לוֹ לִיצֵּה"ר הַקֶּב"ה
קִרְאוּ רַע שִׁנְאֵמֵר⁸ כִּי יִצֵּר לֵב הָאָדָם רַע
מִנְּעוּרָיו מִשֶּׁה קִרְאוּ עַרְלָ שִׁנְאֵמֵר⁹ וּמִלֹּתָם
אֶת עַרְלָת לִבָּבָם דָּוִד קִרְאוּ טָמֵא שִׁנְאֵמֵר
לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים מְכַלֵּל דִּיאִכָּא
טָמֵא שְׁלֵמָה קִרְאוּ שׁוֹנָא שִׁנְאֵמֵר¹¹ אִם רַעֲב
שִׁנְאֵךְ הֵאֲכִילָהוּ לָחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהוּ
מַיִם כִּי נִחְלִים אֶתָּה חֲתָמָה עַל רִאשׁוֹ וְה'

וְרִיזוֹן שְׁהִיגָה לְעֻנּוֹת אִמּוֹן בְּסוֹדֵר וּבֶהָ חֵם עֻנּוֹן אִמּוֹן.
 בַּעֲרִיזָה קִשְׁיָה לִיָּה לְרִצְיוֹן נָסִים הִיא לְדַמֵּר צִרְסָה גִמְרָה
 דְּשִׁלְשָׁה שִׁאֲלָה (בְּרִצְוֹת דף 77.) אִין עֻנּוֹן אִמּוֹן יִתּוּמָה וְהִיא הִכָּה לֹא
 שִׁמְעוֹ הַצִּרְכָּה אֲלֵא בְּהַגְפֵּת הַסּוֹדֵרִין יוֹדְעִין שְׁהִיגָה עֻנּוֹת אִמּוֹן וְהִן

דבני מערבא שעל מי שהוה חייב
זכרה קאמר וצענייתו אמן רואה
לנצחא די חובתו לרץ שיטעמא ואחר
כך יענה אמן ולא יענה אמן יתומה
די דעוין אמן כהנא סודרין
היינו בקראת ספר תורה ולא
בחתלה ולא בדבר ששליח (א) מוילא
רבים די חובתן וכן מפרש בגמרא
לפירקין בירושלמי כימה של עץ
במאלע וחזון הכנסת עליה עמד אחד
מאן לקרות הכה הממונה מחד
בסודרין וסע עוין אמן על כל
זכרה וזכרה ובזכרות ירושלמי בסוף
ואלו דברים קאמר איזו היא אמן
יתומה הונא אמר רב הן דחייב
לומר זכרה ולא ידע מה הוא עונה
וברב כהן דלך גאון אמר חייב צבור
לשחוק ולשמוע כל זכרה וזכרה מפי
החזן ואח"כ יענה אמן לאחר שחבלה
הזכרה מפי המדרין^(ב) ועוד יש לומר
יודעיה היו לכוון סדר הכנסות:
שזו אחר זו במנין שמונין (ספדן)^(ג) :
(א) **אם ברור הוא מתפוצץ**, שנאמר:
ובפטית יפוצץ סלע ותימה הא
משמע שפטית הוא צרול מפוצץ
סלע וכמו כן קשה פרק אחד דיני
ממונות (ספדריין דף לז. וסע):
דקאמרין מהו צרול מתחלה לכמה
יגילו אותה אף מקרא אחד יולא לכמה
טעמים וכן קשיא במסכת שבת פרק
אמר רבי עקיבא (דף פא. וסע) מה
פטית זה מתחלה לכמה יגילו אותה
כל דבור ודבור שיהא מפי הקב"ה
מתחלה לבטעין לשון ובהדיא
דספדריין היה מגיה רבינו שמואל
מתחלה ולא גרסינן מתחלה ולא יתכן
להגיה כלל דמה לו להזכיר הפטית
הז' למימר מה סלע מתחלה ועוד דבפרק
שםמעתין משמע שבהרול מתפוצץ
ואית דגרסינן הכא אס צרול הוא
מפפפע שנאמר הלא כה דברי כאש
ואש מפפפע את הצרול ואס סלע
הוא מתפוצץ שנאמר ובפטית יפוצץ
הוא ורבינו אס מקיים גירסת
הספריים ומפרש ובפטית יפוצץ סלע
הסלע מפוצץ את הצרול כדאמרין
במדרש^(ד) (ואברה) מעשה באחד
שקנה סנפירין ובה לבקוע נתנו על
הסדן והכה בקורנס נדקע הסדן
ומתלה

ישלם לך אל תקרי ישלם לך אלא ישלימנו לך ישעיה קראו מכשול שנאמר ¹²סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי יחזקאל קראו אבן ¹³שנאמר והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם ללב בשר יואל קראו צפוני שנאמר ¹⁴וואת הצפוני ארחיק מעליכם ת"ר ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יציה"ר שצפון ועומד בלבו של אדם והדרתיו אל ארץ ציה ושממה למקום שאין בני אדם מצויין להתגרות בהן ואת פניו אל הים הקדמוני שנתן עיניו במקדש ראשון והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו וסופו אל הים האחרון שנתן עיניו במקדש שני והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו ועלה באשו ותעל צחנתו שמניה אומות העולם וימתגה בשונאיהם של ישראל כי הגדיל לעשות אמר אביי ובתלמידי חכמים יותר מכולם כי הא דאביי שמעיה ללההוא גברא דקאמר לההיא אתתא נקדים וניזיל באורחא אמר איזיל אפרשינהו מאיסורא אול בתרייהו תלתא פרסי באגמא כי הוו פרשי שמעינהו דקא אמרי אורחין רחיקא וצוותין בסימא אמר אביי אי מאן דסני לי הוה לא הוה מצי לאוקומיה נפשיה אול תלא נפשיה בעיבורא דדשא ומצמער אתא ההוא סבא תנא ליה ככל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו ¹⁵אמר רבי יצחק יצרו של אדם ¹⁷מתגבר עליו ככל יום שנאמר ¹⁸רק

1. וספרה הארץ
משפחות משפחות
משפחות משפחות
ותשיעם לבד משפחת
בן נתן חתן ישיעם
לדבר: כהיה כי
2. וספכמה בן דוד
ועל ישיעם חתן
הוא ותחננהו ויבטל
איש חתן וספרו
עליו כמספר על הדוד
היה ישיעם חתן
לדבר: כהיה כי
3. באמר חתן בציאות
בן ישיעם חתן
הוא ויבטל חתן
לדבר: כהיה כי
4. חתן משיח
היה ישיעם חתן
הוא ויבטל חתן
לדבר: כהיה כי
5. אספרה אל קח
אמר אל בן נתן
לדבר: כהיה כי

[illegible]

יחזקאל לו כ
14. וְאֵת הַצִּפּוֹנִי אֲרֻחִיק
מֵעֲלֵיכֶם וְהִדְחֵנִי אֶל
אֶרֶץ צִיד וּשְׂמִמָּה אֶת
פָּנָי אֶל הַיָּם הַקִּדְמוֹנִי
וּסְפוּ אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן
וְעֵלָה בְּאֶשׁוֹ וְתַעַל
צִהְתֶּנּוּ כִּי הִגְדִּיל
לַעֲשׂוֹת:
15. וְאִם יִי בִּי רִבְּה רַעַת
הַיָּם בְּאֶרֶץ וְכֹל יֵצֵר
מִחֲשָׁבֶת לְבֹר רַק עַד
הַיּוֹם: בְּרֹאשִׁית ו' ה'

לעזי רעז"י

אירייני"א. עכביש.

מוסף רש"י

שנאמר הוי מורשכי
העון בחבלי השוא
וכעבות העגלה חטא.
גוררים יזר הרע עליהם
מעט מעט, נתחילה בחבלי
השוא כחוט של קורי
עבדים, ומשתגרה בהם
מתגבר והיוך עד שנעשה
כעבות העגלה, שקושרין בו
את הקרין למשך (ישעיה